

SLOVENSKI NAROD

Izjaha vsak dan popoldne, izvenredno v nedelje in praznike. — Inzerati do 30 pett 2.— Din, do 100 vrst 250 Din, večji inzerati pett vrsta 4.— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2.— Din. Popusti po dogovoru. Inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravišтво: Knafljova ulica št. 5. pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Za pisanice dobimo novo vlado

Sestavljal jo bo sedanji prosvetni minister Velja Vukičević

Številne avdijence in konference včeraj in danes. — V vlado vstopijo Davidovičevići, ki prevzamejo zunanje ministrstvo. — Uzunović in Maksimović sta bitko izgubila.

Beograd, 16. aprila. Po včerajšnjih dolgotrajnih avdijencah in konferencah glavnih političnih aranžerjev se da sklepati, da je položaj dozorin in da se vendarle bližajo razpletu. Vsi znaki kažejo na to, da bomo morda že preko velikonočnih praznikov dobili novo vlado. Zapore dne avdijence ministra Vukičevića dokazujejo, da je njegova akcija v polnem razvoju in v glavnem tudi že zaključena. V političnih krogih se splošno sodi, da je usoda gg. Maksimovića in Uzunovića že zapечатena. Kakor se zatrjuje v dobro informiranih krogih, se vrše le še razgovori glede sestave prihodnje vlade, v katero bodo najbrž stopili tudi Davidovičevići, od katerih prevzame zunanje ministrstvo dr. Voja Marinković, dočim prevzame sedanji zunanji minister dr. Perić kak drug resort. Uzunović in Maksimović bi po tej kombinaciji lahko še nadalje ostala v vladi, vendar pa le še kot resortna ministra.

Včeraj so se vse dopoldne in popoldne vršile konference med Uzunovićem, Maksimovićem, Vukičevićem in Marinkovićem. Veliko pozornost je zbudil razgovor dr. Marinkovića z Uzunovićem, ki je trajal nad eno uro. Oba politika sta bila po razgovoru zelo rezervirana in sta odklonila sleherni izjavo. Vukičević je odšel nato na dvor, neposredno po avdijenci pa je posetil notranjega ministra Maksimovića, ki je ostal v svojem stanovanju in izjavil, da je bolan. Popoldne je bil v nadenurni avdijenci dr. Marinković, za njim pa ponovno Uzunović. Po teh avdijencah je bil zopet kratek sestanek med dr. Marinkovićem in Uzunovićem, nakar je Uzunović ponovno odšel na dvor. Z dvora se je odpravil Uzunović k Maksimoviću in ostal pri njem do 21. Pozno zvečer je bil pri kralju še podtajnik ministrskega predsedništva Andra Petrović. Ta avdijenca je dala povod za govorice, da je vlada že podala ostav-

ko, kar pa se je izkazalo kot neresnično.

Današnji beogradski listi obširno komentirajo včerajšnje dogodke ter enoglasno konstatirajo, da je vlada dejansko že v krizi, četudi kriza še ni formalno otvorena. V političnih krogih se splošno računa, da bo kriza še tekom katoliške Velike noči, morda celo že danes rešena. V zvezi s tem poročajo listi, da se vrši med Veljo Vukičevićem in Uzunovićem zadnji boj za nadoblast in da bo ta boj bržčas že danes zaključen. Kar se tiče sodelovanja Demokratske zaveznice v novi vladi, se naglašja, da Davidovičevići pod nobenim pogojem ne bodo sodelovali v vladi pod predsedstvom Uzunovića in da bo že radi tega Uzunović moral odstopiti in prepustiti predsedstvo Vukičeviću. Maksimovičeva bolezen je zgolj političnega značaja in je malo verjetno, da bi se še sploh vrnil na svoje mesto. Skupščina bo po rešitvi obojnice proti Maksimoviću odložena do 2. maja, da se da med tem časom vladi prilika, da se utrdi in izvede reforme v smislu pooblastil v finančnem zakonu.

Beograd, 16. aprila. Danes je povzročila posebno pozornost avdijenca Velje Vukičevića, ki se je ob 10 dopoldne podal h kralju in ostal pri njem pol ure. Po končani avdijenci je odšel Velja Vukičević naravnost v svoj kabinet in je napram novinarjem odklonil vsako izjavo. V popolni negotovosti o stanju položaja so radikalni poslanci nato tekom večera dopoldne oblegali njegov kabinet, vendar se ni moglo dognati nič pozitivnega o razgovoru kralja z Veljo Vukičevićem.

Drugi važni dogodek tekom današnjega dopoldneva je avdijenca ministrskega predsednika Uzunovića, ki je bil do 11. v svojem kabinetu, nato pa se podal na dvor in je pri kralju ostal do 12. Tudi on je po končani avdijenci odklonil napram novinarjem vsako izjavo.

Obupna borba prebivalstva ob Dravi in Dunavu

Dunav in Drava še vedno naraščata. — Prebivalstvo je noč in dan na straži in popravlja nasipe. — Velika nesreča pri zavarovalnem delu.

Osijek, 16. aprila. Po poročilih hidro-tehničnega oddelka Drava še vedno narašča. Vodostaj znaša v Mariboru 147. v Varaždinu 200, na Terezinem polju 150, v Sopliju 234, v Dolnjem Miholcu 267 in v Osijeku 348 cm nad normalo. Računa se, da bo Drava nocoj dosegla kulminacijo. Dunav je pri Bogojevu narastel za 30 cm in znaša vodostaj 548 cm nad normalo, t. j. le za nekaj centimetro manj kot pri lanskim katastrofalnih poplavih.

— Osijek, 16. aprila. Z ozirom na neprestano naraščanje vodovja je zavladoval med prebivalstvom vzdolj Dunava in Drave veliko razburjenje. Obilasti so s svoje strani sicer storile vse korake, da se preprečijo večje poplave, vendar pa lahko najmanjši naval po-

vzroči nove katastrofe, ker so nasipi še od lanskim poplav v skrajno slabem stanju in le zasilno popravljeni, ali pa sploh za nič. Prebivalstvo požrtvovalno pomaga pri utrjevalnih delih in nemurno donaja s mljio in material. Včeraj se je pri tem pripetila v Erdutu velika nesreča. Delavci so ob vnožju brega kopali zemljo za popravilo nasipov. Pri tem se je izpodkopena plast zemlje sesula in pokopala 18 delavcev. Reševalna dela so bila zelo otežena, vendar se je posrečilo, da so vse rešili. Ljudje so od vseh strani prihrleli na kraj nesreče in z rokami odkopavali zemljo. Šest delavcev je težko ranjenih in ni upanja, da bi okrevali, ostali pa so dobili le manjše poškodbe.

UKINJENJE GLEDALIŠČA V OSIJEKU

— Osijek, 16. aprila. Uprava Narodnega gledališča je včeraj sporočila vsemu osebju, da ne priznava več pogodb, ki jih je sklenil prejšnji intendant ter da prenehajo s 1. maja vsi pogodbeni odnosi med osebjem in gledališko upravo. Vse redne kreditne mora uprava znižati izdatke mesečno za 200.000 Din. V prihodnji sezoni se bo opera in opereta popolnoma ukinila, dramske predstave pa se bodo vršile le trikrat na teden. V Osijeku vlada radi tega med prebivalstvom veliko ogorčenje in se naglašja, da pomenja to popolno likvidacijo osiješkega gledališča. Na cesto bo vrženih okrog 40 članov gledališča.

KONFERENCA MALE ANTANTE

— Beograd, 16. aprila. Ker se je zdravstveno stanje rumunskega kralja v toliko izboljšalo, da se ni bati nenadne katastrofe, se bo prihodnja konferenca Male antante vršila na Češkoslovaškem, kakor je bilo prvotno določeno.

SMRT NAŠEGA KONZULA

— Beograd, 16. aprila. V Pečuju je preminul naš temočni generalni konzul dr. Spiro Pavlović. Pokojnik je bil rodom iz Makarske in je služil pred vojno kot državni pravdnik v Dalmaciji. Po preobratu je bil poklican v ministrstvo za pravosodje, od koder je prestopil v diplomatsko službo in bil dalje časa načelnik v zunanjem ministrstvu. Pozneje je bil imenovan za konzula v Atenah, sedaj pa že več let sem generalni konzul v Pečuju.

BEOGRADSKI SPORTNIKI V SOFIJI

— Sofija, 16. aprila. Včeraj je dospel semkaj Beogradski sportni klub, ki gostuje v nedeljo v Sofiji proti tukajšnji mestni reprezentanci. Že na meji je sprejela goste posebna deputacija, na kolodvoru v Sofiji pa jim je bil prirejen svečan sprejem. Goste je med drugimi pozdravil tudi sofijski župan, ki je naglasil potrebo zblizanja obeh sosednih in bratskih slovenskih narodov. Beograščanom je občinstvo prirejalo prisrčne ovacije.

Italija izziva Jugoslavijo in Evropo

Rimska vlada zavračja pogajanja z Jugoslavijo, njeno časopisje pa nas začenja znova napadati. — Ahmed beg kot Mussolinijev vazal. — Večina Evrope na naši strani.

— Beograd, 16. aprila. Italijanski listi nadaljujejo kampanjo proti naši državi. Izvestne italijanske poročevalske agencije širijo povsem izmišljena in lažna poročila o mobilizaciji v Jugoslaviji, o koncentriranju čet na meji in silnem oboroževanju ter naglašajo, da vzbujajo te vesti tudi v inozemstvu, zlasti pa v krogih Društva narodov, veliko vznemirjanje. Naša vlada je potom agencije Avala vse te vesti kategorično demantirala in naročila tudi inozemskim zastopstvom, naj sproti prekljujejo taka neresnična poročila, ki bi lahko škodovala našemu ugledu. Kako daleč sega italijansko izzivanje, dokazuje interpelacija zadržarskega poslanca Dudana, ki zahteva, naj Italija takoj odpove vse pogodbe, ki so bile sklenjene z Jugoslavijo, zlasti pa rapalsko pogodbo, češ da Jugoslavija teh pogodb ne izpolnjuje.

Tudi albanska vlada indirektno podpira italijansko kampanjo. Beogradski poslanik Cena beg je nedavno demantiral neresnične vesti, da pripravlja Jugoslavija napad na Albanijo, in naglašal, da vlada ob albansko-jugoslovenski meji popoln red in mir. Na pritisk iz Rima je bil Cena beg sedaj nemudoma odklonil iz Beograda v Tirano in se bržkone ne bo več vrnil na svoje mesto. To postopanje albanske vlade je napravilo v vseh tukašnjih političnih in diplomatskih krogih mučen vtis.

Kljub vseli lažni, vi kampanji italijanskega tiska in službenih italijanskih agencur

Turčija na Balkanu

— Angora, 16. aprila. Pri proračunski debati je povzel besedo tudi zunanji minister Ruždž beg, ki je med drugim izjavil: Odnosi Turčije do balkanskih držav so povsem normalni. Balkan se polagoma spreminja v ozemlje, na katerem se skušajo uveljaviti najrazličnejše politične orientacije. Poskusi za doseg splošnega sporazuma med vsemi balkanskimi državami doslej niso uspeli. Tudi za bodočo se izgleda na tem polju zelo minimalni. Turčija je pri vsaki priliki naglašala svojo dobro voljo, vzpostaviti z vsemi balkanskimi državami prijateljske in čim tesnejše odnose, smatra pa vsako grupacijo in vsako orientacijo, ki bi se izvršila brez sodelovanja Turčije, za napredno proti sebi. Na interpelacijo nekoga poslanca, zakaj Jugoslavija sekvestriranega turškega imetja še ni likvidirala, je zunanji minister izjavil, da je Jugoslavija v načelu že pristala na povrnitev sekvestrirane imovine in tudi izjavila, da bo to zavedo v najkrajšem času uredila.

VOLITVE NA BOLGARSKEM

— Sofija, 16. aprila. Na včerajšnji seji sobranja je kralj v navzočnosti celokupnega diplomatskega zbora prečital ukaz o razpustu sobranja. Volitve so razpisane za dne 29. maja.

ZRAČNI PROMET V AVSTRIJI

— Dunaj, 16. aprila. Dne 19. t. m. se prične prvi notranji zrakoplovni promet po Avstriji med Dunajem, Solnogradom in Trarostom. Dosedanje zračne zveze so bile vse v mednarodnem prometu.

POŽAR V SKOPLJU

— Skopje, 16. aprila. Sinoči je nastal v Skoplju ogrožen požar, ki bi kmalu bil usodopol za vse mesto. Okrog 22 ure je začelo goreti v poslopiju poštne direkcije. Navkljub je bil namreč prihod poštnega ministra, zato je služba zvečer zakurila več peči. Ker pa minister ni prišel, je služba oženi sicer pogasila toda vnele so se saie v dimniku. Oženi se je hitro razširil in kmalu je bilo vse poslopje v plamenu. Z največjim naporom se je še posrečilo rešiti vrednotice (znamke, kolke itd.) v skupni vrednosti 10 milijonov Din. Škoda se ceni na 2 milijona dinarjev in je krita z zavarovalnino.

VELIKA PONEVERBA POLICIJSKEGA OFICIRJA

— Budimpešta, 16. aprila. Policija je aretirala dr. Eleka Sasa, policijskega kaptana v Budimpešti, ki je manipuliral s policijskim denarjem. Dognano je, da je Sas poneveril 120.000 pengőjev ali 1.200.000 Din. Njegova aretacija je v Budimpešti vzbudila veliko senzacijo, ker je dr. Sas bil dobro znana osebnost v višjih krogih.

NESREČA NA MORJU

— Rim, 16. aprila. Nekaj italijanski parnik je na vožnji med Spezio in Genovo zadel na osamljeno jadnico, na kateri je bilo natoženih okoli 100 pušk in več zabojev municije in druge razstrelilne snovi. Jadnica nosi ime »Cheval« in je francoskega izvora.

pa se Italiji ni posrečilo prevariti inozemstva. Zlasti francoski in nemški tisk zavračata italijanske obdolžitve kot neresnične ali vsaj preitrane in podčrtavata, da je Jugoslavija vedno kazala svojo miroljubnost in le tudi sedaj bila pripravljena mirnim potom likvidirati vse nastale spore. To bi bilo takoj dosegljivo, čim bi Italija pokazala vsaj malo dobre volje. Iz postopanja Italije pa se da sklepati, da naravnost odklanja sporazum in hoče izzvati konflikt.

— Berlin, 16. aprila. Glavni organ državnega kancelarja »Germania« obširno razpravlja o izjavah jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Perića njegovemu poročevalcu ter naglašja, da so se Nemci pred vojno Avstriji in Madžarski na ljubo dali zavesti v protisrbsko politiko. Danes pa je k sreči odstraneno vse, kar bi moglo izzvati kakoršenkoli konflikt med Nemčijo in Jugoslavijo. Spoznavanje jugoslovenskega naroda in ciljev jugoslovenske politike se v Nemčiji vedno bolj širi in predsodki, ki so nam bili umetnihi potom vcepljeni, vedno bolj izginejo. Nemčija danes pravilno ceni vedno večjo politično in gospodarsko važnost Jugoslavije, v kateri vidi bodočo vodilno državo na Balkanu. »Germania« se v svojih nadaljnjih izjavah zavzema za čim tesnejše zblizanje med Nemčijo in Jugoslavijo in zahteva čimprejšnje sklenitev arbitražne in priateljske pogodbe, naglašajoč, da bo Nemčija v italijansko - jugoslovenskem sporu ostala popolnoma nevtralna.

Neuspeh italijanske ofenzive zoper Malo antanto

Ko je Italija ratificirala besarabski protokol, je bila v tem nedvomno tudi močno izražena ofenziva zoper Malo antanto. V Rimu so upali, da pridobijo z besarabsko ratifikacijo Rumunijo na svojo stran in jo ločijo od Male antante ali ji vsaj odtujijo. Načrt se jim je do neke mere že posrečil; v Bukarešti so bili vzhičeni nad italijansko politiko in najimennitejšo ulico državne prestolice so imenovali na čast po velikem, dobrem Mussoliniju.

Toda italijanska politika je kljub izredni agilitosti tudi nerodna. Brž nato je sledil Bethlenov poset v Rimu in pri tej priliki so podpisali prijateljsko pogodbo, v kateri si obe državi zagotavljata prijateljstvo in vse drugo, kakor je pač dandanes običajno v Evropi. Ta pogodba sama po sebi ni nič nenavadnega in ni nikogar presenetila. Toda njena povoljnost stran ni v tem tekstu in običajnih določbah, marveč v tem, kako si jo Madžari tolmačijo. Budimpešta se je je razveselila, kakor da se ji z njo omogoča misliti na popolno izpremembo obstoječega stanja, kakor da ji je na njeni osnovi, na temelju prijateljstva z Italijo mogoče misliti na vse ono, kar predstavlja vrhunec nad madžarskega irenditizma. Madžarska se je prepustila upanju, da ji bo mogoče sedaj pripravljati revizijo mirovnih pogodb in popraviti meja napram sosedom. Komentarji fašističnega časopisja so bili tako oholo samozavestni, da so Budimpešto naravnost vzevali za tako tolmačenje.

Toda stvar se je pokazala za bolj komplicirano, nego so si v Rimu predstavljali. Oglasila se je Rumunija in pokazala, da se čuti pri tem prav tako prizadeto kot Jugoslavija in Češkoslovaška. Ekspozé, ki ga je podal v rumunski zbornici vnanji minister Mitileneu na interpelacijo opozicije, pomeni tako izrazito afirmacijo Male antante in prijateljstva do sosedov, osobito do Jugoslavije, da se ne morejo v Rimu rumunskega »zaveznitva« prav nič več veseliti. Za obkroževalno politiko zoper nas Rumunija ne prihaja v poštev in spričo tega odpade tudi vrednost Madžarske; s tem rezultatom rimski, prizadevanji moremo biti zadovoljni v najvišji meri.

Tudi Poljska se je oglašila in po svojem časopisju izjavila, naj Madžari prav nič ne računajo na revizijo mirovnih pogodb; v tem pogledu da je Poljska popolnoma na strani Male antante, zavedajoč se, da bi revizija pogodb, tičočih se madžarskih meja, mogla biti opasen precedenc za revizijo versailleske mirovne pogodbe.

Rimska diplomacija je tu doživela že svoj drugi poraz tekom zadnjih mesecev. Naj nadaljuje v pričetni smeri; položaj je tak, da se ji obetajo novi neuspehi. Mi moremo biti z njenim delom prav zadovoljni.

Velikonočna številka »Slovenskega Naroda« obsega 16 strani in velja 2 Din. — Prihodnja številka izide v torek popoldne.

Drzen roparski napad na župnišče

Sinoči sta dva maskirana roparja napadla župnika v Razboru pri Zidanem mostu.

Zidani most, 16. aprila. Sinoči je bil izvršen na župnišče v Razboru pri Zidanem mostu drzen roparski napad, ki je silno razburil vse prebivalstvo.

V župnišču sta se nenadoma pojavila dva maskirana roparja in s samokresni v rokah zahtevala od župnika Kalana, da jima izroči ves denar. Med tem je napadalca opazila župnikova kuharica, dvignila je velik vik in krik ter pričela klicati sosedo na pomoč. Eden roparjev je nato na kuharico ustrelil, k sreči pa zgrešil. Kroglja je kuharici zažvižgala mimo glave. Oba napadalca sta nato jedro pobegnila.

O drznem roparskem napadu je bila obveščena orožniška stanica v Zidanem mostu, ki je takoj poslala močno patruljo v Razbor. Roparja sta bila še tekom noči prijeta in prepeljana v zapore okolišča v Laškem.

Kakor javljajo iz Zidanega mosta, so bili v zvezi z napadalci baže tudi štirje trgovci iz Zagreba, ki so že vsi aretirani.

Iz ljubljanske kronike

Nepreviden Ižanec. — Roman mladega Janeza.

Dovršeni Ižanec oče France, je včeraj vozil po Dolenjski cesti v smeri proti mestu. Ko je privedel do železniškega križišča, je začel takrat železniški čuvaj zapirati cesto, ker se je bližal dolenski vlak. Dajal je Ižancu znamenje z roko, naj ustavi. Ta se ni zmenil za znamenje, marveč je pognal svojega konjčka. Ko je prišel do tira, ga je zadela prečnica ravno za tilnik. Nezvesten se je zgrudil na tla. Hiter sta ga pobrala dva mimoidoča pašanta ter ga z vozom vred obdelala do Češnovarjeve gostilne, kjer je Ižanec kmalu prišel do zavesti. »Pa ni bilo nič hudo«, je pristavil in svrknil je po konjčku, ki je zdiral po Ižanski cesti proti domu.

Učenček II. razreda osnovne šole Stanko Hočevar v Zgornji Šiški se je sinoči igral s svojim bratom na dvorišču Lombardjeve hiše. Padel je nam težak zaboj tako neresno, da mu je nalomil desno roko za za pestjo. Prepeljali so ga v javno bolnico.

Tam blizu, kjer so pred sto leti Zidanova mamica prazili dobra jetra in točili izborni dolenski eviček, živi orlaški mesarski pomočnik Janez. Včeraj na Veliki petek se mu je zahočelo po ljubici, ki jo ima na Vrhniki iz očetovega hleva je vzel iskrega konjčka, ga vpregel v zapravilček in pognal je v diru proti Vrhniki. Oče, razgrogoten, je poslal za njim nekoga mesarskega pomočnika. Povabil ga je domov, češ da so doma pisanice in krača boljše, kakor na Vrhniki pri ljubici. Janez je ubogal in zapustil ljubico Maričko, ki je nato silno ihtela in ga rotila, naj se zopet vrne v njeno okolišje, ker si bo sicer končala življenje.

svjetsko poznati
švicarski precizion satovi.

Vremenske katastrofe v Ameriki

Poplave in viharji.

Madrid, 16. aprila. V Ameriki so viharji povzročili velikansko škodo. Nad tisoč kmetov je brez strehe. Orkan na morju je uničil nad 200 čolnov in ribiških ladij.

Newyork, 16. aprila. V dolini Mississippija razsajajo viharji in strašna poplava. Voda je prodrla nasipe in povzročila ogromno škodo. Doslej je okrog 100 oseb zgubilo življenje, nad 2000 obitelj pa je brez strehe in v paničnem begu zapuščala pokrajine, ki jim preti povodenj.

BORZE

danes radi velikonočnih praznikov niso poslovale.

Tiskovine vseh vrst
izdeluje lično in ceno

Narodna tiskarna v Ljubljani

Velika noč

Praznik vstajenja se praznuje te dni in ljudi se je polastilo bodro prazniško razpoloženje. Zelo vesela stvar je to, od časa do časa prekiniti pusto enoličnost vsakdanjih poslov in se prepustiti lehkotnemu delopustu. Zunaj je pomlad in živo brstenje, cvetje in zelenje, vse to je zvest odsev prazniških dni in ljudi in v prirodi.

V krščanskem svetu se obhaja praznik vstajenja. Milijoni vernih množic mislijo na obnovo političnega in kulturnega življenja, na prerod vseh onih sil, ki prinašajo razvoj in napredek, ki razgibajo vedno znova speče, počivajoče klice v dejanju in nehanju narodov.

Mi na Slovenskem, v Jugoslaviji, v Evropi smo pri tem v nekoliko premalo ugodnem razpoloženju. Z notranjim življenjem v državi ne moremo biti zadovoljni. Še vedno se ni posrečilo vzbuditi speče sile naroda in jih povesti v živiti to narodnega razvoja in napredka.

Vsakdo, kdor količkolj pozna naš troimeni narod, soglašja v tem, da smo mlada sila, ki ima v sebi velike sposobnosti. Ni nam treba biti o tem v dvomih, ali je ta nacionalni optimizem upravičen in utemeljen ali ne, zakaj naša preteklost nam je sama dokazila; narod, ki je v tako kratkem času dosegel toliko uspehov, ki je mogel pokazati napredek takorekoč iz nič, iz brezpravne mase vdomjarmenega kmetijskega prebivalstva, kulturno, socialno, politično postavljena na najnižjo stopnjo, tu iz množice, potisnjenih na spodnji nivo družabne in politične strukture, sicer pod manj barbarskim, ali zato tem bolj rafiniranim režimom oblastnih tujerodcev, k samostojni nacionalni, kulturni, politični eksistenci, uvrščajoč se, osvobodjen in prelojen v skupni ujedineni formi, v vrsto starejših in večjih narodov. Narod, ki se mu je iz lastnih sil posrečilo napraviti tako ogromno delo, ki mu je napon duševnih sil privedel v življenje že toliko kulturnega dela, da se njegovi posamezniki štejejo že med prve kulturne ustvaritelje dobe, tak narod je dokumentiral pred seboj in pred vsem svetom, da je sposoben še velikih in največjih dejanj.

Danes smo kakor neobdelana, neporana, zanemarjena njiva; plevel prerašča vse in ne pušči do zraka, do sonca, do življenja onega, kar je glavno bistvo njive. Dan za dnem se čujejo križem po državi, od Ljubljane do Subotice pa do Timoka, do Bitolja in starodavnega Dubrovnika, lamentacije o neredu, nesposobnosti, zli volji in trpljenju. Nezadovoljnost je obča in težko ji je ustvariti meje. Plevel prerašča vse; gospodujoča plast v naši politiki, dolgočujoča smer in kvaliteta javnega življenja, je naša nesreča, je oni plevel, ki ugonablja pravo, dobro rastje.

Kakor na kralja Matjaža v narodnih pripovedkah, čakamo na ljudi, ki naj pridejo in porujejo plevel. Čakamo mož, ki bodo mogli in znali sprejeti boj s to protinarodno, — rabimo Stjepana — gospodo in jo brezobzirno potisnili v stran, da bodo mogli prevzeti delo obnove in organizacije spečih narodovih sil in dovesti obnovljeni organizem narodove duševne sposobnosti do svobodnega udejstvovanja.

To je naša velikonočna meditacija. Uverjeni smo popolnoma, da je v njem bistvo našega celotnega nacionalnega problema; ako izvedemo ta veliki prepod in obnovimo aktivne narodne sile, smo doživeli svojo nacionalno Veliko noč. Potem ne bo naša kraljevina država slabe uprave, brezglave trgovske in ekonomske politike, brezsrčnega socialnega dela, prosvetnih ter kulturnih anomalij in absurdnosti, ne organizirane diplomacije in naposled, kar ni naposled: brezvestne korupcije. Ako to dosežemo, da, potem...

Danes še ne moremo biti optimisti. Premalo je še znakov, ki bi pričali, da smo že na pričetku obnove. Toda popolnoma smo prepričani, da jo bomo doživeli in se prevedli v čas, ki bo pokazal v pravi luči, kaj smo in kaj premoremo. Naše ime v Evropi bo zopet zaslovelo in se imenovalo kakor nekdanj s spoštovanjem in občudovanjem.

V trdni veri na prepod naša nacionalne sposobnosti, na veliko Veliko noč, ki jo hočemo in moramo doživeti, naš praznik obnove in vstajenja dviga k bodrejšem premotiranju sedanosti ter nam odpira lepše perspektive. Tudi Jugoslovenci bomo s čistim veseljem in samozaupanjem, zadovoljni in krepi na znotraj in zunaj praznovali svojo Veliko noč in se veselili sebe in vsega.

Obubožanje državnih nameščencev

Nevzdržno propadanje uradniškega stanu. — Strahovita zadolženost. — Samo v Sloveniji cenijo uradniške dolgeve na 60 milijonov dinarjev. — Nameščenci imajo danes komaj polovico predvojnih dohodkov. — Kreditna samopomoč.

Uradništvo tvori glavni kontingent komentov. Zato je materialni položaj uradništva dokaj zanesljiv barometer v narodnem gospodarstvu. Kdor zasleduje naše gospodarsko življenje in kdor se poglubi v vzroke težke gospodarske krize, ki se vedno bolj kažejo v vse panoge našega gospodarstva, mora priznati, da tiči velik vzrok te krize in nazadovanja konzuma v naraščajoči pavperizaciji javnih nameščencev.

V predvojni dobi je bil takozvani srednji stan, t. i. pred vsem uradništvo, eden najbolj solidnih in materialno najbolje fundiranih. Uradnik je bil iskan nalemnik in odjemalec in vsak trgovec mu je rad kreditiral, ako je bilo to sploh potrebno. Po vojni pa so se razmere temeljito spremenile. Uradništvo je popolnoma obubožalo. Ne le, da so vsajemki povsem nezadostni in ne zadostujejo niti za normalno skromno življenje male uradniške rodbine, marveč vlada tudi usodna negotovost in zlasti v zadnji dobi so se namo redukcije uradništva, marveč tudi redukcije prejemkov na dnevnem redu vsake vlade. Uradništvo je prišlo danes tako daleč, da si ne more iz svojih rednih prejemkov nabaviti več potrebne obleke, in kakor hitro zadene uradniško familio kaka nesreča, ako jo obide težja bolezen, ali če pridejo kake druge večje zahteve, le uradnik navezan na kredit, ako ga danes sploh more še kje dobiti. Saj je znano, da je kreditna zmožnost javnih nameščencev silno padla, ker ni podana nobena garancija, da bo lahko v redu poravnal svoje obveznosti, ker uradnik niti sam ne ve, kako dolgo bo ostal v službi in kdaj ga bo zadela redukcija ali pa mu bodo znižali njegovi prejemki. Pa če tudi dandanes državni uradnik še kje dobi kredit, je ta zrušen s tako težkimi pogoji, da pomeni tak kredit za uradnika naravnost ruin.

Sirša javnost se zelo malo zaveda, kako globoko se je zajedlo obubožanje javnega uradništva tudi v Sloveniji, dasi je treba priznati, da je Slovenija v tem oziru danes razmeroma še na dobrem. A kako dolgo še? Saj je že danes omili 15.000 državnih nameščencev v Sloveniji zadolženih za nič manj kot za 25 milijonov Din! Prej več kot manj. A to so samo dolgov, ki se je blizu vrat. Imela je dolge rokavice in moderno ogrlico in moderno zapeljivo zlatih veržic z okrožnimi priveki.

Začel se je tretji signal, lokomotiva je zaživela, vlak se je začel pomikati. Sprevednik je hodil od vagona do vagona in zapiral vrata.

Gospod in gospa sta ostala sama. Mlada dama in mladi gospod.

Dama je bila črnolaska črnih oči, gospod plavih las in sinjih oči.

Dama je vzela iz ročne torbice dozo in si prižgala cigareto.

— Smem prositi — je dejal gospod, ki je tudi pripravil cigareto.

— Prosim! — je odgovorila dama in mu ponudila cigareto, da je prižgal svojo. Nato sta kadila za stavo.

— Izvolite potovati na Dunaj, milostiva?

— Ne. Še naprej.

— Morda v Pariz?

— Še dalje.

— Torej v London?

— Ne. Potujem v New York.

— Ah! Imenitno srečanje! Tudi jaz potujem v New York.

— Torej se bova vozila ves čas skupaj.

— Zelo me veseli. Izvolite potovati v trgovskih zadevah.

— Zame je to trgovska zadeva. Sklenila sem namreč pogodbo z ameriškim impresarijem.

— Ah, milostiva je umetnica? To je zelo zanimivo.

— Da, umetnica sem.

dado kontrolirati, ker se odtegujejo odplačilni obroki direktno od plače. Koliko pa ima uradništvo dolgov pri raznih trgovcih, obrtnikih in denarnih zavodih, ki nimajo pravice odgovoriti obrok od mesečnih plač, se ne da kontrolirati. Posnavljalci razmer cenijo vse dolgeve javnih nameščencev samo v Sloveniji na blizu 60 milijonov dinarjev, doblim te zadolžitve v vsej državi dosegajo celo milijardo.

Te številke so tem bolj kričeče, ker je nepobitno dejstvo, da so se ti dolgovji morali narediti samo pod pritiskom tešavnega ekonomskega položaja javnih nameščencev, ker njih plače ne zadostujejo za golo življenje, kamoli za kake manj potrebne ali celo luksuzne izdatke. To potrjuje tudi primerjava med plačami pred vojno in sedaj. Pred vojno so znašali na pr. prejemki okrajnega glavarja 450 do 500 kron, danes ima starejši uradnik te skupine največ 3500 Din, to je preračunano v današnji valuto vrednost, mesečno za 1800—2000 Din manj. Uradnik srednje kategorije je imel pred vojno 300—350 kron, danes ima 1700 do 2000 Din, t. i. za 1380 do 1600 Din mesečno premalo, in sluga, ki je prejemal pred vojno 80 do 150 kron, ima danes 750 do 1000 Din, torej tudi za 100 do 600 Din mesečno manj. Življenske razmere pa še daleko niso dosegle predvojnega nivoja v cenah in zato so te razlike v resnici še mnogo večje. Dinar je na zunaj sicer stabiliziran in je tudi dosegel precejšnjo višino, toda na znotraj je kupna vrednost dinarja še daleko pod njegovo borzno vrednostjo. A to prav posebno čuti uradništvo kot najvažnejši konzument.

Zadolženje javnih nameščencev vseh kategorij in skupin v zadnjem času ne le ne poljema, marveč rapidno narašča. Človeka, ki to resno prevdri, mora navdati s grozo, če pomisli, kam bo to dovedlo, ako bo pavperizacija državnih nameščencev šla v tej progresivni dalje. Z neizprosno brzino se bližamo socialni drami uradniškega, nekdanj tako ugodnega srednjega stanu. Uradniške organizacije se tega v dovolni meri zavedajo in neprestano trkajo na vrata vlade, opozarjajoč na nedogledne posledice, ki se vedno bolj kažejo, toda sam. Zato se ni čuditi, če vedno bolj narašča mortaliteta, če pada moralni nivo in če navarno dviga svojo glavo hidra — korupcija. Če se to pri nas v Sloveniji še tako zelo ne opaža, se je pred vsem zahvaliti stanovski zavednosti in ponosu našega uradništva, ki živa v državi sloves najboljega, strokovno in moralno najbolje kvalificiranega javnega nameščencev. V Sloveniji obstoja še nad 50 let »Hranilni in posojilni konsorcijski javnih nameščencev«, ki s hvalevrednim razumevanjem skuša paralizirati naraščajoče zlo. Toda tudi ta ustanova, ki sloni popolnoma na temelju samopomoči in ki je dandanes za javne nameščence ne le izredne važnosti, marveč naravnost dobrota, že dolgo več ne more zadostiti vsem prošnjam in potrebam. Lastna sredstva več ne zadostujejo, da bi priskočili na pomoč vsem, ki so pomoči nujno potrebni. Samo tekom lanskega leta je ta konsorcijski izdal iz svojih sredstev nad polkru milijon Din posojil, a je moral pri tem več kot dve tretjini prošnikov odkloniti.

Tej pavperizaciji, ki se saleda vedno globlje in resno ogroža ne le socialni položaj uradništva kot takega, marveč tvori tudi glavni vzrok krize našega gospodarstva in naše uprave, a tudi krize v našem kulturnem življenju, je treba energično postaviti pot. Potrebna je širokopotezna, temeljita razdolžitvena akcija s podporo države. Toda s to akcijo se ne sme odlagati tako dolgo, da bo že prepozno. Uradniške organizacije so tozadevno izdelale že primerne predloge, zlasti pa uvedbo uradniškega zakona, ki v blatu itak temelji na samopomoči in je v glavnem navezan le na moralno podporo države. O tem bomo spregovorili še o priliki obširneje, za danes pa hočemo le opozoriti široko javnost, zlasti pa pridobitne kroge na ta važen problem, ki se ne tiče le neposredno prizadetega uradništva, marveč skoraj še v mnogo večji meri celokupne javnosti, predvsem pa gospodarskih slojev in naših kulturnih institucij.

Dogodki križem Jugoslavije

Sledovi za železniškimi pirati pri Subotici. — Umor žene z dum-dum kroglo.

V zadnjih časih se je na vlak, ki vozi med Subotico in Budimpešto, zgodilo več napadov, tako na madžarski kakor tudi na naši strani. Neznani zločinci — morda je samo eden — so streljali na vlak in povzročali tudi druge zapreke, ki bi lahko vodile k velikim katastrofam. Predčerašnjim je posebna komisija pregledala progo od Subotice do madžarske meje. Ogledala je predvsem kraj, kjer je v tork popoldne padlo iz gostega gozda na brzovlak več strelcev. Mesto, kjer je stal zločinec, se ni dalo točno ugotoviti in tako se tudi niso dali dognati sledovi.

Važnejše oporišče za zasledovanje zločincev daje razkritje železniškega čuvaja Jase Bačiča, ki je v nedeljo našel 5 km pred Subotico na železnici veliko železno zapreko. Strokovnjaki so ugotovili, da so oviro položili ljudje, ki se spoznajo na železnico. Nekoliko tračnice je bilo tudi pretrganje, na nekaterih mestih pa je bila proga vzrahljana. Ker je železniški čuvaj nadzoroval železnico ob 3. jutraj in se je poškodba izvršila šele v prvih jutrajnih urah, je komisija ugotovila, da so zločinci morali svoje delo izvršiti med 3. in 5. uro in je bila le čudna sreča, da je čuvaj še enkrat šel nazaj po progi in razkril peklenski načrt. Sicer bi bil brzovlak, ki tamkaj vozi s hitrostjo 70 km, gotovo zdrknil iz tračnic in bi katastrofa bila nedogledna.

Na madžarski kakor na naši strani so storjeni varnostni ukrepi, da se prepreči zločinski napadi neznanih železniških gusarjev. Ali so zločinci nameravali izvršiti roparski napad na vlake, ali pa so se hoteli samo maščevati nad železniško direkcijo, še ni jasno.

— V opori?

— Ne, gospod.

— Torej na polju horografite?

— Tudi to ne.

— Morda pa v višjih sferah? Na konju ali morda celo na žici? Kraljica zraka?

— Nekaj sličnega. Sem namreč »Magnet.«

— Ah, zato se mi je zdel vaš obraz tako znan. Zda pa je vem, kje sem vas prvič videl.

Pri tem se je pomaknil mladi gospod tesno k mladi dami.

— Toda povejte mi, divna Magnet, kaka skrivnost je v tem, da visite tako svobodno v zraku, da se sploh ne opirate, da niste privezani, marveč visite z glavo navzdol in držite v zobeh še svetlo oblo, a vendar ne padete na tla?

— Ah, dragi gospod, to je taina moje umetnosti. Ne morem je izdati, ker se s tem preživljam.

— Kaj pa, ko bi vam odkril v nagrado za vašo taino enake vrednosti?

— To bi bilo nekaj drugega.

— Oglejte, milostiva, potovala bi lahko po Evropi in preko oceana kot mož in žena. Jaz bi prevzel vse vaše izdatke, vse potne stroške na svoji račun.

— Ta ponudba ni vredna odklonitve. Vendar pa moram prej vedeti, kdo in kaj ste. Saj ne morem imeti ljubavnega razmerja s človekom, o katerem ne vem, kdo je.

— Kdo in kaj sem? Na to naj vam odgovori ta-le moja listnica.

Mladi gospod je potegnil iz žepa us-

njeno listnico in pokazal dami šest bankovcev. Bilo je najmanj sto tisočakov. — To mi zadostuje. — Je dejala lepa dama. — Potovala bova torej kot monsieur in madame. — Dovolite, milostiva, da zagrnem okno. — Kakor vam drago. — Ko je bilo okno zagrnjeno, je dejal kavalir. — Oprostite, milostiva, da se spričo vas preoblečem. — To me ne bo motilo. — Mladi gospod je vzel s police svoj ročni kovček in potegnil iz njega vse priključne fine damske toalete. Preoblekel se je, si napudral obraz in namazal lica s finim kitajskim bavrilmom. Ni se mu več poznalo, da se je sploh kedaj bril. — Ali imate kak razlog, da se tako maskirate? je vprašala mlada dama. — Da, malenkosten. Ti bankovci plakalo. — Aha, že razumem. Hočete preprečiti, da bi se opis neke osebe ne vjemal z vašo. — Pst! Ko prispeva v New York, vam dam deset tisoč cekinov za vaše molčanje. — Toda čaka naju slučajna ovira. — Je dejala dama. — Ko prispe vlak na Dunaj ali pa še prej pride v našin kuje sprevednik. Opazil bo, da sedita v kujeju namesto erega gospoda in ene dame dve dami in to se mu bo zdelo sumljivo. Ali bi ne kazalo, da se preoblečem v možko obleko?

Govorite mi iz srca, prekrasna Magnet!

Vaš obleka je kot nalašč zame.

Očarali ste me s svojo iznajdljivostjo.

Obrnite se, prosim, k vratom, da se preoblečem. Pazite, da ne pride ta čas sprevednik. Da bo prevrta popolna, vam posodim zapeljivo.

Hvala, okovov ne nosim rad na rokah, niti če so zlati.

Dama je bila s toaletto kmalu gotova. Spremenila se je v popolneza glazdavega kavalirja.

Zdaj se že lahko obrnete.

Gospod je bil navdušen. Dejal je preoblečni dami:

— No, zdaj res nihče ne more trditi, da nisva mož in žena. Jaz sem žena, vi mož. Prevarta je popolna.

Zdaj, ko med nama ni več tajne, mi pa povejte, prekrasna čarovnica, kako se more divna Magnet gupati v zraku brez vsake opore?

Tega vam ne morem povedati, ker ne vem. Pač pa vam odkrijem neko drugo taino, ki vas bo zanimala. Jaz nisem gospodična Magnet, marveč detektiv budimpeštanske policije. Prišel sem v ta kuje, da vas zagrabim za vrat in odvedem v naročje Fortune, banke, ne pa boginje. Zda vam zares posodim dve zapeljivici. Samo da nista zlati.

V Bratislavi je zaljubljeni parček izstopil. Gospa pa ni šla z njim pod roko, marveč on jo je držal za vrat.

PIREDITVE V NEDELJO.
Gledališča: Drama: »Hamlet«. — Opera: »Aida«. — Kino Matice: »Tajnosti morskoga kopalnice«. — Film ZKD: »Dalmacija, dežela solnce«. — Ob 9.30 in 11 v kinu Matice.
Sportne prireditve: Ob 11.15: Hazienska tekma Zagreb—Ljubljana na igrišču Atene. Ob 15.30 nogometna tekma Ilirija—Hertha na igrišču Ilirije.

PIREDITVE V PONEDELJEK.
Gledališča: Drama: ob 15. »Lumpaci vagabundi«. — Opera: »Orlov«. — Sportne prireditve: Ob 15.30 nogometna tekma Ilirija—Hertha (Dunaj). — Kino Matice: »Tajnosti morskoga kopalnice«. — Film ZKD: »Dalmacija, dežela solnce«. — Ob 9.30 in 11.

Vesela Aleluja!

Vesela Aleluja! Kako bo vesela, ko je žalostna, da bolj biti ne more.

Tako je to bilo včasih, ko smo se študenti priklitali domov na velikonočne počitnice: vsenaokrog vesela pomlad, prešerno veselje mladine. Samo mamke so imele po kuhinjah posla, da se jim je testo opletalo okrog rok. In mežnar je sopihal okrog božjega grobca, organist muštral svoje pevke, župnik okrog cerkve zamišljeno prebiral brevir.

Vsi drugi pa smo brezposelni ubijali veliki teden z malimi uverturami za visoko pesem vstajenja, pomladi, mladosti. Postopali smo po vasi in krog cerkve, nesli na veliko soboto zjutraj strašanske gobe k žegnane mu ognju, zvečer po žegnaniu krače, jajc in hrena pa oprezali, katera bo prva hitela domov, da si tisto leto pridobi ženina. Na velikonočno jutro smo v polni paradi hiteli k vstajenju. Mežnar je spredaj v kaplanovih rokavicah, ki so mu šle ravno do srede prstov, nesel takega Odršenika, da je omahoval, organist pa je pol hripav vodil s svojimi čudovitimi baritonom himno vstajenja, da se je med streljanjem topičev, pritrkavanjem zvonov in romarskim prebiranjem rožnega venca m' doneče razlegalo:

Potrta je pekla oblast, o poj, kristjan, hvaležno čast alelu-uraja, aleluja!

Za tri dni je bilo doma na mizi, v kuhinji in shrambah naloženih vseh mogočih žegnanih dobrot. Ko smo se jih preobedili, smo na velikonočni ponedeljek stopili k podružnični pogledat Pavlov sejem: prišla so dekleta od vseh krajev, vdov je takrat bilo malo. Katero si izbral, si jo tisto leto in še tisti dan lahko zasnubil.

— Ančka, Tončka, Francka, daj pi-sankol...

Nekateri so rdele kakor mak, nekateri so se odrezale.

Brezovko, če hočeš, da boš pisani! Tako je bilo včasih in je morda še danes na deželi. V mestu pa so prazniki dolgočasni. Ne veš prav, pod katero faro spadaš, tuj si med pouličnim šundrom lažljivih pobožnjakov, ki se postijo na veliki petek zavoljo boljšega arefita pri velikonočnem kosilu. Davno naveličan licemersiva, časopisne raglje o politiki, žeganega cvčka in po novem tudi žeganega mleka, si zaželiš tako nekam v pomlad, Kamorkoli.

V Opatijo? Ta je za ljubljanske magnate.

V Ameriko? Ta je za naše izseljence.

V Beograd? Še ministri ga zanuščajo. Ne samo radi počitnic, marveč tudi radi fatalnega dejstva, da se vlada ravno okrog vstajenja pripravila k — padcu.

V ostalem tudi velikonočno vreme dandanes ni nič več stanovitno. Včas se je razumelo po sebi, da je Velika noč žarela v blagodejnem solnčnem sjaaju. Letos, ko smo jo nalašč pomaknili v sredino aprila, se nam vreme kisa in menja kakor ženska moda.

Doma ostanemo. Hote ali nehoče reducirani v službi in družbi, pri cvčku in mošnjčku in pri vseh zmešnjajah današnjega sveta, bomo najiskrenejše voščili vsem tistim, ki so druge sorte: — Veselo Aleluja!

Moric Jokai:

Gospod in gospa

Rezerviral si je v orientekspresu polovico kupeja prvega razreda, da bi ga med vožnjo iz Budimpešte v Pariz nihče ne motil. Tudi zakusko si je dal prinesiti v kupe. Natakariu je dal cekin napitnine, sprevedniku na dva. Od deklice, ki je prodajala novine, je kupil vse jutranje liste.

Po drugem signalu je stopil v kupe sprevednik. Nizko se je priklonil in prosil gospoda oproščanja, da si drzne nadlegovati ga.

— Blagorodni gospod, dovolite, neka dama nima mesta.

— In jaz naj bi ji dal mesto v svojem kupeju?

— Da, ako ste tako ljubezniivi.

— Je lena?

— Izvolite pogledati skozi okno.

Obrnil se je in pogledal skozi okno. — Grom in strela! To vam je postava! Divne oči! S takimi očmi bi še hudica zapeljala! Eh! Recite tej dami, da sem strasten kadilec.

— Saj tudi dama navdušeno kadi. Baš zato ne more dobiti mesta v damskem kupeju. Tobaku se ne more odreči, dame ji pa ne dovolijo kaditi.

— Tristo vrazov! Potemtakem stoji na peronu dama, ki je kot nalašč ustvarjena za mojo sopotnico. Z veseljem jo sprejemam.

Dama je vstopila in zamrmrala nekaj v pozdrav. Sprevednik ji je položil ročni kovček in dežnik na polico. Sedla

je blizu vrat. Imela je dolge rokavice in moderno ogrlico in moderno zapeljivo zlatih veržic z okrožnimi priveki.

Začel se je tretji signal, lokomotiva je zaživela, vlak se je začel pomikati. Sprevednik je hodil od vagona do vagona in zapiral vrata.

Gospod in gospa sta ostala sama. Mlada dama in mladi gospod.

Dama je bila črnolaska črnih oči, gospod plavih las in sinjih oči.

Dama je vzela iz ročne torbice dozo in si prižgala cigareto.

— Smem prositi — je dejal gospod, ki je tudi pripravil cigareto.

— Prosim! — je odgovorila dama in mu ponudila cigareto, da je prižgal svojo. Nato sta kadila za stavo.

— Izvolite potovati na Dunaj, milostiva?

— Ne. Še naprej.

— Morda v Pariz?

— Še dalje.

— Torej v London?

— Ne. Potujem v New York.

— Ah! Imenitno srečanje! Tudi jaz potujem v New York.

— Torej se bova vozila ves čas skupaj.

— Zelo me veseli. Izvolite potovati v trgovskih zadevah.

— Zame je to trgovska zadeva. Sklenila sem namreč pogodbo z ameriškim impresarijem.

— Ah, milostiva je umetnica? To je zelo zanimivo.

— Da, umetnica sem.

— V opori?

— Ne, gospod.

— Torej na polju horografite?

— Tudi to ne.

— Morda pa v višjih sferah? Na konju ali morda celo na žici? Kraljica zraka?

— Nekaj sličnega. Sem namreč »Magnet.«

— Ah, zato se mi je zdel vaš obraz tako znan. Zda pa je vem, kje sem vas prvič videl.

Pri tem se je pomaknil mladi gospod tesno k mladi dami.

— Toda povejte mi, divna Magnet, kaka skrivnost je v tem, da visite tako svobodno v zraku, da se sploh ne opirate, da niste privezani, marveč visite z glavo navzdol in držite v zobeh še svetlo oblo, a vendar ne padete na tla?

— Ah, dragi gospod, to je taina moje umetnosti. Ne morem je izdati, ker se s tem preživljam.

— Kaj pa, ko bi vam odkril v nagrado za vašo taino enake vrednosti?

— To bi bilo nekaj drugega.

— Oglejte, milostiva, potovala bi lahko po Evropi in preko oceana kot mož in žena. Jaz bi prevzel vse vaše izdatke, vse potne stroške na svoji račun.

— Ta ponudba ni vredna odklonitve. Vendar pa moram prej vedeti, kdo in kaj ste. Saj ne morem imeti ljubavnega razmerja s človekom, o katerem ne vem, kdo je.

— Kdo in kaj sem? Na to naj vam odgovori ta-le moja listnica.

Mladi gospod je potegnil iz žepa us-

— V opori?

— Ne, gospod.

— Torej na polju horografite?

— Tudi to ne.

— Morda pa v višjih sferah? Na konju ali morda celo na žici? Kraljica zraka?

— Nekaj sličnega. Sem namreč »Magnet.«

— Ah, zato se mi je zdel vaš obraz tako znan. Zda pa je vem, kje sem vas prvič videl.

Pri tem se je pomaknil mladi gospod tesno k mladi dami.

— Toda povejte mi, divna Magnet, kaka skrivnost je v tem, da visite tako svobodno v zraku, da se sploh ne opirate, da niste privezani, marveč visite z glavo navzdol in držite v zobeh še svetlo oblo, a vendar ne padete na tla?

— Ah, dragi gospod, to je taina moje umetnosti. Ne morem je izdati, ker se s tem preživljam.

— Kaj pa, ko bi vam odkril v nagrado za vašo taino enake vrednosti?

— To bi bilo nekaj drugega.

— Oglejte, milostiva, potovala bi lahko po Evropi in preko oceana kot mož in žena. Jaz bi prevzel vse vaše izdatke, vse potne stroške na svoji račun.

— Ta ponudba ni vredna odklonitve. Vendar pa moram prej vedeti, kdo in kaj ste. Saj ne morem imeti ljubavnega razmerja s človekom, o katerem ne vem, kdo je.

— Kdo in kaj sem? Na to naj vam odgovori ta-le moja listnica.

Mladi gospod je potegnil iz žepa us-

njeno listnico in pokazal dami šest bankovcev. Bilo je najmanj sto tisočakov. — To mi zadostuje. — Je dejala lepa dama. — Potovala bova torej kot monsieur in madame. — Dovolite, milostiva, da zagrnem okno. — Kakor vam drago. — Ko je bilo okno zagrnjeno, je dejal kavalir. — Oprostite, milostiva, da se spričo vas preoblečem. — To me ne bo motilo. — Mladi gospod je vzel s police svoj ročni kovček in potegnil iz njega vse priključne fine damske toalete. Preoblekel se je, si napudral obraz in namazal lica s finim kitajskim bavrilmom. Ni se mu več poznalo, da se je sploh kedaj bril. — Ali imate kak razlog, da se tako maskirate? je vprašala mlada dama. — Da, malenkosten. Ti bankovci plakalo. — Aha, že razumem. Hočete preprečiti, da bi se opis neke ose

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča

Drama:
Nedelja, 17.: ob 20. Hamlet. Ljudska predstava po nižjih cenah.
Ponedeljek, 18.: ob 15. Lumpaci vagabund ali zamikna detelja. Ljudska predstava po nižjih cenah. Izv.
Torek, 19.: zaprto.

Opera:
Nedelja, 17.: Alda. Ljudska predstava po nižjih cenah. Izv.
Ponedeljek, 18.: Orlov. Opereta. Izv.
Torek, 19.: zaprto.

Proračun ljubljanskega gledališča

V državnem proračunu za l. 1927/28 je določeno za Narodno gledališče v Ljubljani 5.908.586 Din. Od tega odpade na materialne izdatke samo 811.000 Din, vse drugo pa na osebne izdatke. Proračun je za 744 tisoč 393 Din manjši od lanskega, a se zmanjša še za 311.000 Din, ki se morajo vrniti državi blagajni, ker jih je gledališče v preteklem proračunskem letu preveliko prejelo.

Ta odpadek v znesku enega milijona bo približno do polovice krit z dovoljenjem, da sme gledališča uprava porabiti inkaso predstav, v kolikor presega znesek 1 milijona. Uprava računala na skupni inkaso poldrugega milijona, tako da ji bo stalo nekako pol milijona dinarjev. Največji inkaso vstopnine v zadnjih petih letih je bil v sezoni 1924/25, ko je znašal 2,3 milijona; skoro enak je bil v sezoni 1923/24 in še lani je presegal 2 milijona; v letošnji sezoni pa je znatno padel in ne bo znašal dosti nad 1,5 milijona.

Za sezono 1927/28 izkazuje končni obračun torej še pol milijona deficita, ki ga bo oziroma ga že skuša uprava kriti z redukcijami osebja, plač in honorarjev ter materialnih izdatkov, nadeja pa se tudi podpore. Seveda pa je v resnici situacija še mnogo slabša, ker sta ob gledališču nujno potrebni popravila, ki bi takoj nanese nad en milijon dinarjev.

Gledališki pregled

Zbor kubanskih kozakov je priredil pod vodstvom dirigenta Ignatijeva v Kodanju koncert, kateremu je prisostvovala tudi bivša ruska carica vdova. Predstavili so ji posamezne člane, ki jim je podarila slike s svojim podpisom.

L. Babel, odlični pesnik mlade Rusije, je spisal dramo »Zakat« (»Mračenje«). Dejanje je vzeto iz odeskega življenja.

V Pragi bodo maja meseca peli »Proda no nevesto« v Narodnem divadlu kot 1000. predstavo na tem odru. — Od 3. do 6. maja bo v Pragi poljski muzikalni praznik pod vodstvom G. Fitelberga, dirigenta varšavskega konservatorija. Premiera nove fantastične komedije bratov Čapkovič »Adam vstvarja svet« je imela te dni v Hilarijevi režiji na Narodnem divadlu velik uspeh.

Jeseni prične v Pragi izhajati list »Prager Schaubühne«, ki bo imel v evidenci vse nemške in češke kulturne dogodke na Češkoslavoškem.

Na dunajskem »Bürgertheatru« je imela Straussova opereta »Cagliostro na Dunaju« lep uspeh. Josefstadtsko gledališče igra E. Bourdetovo »Ujetnico«. Avstrijska provincijalna gledališča se nahajajo v zelo slabih finančnih razmerah in zahtevajo od države podporo 700.000 šilingov.

Berlinski ansambl državnih in Reinhardtovih odrov bo gostoval koncem aprila v Jugoslaviji. Družba, kateri pripadajo tudi slavna igralca Else Heims in Ferdinand Bonn, bo vzpostavila igranje »Minna von Barnhelm« in »Kovarsko in ljubezen« in to v Subotici, Novem Sadu in Beogradu.

V Zagrebu priredi dne 21. t. m. operna pevka Vera Schwarz koncert, na kar odpotuje v Južno Ameriko, dne 3. maja pa gostuje v Zagrebu finski oratorijski pevec Helge Lindberg. Zagrebški gledališki repertoar obsega dela: »Parsifal«, »Butterfly«, »Protekcija«, »Lisistrata«, »Janko in Metka«, »Grofica Marica« in dr. V Beogradu so na repertoarju: »Robert in Marianne« (Geroldy), »Egmont«, »Hoffmannove pripovedke« z Rijavcem kot gostom, »Pot okoli sveta«, »Zona Zamfirova«, »Ruska« in dr.

V Osijeku igrajo »Grofica Marica«, Stolozovo opereto »Ples v srečo« in »Graničarje«.

Maribor igra L. Deutsch »Pasijon« in Jamovo opereto »Logarjeva Krista«. — Pod okriljem »Ljudske univerze« bo pela maja meseca ga. Zaludova češke pesmi, spremljal pa jo bo kapelnik g. Balatka.

Dne 24. t. m. gostuje v mariborski frančiškanski cerkvi Sattnerjev cerkveni zbor, ki bo izvajal poleg Beethovnov »Čudur maše« več novih slovenskih del.

Ljubljanska drama igra po praznikih Büchnerjevega »Vojčka«, nakar bo pa študirala Shakespearjevo komedijo »Mnogo hrupa za nič« v Zupančičevem prevodu.

Zygmund Zalevski zopet gostuje v Beogradu. Briljira v svoji mojstrski vlogi »Borisa Godunova«, nastopa pa tudi v nekaterih drugih operah.

Velikonočni prazniki v ljubljanskem gledališču. Na veliko nedeljo zvečer ob 8 se poje v operi Verdijeva »Aida« z gospo Zaludovo in Thierryjevo ter gg. Bettomom, Holodkovom, Knittom in Zupanom v glavnih vlogah. Opero dirigira kapelnik Neffat. Ob 20. je v dramati Shakespearov »Hamlet« z Rogozom v naslovni vlogi. Na velikonočni ponedeljek ob 15. je v dramati »Zli duh Lumpaci vagabundus«, ob 20. pa v operi opereta »Orlov« z gospo Poličevom, Balatkovom, Drenovcem, Pečkom in Povhetom. Opereto dirigira g. Švara, dramske režije pa vodi g. prof. Šest. Razen Orlova veljajo za vse predstave znižane cene.

»Parsifal« v Zagrebu. V zagrebškem Narodnem gledališču se je sinoči vršila velika predstava Wagnerjevega »Parsifala«, ki je že par let na velikonočnem repertoarju zagrebške opere. Vprizorištev je tudi tokrat z odličnimi gosti tenoristom Skupiewskim, basistom Flögлом in mezosopranistko Englovo ter z najboljšimi domačimi solisti dosegla popoln uspeh. Predstava je trajala od 6. do 11. ponoči.

K napovedi o gostovanju ljubljanske opere v Sarajevu dostavljajo sarajevski listi, da bo letošnji uspeh povečan s tem, da bosta sodelovala tudi odlični pevca Zygmund Zalewski in Josip Rijavec. Ker je lani za mesec dni pred gostovanjem bila razprodana vsa zaloga vstopnic, se tudi za letošnje gostovanje že zdaj vrši živahna razprodaja. Sarajevska drama odide za Ča-

sa gostovanja ljubljanske opere gostovat na Sušak in v nekatera druga primorska mesta.

Hrvatsko društvo umetnosti je po par letih počitka zopet oživel. Nedavno se je vršil občni zbor in je bil za predsednika izvoljen župan arh. Vekoslav Heinzel, ostali funkcionarji in odborniki pa so odlični umetniki, kulturni zgodovinarji, kritiki in znanstveniki. Novi odbor bo skušal z vneto izpolnjevanjem malogra: upostavljati čim ožjo zvezo med umetniki in široko javnostjo.

Gostovanje beogradske opere v Subotici. Beogradska opera bo v torek in v sredo gostovala v Subotici, in sicer se prvi večer vprizori »Madame Butterfly«, drugi večer pa »Rigoletto« z g. Rijavcem v vlogi mantovskega vojvode.

Uspehi češkega književnega tedna. Na Češkem se je vršil nedavno teden češke knjige. Propaganda za domačo knjigo je imela velik uspeh. Računa se, da se je prodalo knjig za več kot en milijon čeških kron.

Nov roman Pavla Bourgeta. Pravkar je izšel v posebni izdaji nov roman Pavla Bourgeta »Nos actus nous suivants«.

Spokorni D'Annunzio. D'Annunzio je nastopil, kakor poročajo iz Rima, spokorno potovanje v Assisi. Spokornika spremlja lepa igralka Marija Melato.

O modernih ruskih književnosti je začel objavljati zagrebški »Vijenac«, serijo člankov dr. I. Badaliča. V zadnji številki obravnava Bloka. Avtor je tudi prevlel nekatere Blokove pesmi, med njimi slovit »Dvanajstorič«. Badaličev prevod je boljši od preveda S. Vinaverja, ki je izšel pred leti v zagrebški »Kritiki«. Zapačno je, da »Dvanajstorič« še ni preveden (razen v odlomku) v slovenščino, dasi jo imajo skoraj vsi kulturni narodi.

Na stazama duševne kulture. Pod tem naslovom je izšla knjiga dr. Mirka Kusa-Nikolajeva. Pisec razpravlja o povojnih kulturnih razmerah in o glavnih pokretnih, ki stremijo za sanacijo teh povojnih razmer. Obširno se bavi zlasti s takozvanim Vidovjevim pokretom, ki vzbuja tudi pri nas vedno večje zanimanje. Vsakomur, ki se zanima za ta vprašanja, delo toplo priporočamo. Knjiga stane 20 Din.

Proslava desetletnice majske deklaracije

Rojaki!

V času, ko je trpljenje našega v stoletnem robstvu izmučenega naroda pripiklo do roba življenja in smrti, ko se je sleherna, v hrepenenju po svobodi zaklicana beseda zasledovala in maščevala z ječo in vislicami, je slovenski narod, zavedajoč se svoje svete pravice do svobodnega življenja in v soglasju s svojimi brati po krvi in jeziku, izpolnjujoč vero in besede svojih pesnikov-prorokov in potrjujoč dejanja svojih mučnikov,

po svojih zastopnikih, združenih v Jugoslovanskem klubu, dne 30. maja l. 1917. v avstrijskem državnem zboru, samozavestno izpovedal,

da zahteva na temelju narodnega načela ujedinjenje vseh pokrajin, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno samostojno, od vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratski podlagi osnovano državno telo.

V spomin tega dneva in v opomin, da na ravninah Gospe Svete in ob bregovih Soče in Adrije še živijo naši bratje, bo Jugoslovanska Matica v nedeljo dne 29. maja t. l. priredila po vsi Sloveniji spominske proslave in poziva vsa narodna društva k sodelovanju.

Naša mladina praznuje ob tej priliki svoj »Mladinski dan«.

Dohodki vseh prireditvev gredo za narodno-obrambne cilje.

Jugoslovanska Matica.

Sport

Važnejše sportne prireditve na Veliko noč

Za velikonočne praznike imamo tako v Ljubljani, kakor v Mariboru pisan sportni program. V Ljubljani je zanimanje predvsem osredotočeno na dve prireditvi. Prva je srečanje S. K. Ilijirja s profesionalnim moštvo dunajske Herthe. Hertha je prvak II. razreda, vodi z veliko diferenco pred vsemi ostalimi klubi in preide še letos v prvi razred. Dunajski poznavalci razmer za trjujejo, da bo Hertha v svoji sedanjosti formi vsem prvorazrednim klubom trd oreh, kar pričajo tudi rezultati, ki jih je v zadnjem času dosegla. Dunajčani, ki igrajo v nedeljo in ponedeljek proti Ilijirju, nastopijo s svojo kompletno garnituro, v kateri je tudi več internacionalnih igrarjev. Ilijirja posavi Herthi svoji najboljši moštvo. Oba dneva prične tekma ob 15.30 in se vrši na igrišču Ilijirja.

V nedeljo absolvirajo Ilijirja s svojo drugo garnituro kot predtekmo prvenstveno tekmo z Jadranom. V ponedeljek se odigra kor predtekma prvenstvena tekma Jadran — Slovan. Obe tekmi se pričnejo ob 14.

Druga prireditev, ki bo gotovo privabila številno publiko na igrišče Atene, je nedeljsko srečanje hazenskih reprezentanc Ljubljane in Zagreba. Obeta se nadševno zanimiva in izravnan borba, ki bo po vsej priliki končala z minimalno diferenco v korist enega ali drugega tima, izključen tudi ni neodločen rezultat. Ljubljano bo zastopala sledeča družina: Jermol (II.) — Saplja (Atena) — Tratinik, Wider — Bernik, Jermol II., Zupančič (vse Ilijirja).

Zagreb postavi najbrž sledeči tim: Gršetić (Conc.) — Pavic (ASK) — Sojat (ASK), Tonković II. (Hašk), Tomljenović, Radošević (obe ASK), Tonković I. (Conc.). Kakor je videti, igra v zagrebškem timu elita starih in rutinskih igralk. Tekma se vrši ob 11.30 v Tirolju.

V Mariboru se z napetostjo pričakuje srečanje Rapida in Maribora. Tekma je mariborski »derby« za točke. Rapid je trenutno v dobri formi, kar je dokazal v tekmi proti Ilijirju in ima zato večje šanse, da si pribori zmago. Maribor se bo moral posneto potruditi, če hoče izvoziti zmago ali pa dobiti vsaj remi.

Dve naši moštvi, Hermes in Primorje gostujeta o Veliki noči v inozemstvu. Hermes igra oba dneva v Gradcu, Primorje pa v Celovcu. Upamo, da bosta obe moštvi dostojno reprezentirali naš nogomet.

V Zagrebu igra bivši državni prvak, beogradska Jugoslavija, proti Gradjanskemu. Hašk je na turneji po Bosni in Dalmaciji.

Splitski Hajduk je povabil na dvadnevno gostovanje vodeči dunajski klub BAC, ki je preteklo dni igral v Beogradu.

Dunajski klubi so prejeli obilo vabil v inozemstvo. Slovan igra v Pragi proti Slaviji in Viktoriji Žižkov. Sportklub gostuje v Toplicah proti FC Teplitz, Simmering v Bratislavi proti Ligeti, WAC pa proti kombiniranemu timu Bratislave.

Grška vodilna kluba GAK in Sturm gostujeta v madžarski provinci, praška Sparta pa sodeluje na velikonočnem turnirju MTK v Budimpešti. Turnir se je pričel že včeraj. Sparta, ki je nastopila brez Kadec, Kolentatja in Šime, je izvojevala proti M. T. K. neodločen rezultat v razmerju 3 : 3. FTC je zmagal nad Ujpestom s 4 : 3.

Otvoritev kolesarske sezone

V nedeljo 1. maja otvorila kolesarska »Ilijirja« iz Ljubljane in kolesarsko društvo »Sora« iz St. Vite letošnjo kolesarsko sezono s spomladanskimi medklobskimi dirkami na cesti St. Vid Medvede in nazaj. Start je »Pri slepem Janezu«, cilj ravnotam. Začetek ob 14.

Dirke obsegajo 7 točk, in sicer: 1. novinci, 5 km; 2. juniorji, 5 km; 3. damska dirka »Sora«, 5 km; 4. dirka »najtežjih« (preko 90 kg), 2 km; 5. glavna dirka, 10 km; 6. seniorji (nad 35 let), 5 km; 7. tolažilna, 5 km.

Kot nagrade so določene kolajne, za dame pa častne nagrade »Sora«. Dirkaško lahko člani klubov, včlanjenih v Koturskem savezu. Prijavnina znaša 10 Din, vložek za dirkalno številko 10 Din; prijave sprejemata do 28. aprila ob 18. g. France Ogrin v Ljubljani, Gosposvetska cesta 14, in g. Fran Trapekar v St. Vidu; vrstni red prijave je vrstni red na startu.

Dirka se vrši ob vsakem vremenu; po dirki bo razdelitev nagrad na sportni zabavi v gostilni »Pri slepem Janezu«.

— **Pododbor Koturskega Saveza v Ljubljani** pozivlja vsa kolesarska društva in klube v Sloveniji na otvoritvene medklobske kolesarske dirke, katere prireditelja bratski društvi Sora in Ilijirja 1. maja ob 14. na progi St. Vid nad Ljubljano — Medvede in nazaj. Pozivljajo se vsi gg. člani društva in dirkači k polnoštevni udeležbi.

— **S. K. Svoboda, Ljubljana.** V nedeljo ob 2. na igrišču Primorja trening tekma z rezervno A. S. K. Primorja. Sledeči igralci morajo biti točno ob 2. na igrišču: Papler, Ihan, Novak, Bagia, Sušnik, Kavečič, Kovač, Potrat, Kalman, Jesenko, Lombard, Koleča. 371/n

— **Tre-ti poraz urugvajskega prvaka v Evropi.** Hamburg : F. C. Penarol, urugvajski prvak, je doživel večer svoj tretji poraz. Porazen je bil od Hamburger Sportvereina s 3 : 2.

Pevsko društvo »Slavec«

Redni občni zbor pevskega društva »Slavec« se je vršil danes teden v Narodni kavarni ob številni udeležbi, ki priča o disciplini in zavednosti članstva. Predsednik g. Hladnik je sporočil pozdrav častnega člana g. Zamljena, ki se vsled bolezni obnega zbora ni mogel udeležiti. Orisal je nato v kratkih besedah zadovoljivo delovanje društva v preteklem letu, omenjal težave, s katerimi se mora društvo boriti, zlasti neizpolni davčni vijak, ki odvzema skoro 50 odstotkov vsake veselice, ter 25 odstotkov od vsakega koncerta, ki pa so itak slabo obiskani. Največjo skrb prizadeva društvu vprašanje društvenih prostorov, kateri so mu v Narodnem domu sodno odpovedani in jih mora takoj izprazniti. Klub vsem prizadevanjem ni bilo mogoče dobiti prostora, kamor bi se spravil društveni inventar, v katerem se hrani polstoletno delo idealnih kulturnih delavcev na polju slovenske pesmi, niti sobe, kjer bi moglo društvo nadaljevati svoje pevske vaje.

Tajnik g. Roš je poročal o prireditvah, koncertih ter o administrativnem delu, blagajnik g. Merše pa o finančnem stanju, ki ni ravno prav razveseljivo, zato priporoča društvu skrajno štedljivost in poštenost. Pevovodja g. prof. Brnobič je podprl lepo umetniško napredovanje pevskega zbora ter vzpodbujal pevce k nadaljnjemu strojenju k vzvišenemu cilju. Pri volitvah so bili izvoljeni v novi odbor: predsednik Ivan Hladnik, podpredsednik Cene Jančigaj, tajnik Boris Roš, blagajnik Franc Merše, odborniki: Lojce Brecljnik, Mirko Breginc, Juvan Fricke, Logar Ludvik, namestniki: Srečko Cerar, Nande Bizjak, Srečko Zupančič. Načelnica ženskega zbora je gđ. Ruža Turkova, odbornica: Jožica Kovčeva, namestnica: Jožica Pengalova. Revizorja sta: Ludvik Baraga in Mirko Martelanc.

Svilo samo iztisniti ne ožemati in izvijati!

Nekdaj je bilo nošenje svilene obleke redek dogodek. Danes nosite svilo sleherni dan, ker se ista pere z lističi Lux-a brez vsakega truda in nevarnosti. Opustite ribanje in izžemanje svil, ker se pri tem nežne svilene niti derajo in trgajo. Pri pranju z milnatimi lističi Lux pa je vsako ribanje nepotrebno, kajti sama pena razkroji in odstrani nečistoto. Perite nošene svilene predmete takoj, ker znoj škoduje svilu.

Svilene predmete perite na sledeči način:

Napravite v vroči vodi lepo Luxovo peno, pridenite isti hladne vode, da postane mlačna in jo nato potisnite skozi predmet, katerega hočete čistiti. Potem izplaknite istega v mlačni vodi, zavijte ga v čisto krpo in jo ne že skoraj suh, likajte ga s toplim, toda ne vročim železom.

LUX

Ladislav Vladyka:

55

Skrivnost mlivašnice

Protestiral sem proti temu, da bi spravil moje ime v zvezo z ljubavni mi pustovščinami. Prosil sem ga, naj počaka, da se vrne zopet v svoje telo. Skomignil je z rameni, rekoč: Vem, kako mi branite vse, kar je obema v prid.

Ves obupan sem mu odgovoril, da se zamenjavi in da se me ne bo odkril. Obenem sem mu predlagal pogovor med štirimi očmi, da bi se na kak način sporazumela.

Čakal je sam, da pridem na dan s kako ponudbo. Zato je na moj predlog takoj pristal.

Tedaj sem izjavil, da se hočem sprijazniti z najino zamenjavo in da mu ne bom več delal preglavic, toda samo pod pogojem, ako se kot družabnika ločiva.

Bil je prijetno presenečen. Razid si je pa predstavljal po svoje. Ponudil mi je milijon kron, ako takoj izidem iz Prage.

Pojasnil sem mu, da stvar ne pojde tako gladko. Moja iskrena želja je bila, da odpotuje on v inozemstvo. Nasprotno sem mu jaz predlagal, da bom vodil podjetje dalje in mu pripadajoči del dobička redno pošiljal.

To je bila nedvomno poštena kupčija. Praznil sem svoj žen, da se od-

križam neljubega tekmeča.

Po kratkem premisleku je pristal na moj predlog. Treba je bilo samo podpisati nekaj listin na čisto, bi ji bil jaz po potrebi izpolnil. Potem bi se zaveda s podpisovanjem že kako urenila.

Bil je celo zadovoljen in dejal je, da ga veseli, da sem se pomiril.

Pripela sva na Vaclavski trg. Tu me je zagotavljal, da ima najboljšo voljo urediti vse po moji želji. Nato se je hotel posloviti. Dejal je, da mora še nekaj kupiti. Poslovila sva se in odšla vsak sebi. Toda komaj sem zavil v stransko ulico, mi je šinila v glavo misel, da mu ne smem zaupati. Zato sem se hitro vrnil in šel po levi strani Vaclavskega trga za njim.

Kmalu sem spoznal, da se nisem motil. Res mu nisem smel zaupati. Ko sem ga dohitel, ni bil več sam. Šel je pod roko z mojo ženo.

Srce mi je začelo močno utripati in hiše so so mi zaplesale pred očmi. To so bili torej delikatni opravičili!

Nisem se mogel več premagovati. Planil sem naprej, da bi ju dohitel in ustavil. Toda ušla sta mi tik pred nosom v prvovrstno trgovino za damsko perilo.

Bal sem se stopiti za njima. Bal sem se povzročiti vpricho žene škandal. Najbolj sem se pa bal, da bi me dal Hora prijeti in odpeljati kot norca.

Stal sem pred izloženim oknom in gledal, kako sta kupovala svileno perilo in druge damske potrebščine. Gle-

dal sem skozi steklo in škripal od jeze z zobmi, toda pomagati si nisem mogel. Videl sem, kako je nastopal samozavestno in povpraševal po cenah, kakor da je že nešteto krat kupoval moji ženi perilo.

Nagibal se je k nji in ji svetoval, kaj naj kupi. Moja žena ga je celo potepala po rami. Menda ji ni bilo prav, da toliko govori.

Videl sem, kako je poželjivo ogledoval njena dekolitirana nadrija. Opozil sem, da ji je izbral svetlozeleni kombin, na katerem je bilo komaj dvajset kvadratnih decimetrov svilu.

Besnel sem in se bal, da razbijem izlozbeno okno in da mu zabrusim v obraz grozno resnico, da je zločinec, kakršnega zemlja še ni rodila.

Ukradel mi je telo, ugrabil ženo. Tresel sem se kakor šiba na vodi, ko sta stopila iz trgovine. Ko smo si stali iz oči v oči, nisem mogel spraviti iz sebe glasu.

Stisnila se je k njemu, kakor da išče opore in zaščite. On me je zaničljivo premeril od vrha do tal, kakor da hoče pokazati svojo premoč.

In nisem ga ubil na mestu, ne pozdravil sem ju.

Sedla sta v avto in mi ušla izpred nosa, ne da bi se ozrla.

Ne spominjam se, kaj sem počel potem, ne spominjam se, kje sem preživel večer. Vem samo to, da sem iskal svojo ženo in njejnega brezvestnega zapeljivca, da ju pa nisem našel doma. Vozil sem se po Pragi sem in tja, ob-

hobil sem vse gostilne in restavracije, toda našel ju nisem. Bila sta najbrž v gledališču. Slutil sem in se tolažil, da ne ostaneta dolgo zunaj. Zena se še ni počutila povsem dobro in morala je paziti na svoje zdravje.

In res sta se vrnila kmalu po enajsti uri.

Samokres sem imel že pripravljen. Ko sta vršla gori v spalnico, sem planil čez vrta k vili. Opazil sem, da je služkinja postala Hora v pritličju, da bo torej spal spodaj. Opazoval sem ga, dokler ni legel in bedel sem pri oknu do jutra.

Ko so ugasnili luči, sem se bal, da mi raznese glavo. Bil sem strašno razburjen, ker nisem vedel, kaj se godi v vili. Moj samokres je bil brez pomena.

Sam ne vem, kako sem dočakal jutro in kako sem mogel krotiti notranji glas, ki mi je vso noč šepetal, naj namerim samokres proti sebi in si prikrašam strašne muke.

Edina misel na ženo mi je dala moč, da se nisem ustrelil.

Jutraj sem se nekoliko pomiril. Videl sem namreč, da leži Hora v pritličju. Misli sem si, da bi se vrnil v pritličje, ako bi bil spal v ženiini spalnici. Žena je bila še slaba in morda mu samo zato ni dovolila spati zgoraj.

Zadremal sem doma na otomani. Bil sem silno izčrpan. Bila je nedelja. Prebudilo me je drdranje avtomobila. Planil sem na balkon in zagledal oblak prahu, ki ga je dvignil za seboj avtomobil.

Nisem vedel, kam sta se odpeljala. Tudi služkinja ni vedela.

Ne vprašajte me, kaj sem počel, ker niti sam ne vem.

Gospodinja je poslala po zdravnika. Zdi se mi, da sem ga brez ceremonij odslovil. Morda sem bil z njim celo surov.

Končno je zopet zadržal avtomobil in zdramil sem se iz neke čudne apatičnosti. Vrnila sta se.

Ona je bila vsa razžareta in zadovoljna. On je bil zelo miren.

Gledala sta se zaljubljeno in se smehljala, ko sta izstopila.

Moja žena je imela v očeh plamenčke, ki sem jih dobro poznal.

Moja žena je imela okrog ustnice potezo, ki mi je poprej obetala polno časo ljubavne opoinosti.

A jaz sem imel na sebi telo petinpetdesetletnega izmozganca, izžete li. mone.

Vrnil sem se v sobo, vrzel sem se na tla ter si začel grčiti prste in trgniti raz sebe obleko. Cutil sem, da sem brez moči in da je vse moje prizadevanje zaman.

Omedlel sem. Ko sem se zavedel, je bilo okrog mene vse tiho.

Služkinja me ni hotela pustiti k njima. Sicer pa, kaj bi vam razlagal to drugič, saj je vse res, kar je izpovedala pred vami služkinja.

Hora me je vrzel iz hiše in s tem je bila najina zadeva urejena. Stal sem zopet na vrtu in opazoval oba pri večerji. Videl se vse njune

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1927.

— **Prav veselo velikonočne praznike želi vsem svojim naročnikom, čitateljem, sotrudnikom in inšerentom «Slovenski Narod».**

— **Nastop novega finančnega delegata.** Službeno se objavlja: Dosedanji delegat ministra financ v Ljubljani dr. Karl Šavnik je 14. aprila t. l. oddal posle delegata svojemu nasledniku g. dr. Ivanu Rupniku. Le-ta bo sprejel stranke vsak delavnik, izveniški ponedeljke in sobote.

— **Francozi za žrtve potresa v Hercegovini.** Po zaslugi znanega prijatelja našega naroda vseučiliškega profesorja grofa Begouena se je zadnje dni vršilo v Toulouse pri francosko-jugoslovenskih manifestacijah. Grof Begouen je imel dvoje informativnih predavanj o Jugoslaviji, Češkoslovaški in Bolgarski. Na slavnostni matineji pa je član toulouske akademije de Velles predaval o jugoslovenski narodni manjšini, a nekateri umetniki so zapeli par naših kompozicij. Poleg naše dijaške kolonije je prisostvoval prireditvam tudi naš pariški poslanik Spalajković. Prireditve so vrgle precej lepo svoto za žrtve potresa v Hercegovini. Denar je izročil grof Begouen društvu francoskih prijateljev v Beogradu.

— **Ukinitve oddelka ministrstva pravde v Zagrebu.** Zagrebški «Večerni» javlja, da namerava minister pravde staviti ministrskemu svetu predlog, da se ukine oddelk ministrstva pravde v Zagrebu. Ukinitve se bo izvršila s posebno uredbo, s katero se bodo posli tega oddelka prenesli na sodne oblasti. Likvidacija oddelka naj bi se izvršila do konca proračunskega leta.

— **Sklepanje zakonov brez predpisane poroke.** Kakor beležijo beografske novine, nameravata minister pravde in notranji minister v sporazumu z ministrom za vere izdati odredbo, s katero se bo reguliralo vprašanje konvalidacije in veljavnosti onih zakonov, ki so bili sklenjeni brez predpisane bistvene oblike porok na ozemlju, kjer je v veljavi člen 3. zakona o bračnem pravu iz leta 1894. Uredba bo imela zakonito moč.

— **Pevski odsek «Grafika» na Golniku.** Pevski odsek ljubljanskih tiskarjev, aglina in priljubljena «Grafika», je priredila v začetku aprila v zdravilišču za bolne na pljušnih na Golinu brezplačen dobrodelni koncert. Koncert je bil zvezan s počastitvijo znanega sportnika Franceta Učaka, ki se je udeleževal pri SK «Ilirija», je zbolel za tuberkulozo in umrl v zdravilišču na Golinu. Pokopan je v Križah nad Kranjem, kjer mu je SK «Ilirija» postavila lep nagrobni spomenik. «Grafika» je zapela na grobu žalostinke; izrečenih je bilo tudi več govorov. «Grafika» se je nato podala v zdravilišče na Golinu, kjer se je ob 4. pop. vršil koncert. Pevski zbor je pred nabito polno dvorano zapel 12 pesmi. Prednašal jih je vrzno in je navdušil bolnike, ki zelo pogrešajo umetniškega užika. Svoje zadovoljstvo so izražali z burnim pritrdjevanjem, ki je sledilo vsaki pesmi. Vsa prireditve je bila izredno lepa in je uspela v vsakem pogledu. Za prireditve koncerta se je «Grafika» zahvalil v imenu bolnikov šef-zdravnik dr. Neubauer, v imenu uprave zdravilišča upravnik g. Čepičak, za žalostinko na grobu pokojnega Učaka se je zahvalil v imenu SK «Ilirija» g. Šircelj, bolniki pa so v znak priznanja in zahvale okitili pevce s šopki vijolic. S koncertom je pokazala «Grafika», da ni samo aglina, nego tudi zelo poštenovalna; očiščila si je s to humanitarno prireditvijo svoje popularnost. — S.

— **Olepevalno društvo za tuški promet v Laškem** je na občnem zborovanju izvolilo naslednjo upravo: načelnik veletržec Elsbacher, njegov namestnik deložnosodni svetnik dr. Arnold Pernar, tajnik upravitelj osnovne šole Jure Kislinger, blagajnik trgovec z usnjem in posestnik France Kokoli, gospodar brivski mojster Blaž Zupanec, odborniki pa: sreški poglavar dr. Franjo Maršič, učitelj Alojzij Benko in trgovec Rudolf Dergan, arhivar pa učitelj Milko Jerše. Društvo je sklenilo restavrirati savinjske kopalne ute, izpopolniti domači muzej in urediti vse poti v Laškem in v bližnji okolici.

— **Sneg v Južni Srbiji.** Po lepem in skoro že prav vročim pomladanskim dneh je v Južni Srbiji nastopila nenadna izprememba. Iz Skoplja poročajo, da je preko noči sneg pebelil vse bližnje gore. Istotako je tudi s

smehljaje, nistem pa mogel slišati, kaj sta si šepetala. Moja žena ga je mirno rinila od sebe in obraz ji je zalivala rdečica.

Videl sem, kako strastno jo je pritisnil k sebi, ko sta začela plesati.

Videl sem skozi okno, kako je postajala moja žena pod vplivom sampanja vedno veselejša in kako ga je mamila z očmi v svoje naročje.

Tolažil sem se, da bo zonet spal spodaj, ona pa v prvem nadstropju.

Toda motil sem se. Zgodilo se je drugače.

Odšla sta iz jedilnice in ugasnila luči. Kmalu se je zasvetila luč v prvem nadstropju, v njeni spalnici.

Prinesel sem lestvo in splezal na njo baš pravčasno. Žena se je preoblačila, on je pa stal ob strani pri vratih in jo požiral z očmi. To je bila njena navada. Nikoli mi ni dovolila, da bi se je dotaknil, dokler ni bila preoblečena. Zagledal sem pižama, ki sem ji ga kupil jaz. On je pa stal in oči so se mu vedno bolj iskriale. Nj je ubogal, skočil je k nji, da bi jo objel.

Toda do nje ni prišel. Ustrelil sem, sam ne vem, koliko krat.

Obtoženec je sklonil glavo in umolknil.

Med občinstvom je zažumelo in ta-

snegom pokrito vse gorovje okrog Kumanova. Zavladal je ponovno pravi zimski mrz.

— **Smrtne kosa.** V Kamniku je včeraj umrl g. Ivan Nep. Potočnik, tamkajšnji ugledni posestnik in krojaški mojster. Presehl se je bil v Kamnik iz Domžal, kjer je kot zavezen narodnjak stal v prvi vrsti »revolucionarjev« proti nemški prepotenci, a je bil zato tudi izpostavljen silnemu pritisku, zlasti gospodarskemu. V Kamniku je pridno sodeloval v vseh narodnih društvih, zlasti v Sokolu in Čitalnici. Smrt ga je zdaj pobrala v starosti 77 let; pogreb bo jutri, na velikonočno nedeljo ob 6. zvečer.

— **V ljubljanski javni bolnici** je danes ponoči umrl g. Janko Svetlin, vpokojeni magistratni uradnik in dolgoletni tajnik gremilja trgovcev ljubljanske okolice. Živel je v Rožni dolini, kjer je imel svojo hišo. Bodi pokojnikoma ohranjen blag spomin! Zalujočim naše sožalje!

— **Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani** objavlja vsem zainteresiranim za razpisane kasačke dirke, da je takozvana Slovenska dirka, ki je v že objavljenem programu navedena kot druga točka, odprta samo za konje, ki so rojeni in vzgojeni pri kmetih v Sloveniji. Potemakem se te dirke ne morejo udeležiti konji, s katerimi, vzgojeni in v posesti raznih žrebčarn.

— **Aretacija oblastnega poslanca.** Iz Smedereva poročajo, da je orožništvo zaprlo zemljoradniškega oblastnega poslanca Ranka Kariča iz Kamendola. Težilo ga razni zločini, med njimi tudi poskus umora. O aretaciji je veliki župan obvestil oblastno skupščino v Smederevu, ki je z večino glasov sklenila, da počaka na sklep sodišča o zaporu, na kar bo pozvala v skupščino namestnika.

— **Velikanski viharji v Sandžaku.** Ze par dni razsajajo v Sandžaku močni vetrovi, ki so predinočnim dosegli kulminacijo. V vasi Bološevini je orkan dvignil leseno zbito stajo Anmeda Džakija, jo nesel par metrov in vrzel zopet na tla. V staji je bilo polno ovae, ki pa se jim ni zgodilo nič zlega čeprav se je staja razpadla. Isto noč je vihar dvignil streho s hleva Sulkana Vukasa a Najlu Kapiču je odnesel sklad slame, katere je bilo okrog 2000 kg in jo raztresel daleč okrog. Človeških žrtev ni bilo.

— **Zalostna velika noč bedne matere.** V Osljeku so v neki drvarnici našli obesene 20letnega Antona Gjurica. Zapustil je pismo, naslovljeno na svojo mater, kjer navaja: «Zadnji pozdravi! Kar bo drugim za Veliko noč na zemlji, naj bo meni pod zemljo». Njegova mati je pojasnila vzroke, ki so sina gnali v obupen korak. Preko cele zime ni mogel dobiti dela in zaslužka. Zdal ostaja mati sama, še bednejša, kakor je bila prej s svojim obupanim sinom.

— **Gladovna stavka v Velikem Bečkereku.** V zaporih sodišča v Velikem Bečkereku se že tri mesece nahajajo 13 delavcev, ki so vršili komunistično propagando v Banatu. Minulo soboto so začeli gladovno stavko. Nadzornik zaporov jih je že parkrat skušal odvrtiti od tega, a so izjavili, da raje umro, kakor da bi nadalje ostali v preiskovalnem zaporu. Trije so se včeraj onesvestili. Državni pravdnik je odredil, da zdravnik pregleda vseh 13 delavcev in jih po potrebi odpošlje v bolnico.

— **Roparski napad na starca.** V Subotici sta dva neznanca zločinca predinočnim izvalila 74 letnega trgovca z usnjem Jakoba Goldsteina pred hišna vrata. V veži sta ga začela pretepati, ga nato vlekla v njegovo stanovanje in ga privezala ob posteljo, na kar sta oplenila stanovanje. Starca so šele jutraj našli pol nezvestnega. Po njegovih izpovedbah pa je že tekem dne uspelo prijati prvega napadalca brezposelnega delavca Paja Donda, dočim se njegov pomagač cigan Marja še skriva.

— **Nesreča pri požaru.** Z jutranjim dolenskim vlakom so pripeljali v ljubljansko javno bolnico posestnika Franca Tekavca iz Zaloga pri Smarju - Sapu na Dolenskem. Okoli 3. jutraj je nastal požar pri njegovem sosedu. Ko je pomagal gasiti, mu je pedal goreči strešni tram na glavo ter ga močno poškodoval. Nezvestnega so pripeljali v bolnico.

— **Žrtev bestialne mačhe umrla.** Milka Čučičeva, 18letna vdova iz Aleksandrova, a kateri smo včeraj poročali, kako jo je ob-

di porotniki so se začeli živahno pogovarjati.

Sredi splošnega trušča je vstal zagovornik in predlagal, naj sodišče prekine obravnavo, da bi mogli psihiatri preiskati duševno stanje obtoženca.

Obtoženec je vzkliznil:

— **Protestiram, da bi me smatrali blaznim.** Priznam, da sem stresljal, toda nihče me ne more prepričati, da nisem ubil svojega telesa.

Tudi psihijatra sta se pridružila zagovornikovemu predlogu.

Sodišče je odšlo k posvetovanju in kmalu je predsednik med splošno napetostjo proglasil, da se obravnava prekine, da bi mogli psihiatri preiskati obtoženčovo duševno stanje.

Obtoženec se je branil in upiral, ko so ga odvedli iz porotne dvorane.

Odhajajoče občinstvo je napolnilo hodnik. Tako se je pripetilo, da sta se srečala oba psihiatra s Kovaršikom.

— **Tu je naš doktor Kovaršik.** Kaj porečete na to? Ta norec zna res imenitno kombinirati. Tudi vas bi kmalu potegnil v to afero. Toda za to sva še midva tu. Siromak je.

Kovaršik je malo pomislil in odgovoril:

— **Nesrečnej te.**

Konec.

delala njena bestialna mačha, je v Velikem Bečkereku izdihnila med strašnimi mukami. Po naredbi državnega pravdnika se je izvršila obdukcija, ki je ugotovila, da je zastrupljenje krvi nastopilo radi težkih poškodb z gnojnimi vili. S katerimi je mačha v hlevu mrcvarila svojo pastorko.

— **Pri nakupu testena zahtevajte vedno in povsod s a m o «Pekate»**, ki prekašajo po okusu in kakovosti vse druge. 24-L

ITO-pasta je najboljša za zobe. 50/L

— **Telesno zaprtje,** ranive debelega črevesa, slaba prebava, razkralenje in grizlje v črevesu, pomnožena žledčna kislina, vnetje jezika, nečista koža lica in na hrbtu, karfunkelni predejo hitro pri rabi prirodnih grenčice »Franz-Josef« Zdravniki in profesorji porabljajo vodo Franz-Josef že več desetletij pri odraslih in otrokih obojega spola z ugodnim uspehom. 46-L

SRBOHRVATSKO SLOVENSKI SLOVAR

Besedni zaklad tega slovarja vsebuje izraze iz vse knjig, ki so v rabi na naših solah, poleg tega pa vse izraze iz vsakdanjega življenja za dom in urade, v kolikor so različni od slovenskih.

Slovar je opremljen z akcenti, kar je neprecenljive vrednosti za šolo, ker brez akcentov ni mogoče srbohrvatišne pravilno izgovarjati. V slovarju je upoštevana ijekavščina in ekavščina, tako da ne pride človek v zadrego ne pri čitanju hrvaških, ne srbskih knjig.

Ker je naklada slovarja iako mala in ker bo zato v nekoliko tednih knjiga razprodana je v Vašem interesu, da slovar čimprej naročite.

Naročila sprejema:

UČITELJSKA KNJIGARNA
V LJUBLJANI, FRANČISKANSKA ULICA ST. 6

Cena v platno vezani knjigi 50 Din.

Iz Ljubljane

— **Iz Kaj je z zgradbo Poštne hranilnice?** Pišejo nam: Že dve leti nam obetajo, da se bo začela graditi na Aleksandrovi cesti poleg Narodnega doma palača ljubljanske podružnice Poštne hranilnice. Na zevajočem zemljišču pa še danes poganja trava in zdi se, kakor da je načrt zidanja kar zaspal.

Baje se Poštna hranilnica zopet pogaja za nakup neke stare stavbe. Ne vemo, ali je to res, in upamo, da ni, vendar pa opozarjamo vse čimtelje, ki imajo možnost in tudi dolžnost vplivanja na merodajne kroge, da pravočasno preprečijo novo oškodovanje Ljubljane, ako res grozi.

— **Iz Prošnja na železniško direkcijo.** Prejeli smo: Občinstvo, zlasti pa turisti, ki posejajo krimsko, logaško, cerkniško gorovje, pogrešajo zelo na progi Ljubljana-Rakek oni par vlakov št. 930 in št. 931, ki sta odhajala iz Ljubljane okoli 9. dopoldne in se vračala okoli 7. zvečer, a sta bila letos po zimski žal ukinjena. Sedaj med 6. jutraj in 12. opoldne ni iz Ljubljane nobenega vlaka in isto tako ni nobene povratne zveze v Ljubljano med 4. pop. in 11. zvečer.

Vsestranskim željam bi bilo ustrezno, če bi se teh par vlakov zopet upeljalo. Zadoštevati bi pa tudi popolnoma, če bi se po vzorcu mešanih vlakov št. 942 in št. 945, gorenjske proge, ki vozita iz Ljubljane ob 8.15 minut jutraj in se vračata ob 7. zvečer, napravila tudi na tržaški progi dva podobna mešana vlaka. To menda ne bi naštetelo na nepremagljive težkoče, saj ni treba drugega, nego kakemu že obstoječemu tovornemu vlaku priklopiti pri osebnih vagonov. Občinstvo bi bilo direkcijsko zelo hvaležno in brez dvoma bi bila vlaka tudi takoj zasledena, kakor sta gorenjska vlaka, zlasti ob nedeljah in praznikih. Prosimo torej!

— **Iz Izkaz mestne klavnice.** V mestni klavnici se je od ponedeljka do danes zalaglo 162 glav govede, 219 telet, 295 prašičev in 170 komadov drobnice. Ljubljanski mesarji so se za velikonočne praznike potrudili, da so nakupili provostne vole in to po večini v ljubljanski okolici in na Gorenjskem. Mesarji kljub visoki kupnini niso dvignili cen mesa.

— **Iz Lastniki posov, lovci itd. se opozarjajo,** da je v občinah Dobrunje, Smarje, Grosuplje, Žiri, Lipljene, Račna, Pijavgorica in Stivnica odrejen strog pasji kontumak.

— **Iz Gremilja trgovcev Ljubljana-okolica** pozivlja vse svoje odbornike in člane, da se udeležijo pogreba svojega bivšega dolgoletnega tajnika g. Janka Svetlina, ki se bo vršil v ponedeljek dne 18. aprila ob pol 3. popoldne iz državne bolnice. Sestanek pri državni bolnici. — Načelstvo.

— **Iz Zanimivosti s trga.** Zadnje dneve vladajoča živahnost na ljubljanskem trgu je danes precej ponehala, kar se pozna tudi pri dovozu raznih živiliških potrebščin. Okoličanske in druge prodajalke so prinesle na trg le malo blaga. Cene piščancem so radi popraščevanja zelo poskočile. Podražili so se raji praznikov tudi mlečni izdelki, orehi in prekajeno meso. Na trgu je bilo včeraj izredno veliko rib, danes pa prav malo. Ribiči so obdržali svoje stalne cene. Zanimivo je, da so se na trgu pojavile prve spomladanske gobe in sicer končasti mavrahi, ki jih je pa prav malo in so zelo dragi, komad 1 Din.

— **Iz Udrženje vojnih invalidov.** Krajevni odbor v Ljubljani, javlja svojim članom, da

zopet redno uraduje v svojem društvenem lokalu v St. Petri vojašnici. Uradne ure so začasno vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. in od 16. do 18. ter vsako sredo in soboto od 9. do 14.

— **Iz Dalmacija, dežela solca.** Opozarjamo ponovno občinstvo na ta film, ki ga predvaja ZKD na velikonočno nedeljo in ponedeljek 17. in 18. t. m. v kinu Matica, vsakokrat ob 9.30 in 11. dopoldne. Film, ki nam pričara vse kraste naše divne rivijere, zasluži vso pozornost naše publike, radi česar priporočamo vsakomur, da posesti ta najlepši spored v letošnji sezoni. Olejte si razstavljene slike in nabavite si čimprej vstopnice. Sedeži po 3 in 5 Din.

— **Iz Predprodaja vstopnic za tekmo Hertha: Ilirija (17. in 18. tm.)** se vrši v trgovinah J. Gorec, Dunajska c. in Drago Schwab, Dvorski trg ter trafik Sever v Selenburgovi ul. in sicer za sedeže na trituni in navadno stojišče. Dihaške in članske karte se bodo izdajale samo pri dnevnih blagajnah prot izkaznicam. Občinstvo se naproša, da si po možnosti nabavi karte v predprodaji, da se izogne navali pri blagajnah na igrišču. — SK. Ilirija.

— **Iz Predavanje za zdravnike.** V torek, 19. aprila ob 11. predava v bolnici za ženske bolezni dr. Josip Benčan s projekcijo bioskopskih slik Pavrovič gynecoloških operacij. Kolegi vabljani!

— **Iz Gospodarsko napredno društvo SDS** za šentjakovski okraj v Ljubljani ima svoj letošnji redni občni zbor v soboto 30. aprila ob 8. zvečer v gostilni pri Kavčiču na Privozu z običajnim dnevnim redom.

— **Iz Ugođen nakup nogavic,** vezenin in ženskih robcev le pri O. Dobeie, Pred škofijo št. 15.

— **Iz Tedensko dohajajo krasne pomladanske bluze.** M. Kristofč-Bučar, Stari trg št. 9. 29-L

— **Iz Sokol I. na Taboru** ima 1. maja svoj «Mladinski dan» z raznovrstnim nastopom vseh oddelkov svojega ekološkega pomladka. 5. junija je društveni dan Sokola I. z razvitem društvenega prapora in s prvo glavno akcijo velike zletne scene «Za solncem in svobodo».

— **Iz Opozarjamo občinstvo** na otvoritev razstave v Jakopičevem paviljonu. Razstavijo naši mojstri Jakopič, Jama, Stern in Vesel. Otvoritev bo jutri, v nedeljo ob pol 12.

— **Iz Olivno olje,** pristno dalmatinsko, sladko, sveže, došlo, liter 22 Din. — Bučno olje, pristno, liter 15 Din. — Viktor Šober, špecerijarska trgovina, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 4.

— **Iz Jančki na raznu** delejeni v nedeljo in ponedeljek od 15. ure dalje v gostilni R. M. Batič v Frankopanski ulici 5. 372-n

— **Iz Požar.** Na Turjaškem trgu je včeraj popoldne neka stranka postavila smeti z tlečimi odpadki v prostorn kamin, nakar je nastal ogenj. Vnele so se sale. Avizirani so bili mestni gasilci, ki pa so prišli na mesto, ko je bil ogenj pogazen že od domačin.

— **Iz Zadetja od srčne kapl.** Na Kongresnem trgu št. 3. je danes okoli 3. jutraj šla hišnica, 67-letna Marija Košak na stranišče. Ko se je vračala v sobo, ji je tik pred posteljo postalo slabo in se je nezvestna zgrudila na tla. Bila je mrtva. O slučaju obveščena policijska komisija je ugotovila po zdravniku dr. Avramoviču da je Košakovo zadela srčna kap. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu.

— **Iz Velika tatvina.** Po noči je neznan tat ukradel pri gostilničarju Kaciču na Dunjski cesti pred artiljerijsko vojašnico znesek 20.000 Din. O tatu ni nobene sledi.

— **Iz Policijska kronika.** Noč Velikega petka je bila v splošnem mirna. Snoči so ljudje trumoma romali v razne cerkve k božjim grobom. Velik naval je bil zlasti v stalnico in frančiškansko cerkev. Snoči je bila izvršena le ena aretacija. Prestopkov cestnopolijskega reda pa tudi Veliki petek ni preprečil.

— **Iz Kje je dobro vino?** V vinotoku Grajska klet. Mestni trg št. 13; tam točijo pristna pitna vina za velikonočne praznike: izborno belo in črno vino 10 Din liter, čez ulico pa še 1 Din ceneje. 364-n

Iz Celja

— **c Zbor SDS v Celju.** V četrtek zvečer se je v mali dvorani Celjskega doma vršil redni občni zbor krajevne organizacije SDS za mesto Celje. Bil je mnogoštevilno obiskan. Predsednik g. dr. Kalan je po uvodnih besedah podal izčrpano poročilo o strankinem delovanju v minulemu letu ter njenem udejstvovanju v mestnem občinskem zastopu. Podano je bilo tudi poročilo o kandidatu listi SDS za mestne občinske volitve. Nasilce liste bo bivši župan g. dr. Juro Hrašovec. Pri volitvah odbora je bil za predsednika zopet izvoljen g. dr. Ernst Kalan. Politično poročilo je podal narodni poslanec g. dr. Pivko. Dotaknil se je vseh perečih vprašanj in pokazal hibe današnje klero-radikalne vlade.

— **c Novo mesnico** je otvoril na kralja Petra cesti g. Adolf Urbančič. Dosedaj je imel mesnico v Gaberju.

— **c Sprememba posesti.** Götzovo hišo za kresijo, kjer je bila svoj čas zaloga pivca, je kupil kleparski mojster g. Franjo Dolžan.

— **c Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

— **c Koncert Celjskega pevskega društva** se vrši v soboto, dne 7. maja v veliki dvorani Celjskega doma.

— **c Sport.** Pomladanska prvenstvena tekma se vrši na velikonočni ponedeljek na igrišču pri »Skalni kleti«. Nastopita SK Celje in Atletiki. Začetek tekme ob 16. uri.

— **c Telefonska zveza Celja z Gornjo Savinjsko dolino** je bila te dni odprta.

Iz Maribora

— **m Preiskava glede poverb** pri mežičkem kralnem šolskem svetu se še nadaljuje in so vesti, da je preiskava ustavljena, neresnične. Pač pa je sodišče na priziv prizadetih izpustilo vse aretirance iz preiskovalnega zavora in se bodo zagovarjali na prostem. V zaporu je pridržan le oblastni poslanec in šolski upravitelj Vinko Möderdormer.

— **m Promenadni koncert** čez praznike. V slučaju lepega vremena se vrši na velikonočno nedeljo in ponedeljek v mestnem parku koncert vojaške godbe. Pri koncertu se bodo pobirali prostovoljni prispevki za zgradbo spomenika kralju Petru.

— **m Odmev zadnjih volitev.** Včeraj se je moral pred okrožnim sodiščem v Mariboru zagovarjati železničar Ivan P., ker je pri zadnjih volitvah v oblastne skupščine skušal prevariti volilno komisijo ter glasovati za Franca P. Prišli pa so mu na sled in ga prijele, še predno je vrzel kroglico v skrinjico. Sodnik je bil prizanesljiv in ga je obsodil le na 100 Din globe in 50 takse za sodbo.

— **m Samomor.** Včeraj je izvršil delavec Karl Neubauer, stanujoč na Koroški cesti, samomor. Pred par tedni mu je umrla žena, za katero je tako žaloval, da si je raje sam končal življenje s tem, da si je prerezal z britvijo vrat.

— **m Sokolska nabiralna akcija.** Mariborski Sokol je priredil minulo soboto in nedeljo v Mariboru nabiralni dan. Mlade Sokolce so prodajale po ulicah oljkove velice. To pa je seveda klerikalce silno peklo. Oljkove velice smatrajo za verski simbol in spadajo zato izključno v klerikalno domeno, ker imajo klerikalci pri tem svoje posebne račune. «Slovenec» se zaletava v Sokola in mu očita, da se je spremenil v cerkveno bratovščino. Naj se gospodje potolažijo. Sokol nima potrebe, da bi se skrival pod krinko vere, ker je sokolska ideja sama dovolj močna, da najde v najširši javnosti dovolj poštrevnosti in mu ni prav nič treba zonglirati z odpustki in drugimi takimi vabami. Iz vsega napada pa se je zreali skrita jeza, ker Sokol kljub klerikalni gonji po shodih, prižnicah in spovednicah stalno in krasno napreduje, dočim klerikalna koptla sokolstva nikamor ne pride.

Generalna dirka za dvema arnavtskima zločincema

Na pašniku vasi Ljubodrage v kumanovskem srezu je pasel ovce 14 letni Milan Devič. Sedel je blizu ceste in sviral na svojo pastirsko piščalko. Prideta mimo dva Arnavta, ki sta pozabila, da so minili časi turške oblastnosti in sta zapovedala Milanu, da jima zasvira kako lepo arnavtsko pesem. Mladi Srbini pa je ponosno vstal in se brez besede odpravil stran k svoji čredi.

Dečkov ponos je Arnavta strahovito razsrdil. Skočila sta za njim, ga najprej pretepla s palicami, končno pa je krvoločnejši med njima potegnil handžar in Milana sunil v glavo, da se je takoj onesvestil. Ravno tedaj je po cesti v avtom priredil brigadni general dr. Jordan Stalič, ki se je iz Skoplja peljal na obisk k svojemu sorodniku v Kumanovem. Takoj je spravil svojo obitelj iz avta in se nato sam pogrdal preko njiv in jarkov za bežečima Arnavtoma. Zasledovanje se je vršilo s pravo kinematografsko brzino. Bistvo nekega prepada se je moral general Stalič ustaviti z avtom, a v tem so slučajno prišli mimo tudi orožniki, ki so oba Arnavta vlovili in odgnali v zapor. Ranjenega dečka pa je general z avtom odpeljal v kumanovsko bolnico.

To in ono iz pestrega sveta

Velika noč in koledar

Letošnja Velika noč je precej pozna, komaj teden dni pred skrajnim rokom, t. j. 25. aprilom. V zadnjih stoletjih je padla Velika noč na ta skrajni dan samo trikrat: leta 1666., 1734. in 1886. Prihodnjič bo Velika noč na 25. aprila še le čez 16 let, t. j. leta 1943.

Najzgodnejši rok za Veliko noč je 22. marec. Na ta dan je padla Velika noč v letih 1598., 1693., 1761 in 1818, torej približno vsako stoletje enkrat. Le v tem stoletju ne bo nikdar tako zgodnja, ampak prvič se le čez 150 let, leta 2165. Od danes živčih ljudi torej ni in ne bo nihče praznoval Velike noči na 22. marca.

Oče je dal za sina svojo kri

Češki listi poročajo o zanimivih podrobnostih prve pomoči, ki so jo nudili zdravniki pri železniški nesreči v Brnu ranjenim potnikom. Dva težko ranjena so takoj operirali na kirurški kliniki. Oba sta imela močno poškodovano jetra. Stanje prvega ni bilo posebno opasno, dočim je viselo življenje drugega, Josefa Ravšala, prve dni na nitki. Prvi dan sploh ni mogel govoriti. Popoldne so ga posetili njegovi domači in njegovo stanje se je še bolj poslabšalo. Zdravnik se je končno odločil za transfuzijo krvi. Takoj se je ponudila ranjenčeva sestra, mlada, zdrava krepka dekle, ki je izjavila zdravniku, da je pripravljena žrtvovati težko ranjenemu bratu svojo kri. Tudi ranjenčev oče je bil pripravljen dati za sina svojo kri. Zdravnik je vzeli obema nekaj krvi, da jo preišče, ker se ne sme prenesti vsaka kri iz enega telesa v drugo.

Ranjenčeva sestra je bila vsa žalostna, ko ji je zdravnik sporočil, da se njena kri ne sme zmešati z bratovo. Pač pa je odgovorila zahtevam očetova kri. Z veseljem je oče privolil in docent dr. Podlaha je po drobni cevki prelij nad en liter očetove krvi v onemogočeno sinovo telo. Sinovo srce se začelo kmalu močneje utripati in zdravnik se nadejajo, da bodo fanta ohranili pri življenju. Dejanski dokaz velike očetove in sestrine ljubezni pa je naredil na zdravniške in bolničarke, a tudi na vso javnost izredno globok vtis.

Profesor toži svoje učence

Pred okrajnim sodiščem v Piferovu na Moravskem se je vršila v četrtki zanimiva obravnava proti dijakom mestne gimnazije, ki jih je tožil njihov profesor Zadržal. Očita jim, da so ga denuncirali ravnatelju, da se je v šoli nedostojno vedel. Obtoženih je bilo 11 dijakov. V ovadbi so navajali, da je hotel profesor nekoč javno poljubiti neko diakinjo, da je zase porabil dohodke od neke dijakove prireditve, da so ga rodilni nekaterih dijakov podkupovali i. t. d. Ovadbo so podpisali vsi dijaki dotičnega razreda, v katerem je Zadržal poučeval. Na podlagi te kolektivne ovadbe je bil profesor začetkom letošnjega leta nenadoma premeščen in prosvetne oblasti so uvedle proti njemu disciplinarno preiskavo.

Pri razpravi so nastopili obtoženi dijaki dokaz resnice. Zato je bila razprava prelojena, da bo mogoče zaslišati vse priče. Proces je vzbudil med prebivalstvom veliko zanimanje.

Obsodba v praškem procesu

Poročali smo že o senzacionalnem procesu proti verižnikom z obligacijami vojnega posojila, ki so škodovali češkoslovaško državno blaginjo za več milijonov. Proces je trajal od 4. do 13. aprila. V sredo je sodišče izreklo obsodbo. Glavni krivec, ravnatelj Produktive v Pragi Franc Groh, je bil obsojen na 3 leta težke ječe, Viktor Dostal pa na 3 mesece ječe, dočim so bili obtoženci Šalda, Koželuh in Novak oproščeni. Groh so takoj odvedli v zapore.

Sodna dvorana je bila ves čas razprave nabito polna. Občinstvo je sprejelo obsodbo z viharim odobravanjem. Državni pravdnik je vložil ničnostno pritožbo radi oprostitev treh obtožencev in preizkuso odmerjene kazni glavnega krivca. Tudi zagovorniki so vložili pritožbo, ker se jim zdijo kazni v prvih dveh primerih previsoke.

Apostol morale

Častivredni opat Bethlehem, ki vodi že dve leti v Pariz s prižnice in potom tiska luto borbo proti pornografiji, se je besedne vojne naveličal in segel po zanesljivejšem orožju. Začel je hoditi na velike pariške bulvarje in čim je opazil kakšni izložbi razstavljene pikanterije, je stopil v trgovino, potegnil iz izložbenega okna pohištveno publikacijo in jo raztrgal na drobne koščke. Nato je mirno nadaljeval svojo pot, ne da bi si ga upali prodajalci, ki so imeli večinoma slabo vest, ustaviti ali naznaniti policiji. Se le na osmi ekspediciji ga je doletela usoda v osebi stražnika, ki je duhovnika zabeležil.

Afera s trganjem pohištvenih slik in publikacij se je končala pred sodiščem, ki je obsodilo Bethlehem radi poškodbe tujega imetja na 11 frankov globe. Ob enem s fanatičnim apostolom morale sta bila obsojena tudi dva prevnetna brezkonfesijskega, ki sta raztrgala na stopnicah okrog neke pariške cerkve katoliško revijo «Križ» in več svetih podob, češ da žali taka roba umetniški čut. Tudi ta dva sta morala plačati po

11 frankov globe. Bethlehem je zdaj javno pozval generalnega državnega pravdnika, naj hodi sam uničevati nemoralne publikacije in naj čuva javno moralo.

Bethleemova afera je dvignila v francoski javnosti mnogo prahu. Socialistični tisk se je zgražal nad opativim početjem, češ da je francoska moralna dovolj zaščiten. Nasprotno so pa glasila desničarskih strank odobravalajo boji proti nemoralnosti in pozivala Bethlehemu, naj svojo akcijo nadaljuje, češ da bo Francijo mogoče ohraniti le, ako bo imela mnogo takih moč, kakoršen je Bethlehem.

Francosko časopisje se je ob tej priliki na dolgo in široko razpisalo tudi o vprašanju morale sploh. Povdarjalo je, da današnji tako razkritični časi niso prav nič boljši, kakor so bili nekdanji. V pariških muzejih hranijo kot dragocene starine slike in knjige, ki so po naših pojmi izrazito pornografske in bi bile gotovo zaplenjene, ako bi izšle danes. Celotno 17. stoletje je stalo v Franciji v znamenju seksualne razbrzdanoosti, ki je bila mnogo večja od današnje. Začetek minulega stoletja je prinesel Evropi, zlasti Franciji in Angliji, s politično reakcijo tudi moralno, ki pa radi svoje pretiranosti ni rodila želenega uspeha, ampak ustvarjala le pobeljene grobove.

Svetovna vojna je kakor mnoge druge pojme, zmedla tudi pojme o morali. Ne da se tajiti da bodo v tem pogledu zadnja vojna in prva povojna leta zaplavana v zgodovini precej temno. Umevno je, da se je zato tudi sedaj pojavila reakcija, ki pa sega ponekod — vzemimo za primer le Madžarsko — zopet mnogo predaleč in hoče z nezdravimi izrodki uničiti tudi pojave, ki so le naravna stopnja razvoja in znak nove dobe v življenju žene. Kratka krila in sportni dresi imajo z moralno ravno tako malo opraviti kakor kratki lasje; ako pride do borbe, bo podlegla moralna. In v tem je nevarnost prenapete moralne akcije, zlasti ako pride v nerodne roke policije, kakor so to ponekod poskušali in še poskušajo. S silo morale ni mogoče rešiti. Še manj jo dvigniti; to more storiti le dobra, pametna in sistematična vzgoja.

Nevesta v tigrovih zobeh

Ameriški zoolog in publicist Charles Mayer opisuje v neki newyorški reviji izredno zanimiv doživljaj.

Mayer je imel nalogo, da nabavi za zoološko vrt v Newyoriku razne redke živali. Na nekem malajskem otoku se je seznanil s tamšnjimi domačini in kmalu so si bili dobri prijatelji. Nekega dne je bil povabljen k poroki glavarjeve hčerke Timar. Timar pomeni cin, ki je najdražja kovina za Malaice. Mladenko, ki je bila stara 14 let, je kupil Suni, čvrst in statič mladenič, za osem dolarjev (okoli 450 Din).

Poroka se je vršila opoldne v posebnem paviljonu, prirejenem za svečanost. Nevesta je prišla od doma svojega očeta, spremljali so jo mati in različni sorodniki. Imela je pestro črtano krilo ter pisan šal, ovit okoli života. Njeno telo je bilo namazano z dišavami vseh vrst, okoli vratu je imela ogrlico iz zob divjih živali na glavi pa ogromno krono, spleteno iz bambusovih vlaken in okrašeno z zlatimi nitkami ter svilu. Zenin je nosil svilen jopič in svilene hlače, spremljala pa ga je trojica razposajenih prijateljev.

Veselo ranjeje je nenadoma prekinil turoben in strahovit krik ki je presekalo ozračje. Ogromen tiger je nenadoma planil med presrašene svate in hip nato je bila mlada nevesta v njegovem žrelu. Vse je bilo zbežano, samo ženini izgubili prisotnosti duha. Bližnjaki se je pognal na tigar in mu težko sulico zapelil globoko v telo. Tiger je besno zarjovel, izpuštil svojo žrtve in pobegnil v bližnji goščav.

Timar so onesveščeno in vso okrvavljeno prenesli v očetovo kočjo. K sreči njene poškodbe niso bile težke, kajti tiger jo je zagrabil samo z zobmi in ne s šapami. Mladenka je kmalu okrevala v veliko veselje Sunija, ki je prisegel krvavo osvetlo zlemu duhu, skritemu v tigru.

Sultanova rezidenca

Znameniti okrai Serail v Carigradu, kjer je bil sedež nekdanjih turških sultanov, je bil skoraj tristo let strogo zastražen, tako da ni mogel nihče videti, kaj se dogaja za njegovimi stenami. Zdaj je dala turška vlada ta okraj preurediti in dovolila občinstvu, osobito turistom, da si lahko njegove zanimivosti ogledajo. Od leta 1839. ko so turški sultani preselili čez Zlati rog, so stanovale v tem okraju samo njihove ljubice, odnosno sorodniki. Za časa Abdula Hamida II. ki je dovolil odličnim gostom dostop do serijske knjižnice, prestolne dvorane in zakladnice, je bil harem še vedno strogo zastražen.

Po izgonu zadnjega sultana je bil harem sicer neobličen, toda njegov sloves je bil tako velik, da je ostal zaprt tudi za časa angorskega režima. Še le nedavno je dala turška vlada popraviti ta zgodovinski okraj, ki bo v kratkem dostopen vsem, kdor si bo hotel ogledati njegove zanimivosti. V serijski kapelici hranijo baie Mohamedov plašč, zob in šop las.

Starost ptic

Mnoge ptice, o katerih mislimo, da jim je odmerjeno kratko življenje, dosežejo zelo visoko starost. Nekatere morske in močvirne ptice prežive več človeških pokoleni, ako jim kroga iz lovčeve puške ne pretrije življenja. Labod živi lahko preko 100 let. Naravoslovci trdijo, da žive nekateri labodi celo 300 let. Angleški ornitolog Malleston je preiskal labodov okoliščni in ugotovil, da je bil dotični labod star 298 let. Naša kokoši in petelin živita povprečno po 15 let, fazan in buran 16, golob 10, ptice pevke pa do 20 let.

Prirodoslovec Knauer trdi, da je videl zelo stare sokole, od katerih je bil eden star baie okrog 170 let. Kot drugi primer visoke starosti pri pticah, navaja Knauer, da je odletel z dunajskega cesarskega dvora 1. 1706 beloglavi jastreb, ki so ga ušli šele 1824. Preživel je torej na prostem 118 let. Na Lantskem otoku so ubili 1. 1881 kraljevskega orla, ki so ga glasom letnice na traku, privezanem na nogi izpustili. 1. 1792. Orli poginejo večinoma od gladi; ako jih ne pokončajo lovci ali glad, dosežejo zelo visoko starost. Papige in vrane žive navadno po sto let. Vjeta sraka živi 20 do 25 let, na svobodi pa skoraj dvakrat toliko. Slavec živi v kletki 10, kos 15 let, približno enako starost dosežejo pri nas v kletkah kanarčki. Na Kanarskih otokih je pa odmerjeno kanačkom neprimereno daljše življenje.

Igralske vraže

Igralec ne sme položiti v garderobi čevljev na mizico, sicer bi na odru jecel. V garderobi se ne sme živžgati. Marsikateri igralec ne pogleda skozi luknjico v zastoru, ker je prepričan, da bi imel na odru smolo. Ako prepusti igralec vlogu drugemu, mu je ne sme izročiti v roke, marveč vreti na tla. Ako pade igralcu vloga na tla, je ne sme takoj pobrati, marveč mora najprej sedeti na njo in malo počakati, da se omehta. Ako pade igralcu gumb na tla, ga ne sme pobrati z roko, marveč z zobmi. Vreči ga mora čez glavo in ne sme gledati, kam pade. Pred predstavo igralec ne sme videti krste, črne psa ali nune. Tudi o smrti ali boleznih ne sme govoriti. Ako igralec kaj pozabi, se ne vrne v garderobo ali domov, marveč pošlje slugo po dotično stvar. Mačka ne sme skočiti čez oder. Mnogi gledališki ravnatelji ne izplačajo igralcem prejemkov pred predstavo, čeprav imajo denar na razpolago. To velja zlasti za potujoče igralce. Igralec ne sme takoj zapraviti plače. Denar mora nositi vsaj en dan pri sebi, sicer se ga ne drži. Igralka ne sme biti noseča, ker pomeni njena nosečnost nesrečo za vso igralsko družbo. Igralci in gledališki uslužbenci sploh ne smejo sedeti v gledališču v prvi vrsti. Igralcem se ne sme želiti sreče, marveč nasprotno, pozdravljati jih je treba z besedami: «Zlomni si vrat, lomni si noge!» itd.

Te in še več drugih vraž so razširjene med gledališkimi igralci. V koliko se sodobni igralci ravna po njih, je seveda drugo vprašanje.

× **Dehtilno truplo v vodnjaku** V bližini Chatillona na Francoskem je nedavno izginila mlada kmečka deklica Dolgo časa so jo iskali zamej, naposed pa so našli njeno truplo v nekem na samcu stoječem vodnjaku. Do zdaj še niso mogli ugotoviti, ali je postala deklica žrtev samomora, nesreče ali zločina.

× **O lepa gospodična!** V Barceloni je te dni spremljal stražnik na več let obsojenega zločinca iz sodnih zaporov na kolodvor da bi ga odvedel v kaznilnico. V obližnji ulici je kaznjeneec nenakrat zastal, se ozrl nazaj in polglasno vzkliznil: «O, lepa gospodična! Tudi stražnik se je radovedno ozrl, a lepe gospodične ni bilo nikjer. Izgubil pa je kakor bi se adrl v zemljo, tudi kaznjeneec Poleg stražnika na tleh so ležali samo okovi, ki se jih je kaznjeneec na nepojasnien način iznebil. Premetenegega zločinca policija sedaj na novo išče.

× **Pusti zenske na miru** Nekaj carigradskih konservativnih list se je opetovano obregnil ob moderne Turkinje ki so zamenjale haremsko haljo in kopreno s pariškim kratkim krilom, malim klobučkom, pudrom in šminko. Ostro jih je napadal, češ da je njihovo početje protiversko, nemoralno in da še niso zrele za zapadno emancipacijo. Par carigradskih dam, ki jim je presedalo to neprestano zbadanje, je te dni poskusilo svojo srečo pred sodnjo. Tožile so glavnega urednika dotičnega lista radi žaljenja in obrekovanja. In sodnik se je postavil na njihovo stran ter urednika res obsodil na 5 mesecev zapora. Zdal bo v kritiki modernih Turkini gotovo bolj previden.

× **Mednarodna konferenca pedagogov.** V času od 17. do 20. m. se vrši v Pragi mednarodna konferenca pedagogov pod pokroviteljstvom predsednika Masaryka, ministra dr. Beneša in ministra dr. Hodže. Svoje udeležbo je prijavilo 300 delegatov, ki zastopajo 18 držav. Na konferenci bo prišel do vjave esperanto, ki bo glavni razpravni jezik.

× **Telefonistka se išče!** Ne morda v Ljubljani, pač pa v Jeruzalemu Sicer tudi v Jeruzalemu ne manjka telefonistk, toda refletantka za razpisano mesto mora biti naravnost jezikovni genij. Znat mora angleško, francosko, nemško, italijansko, hebrejsko in arabsko. Plača je sicer slajna, refletantke po do danes še ni bilo nobene. Je razumljivo!

Turške žene in dekleta

Popoln prelom Kemalove Turčije s preteklostjo. — Moderna turška žena je enakopravna moškemu. — Haremi obstoje samo še v filmih. — Neinformiranost svetovne javnosti.

Pogrebna pesem v Turčiji, ki je odmevala pred leti iz vseh večjih listov, je utihnila. Na čelo se nedavno tako zastalega in kulturno malo razvitega osmanskega naroda je stopil mlad častnik, ki je postal malik vsega prebivalstva nove Turčije. Ghazi (zmagovalec) Mustafa Kemal paša je priporil Turčiji moč in zunanji ugled, kakršnega že par stoletij ni imela. Uvedel je razne novotarije, osvobodil šole, nastopil proti zastarelim versk. predbesdom in odstranil polagoma vse, kar je oviralo razvoj turškega naroda.

Zlasti velike zasluge si je pridobil Kemal za turško ženstvo. Viša izobrazba je v Turčiji pod Kemalovo vladjo ženskam prav tako dostopna, kakor moškim. Turški književni jezik se je zadnje čase zelo opilil. Vsi arabski in perzijski izrazi so izginili. Stari pedagogi so zagovarjali stališče, da je treba učiti dekleta prestiti, tkati in šivati, ne pa pisati in čitati. Ti zastareli principi so iz turških rodbin izginili ali vsaj hitro izginjali. Številni dijakov in dijakin na srednjih šolah in na univerzi v Carigradu se je skoraj podvoji.

Kljub vsem reformam pa presoja evropska javnost prosvetne razmere v novi Turčiji še vedno po merilu iz davne preteklosti. Vsaj Turki trdijo tako in smatrajo za svojo dolžnost, predložiti Evropi svojo napredujočo kulturo v pravi luči. V vladnih listih, ki se tiskajo v francoščini v Carigradu, naletimo na obširne članke o reformah, ki jih uvaja Kemalova vlada. Poslanec Ahmed Agaoglu je priobčil v carigradskem francoskem listu «Acham» (turški «Akşam», t. j. «Večer») obširno razpravo o turški ženi. Pobudo mu je dalo srečanje z dvema Američankama, ki sta posetili kot poročevalki ameriških listov Angoro in se informirali o vseh podrobnostih socialnega in kulturnega življenja v novi Turčiji. Med pogovorom sta izrazili željo, da bi se seznanili s turškim rodbinskim življenjem. Poslanec Agaoglu je povabil Američanki na svoj dom ter ima predstavil svojo ženo in hčerke. Američanki sta bili zelo presenečeni, ko sta čuli iz ust turških žena francoščino in angleščino. Prva Agaogluva hčerka je študirala pravo v Berlinu in je zdaj v službi pri pravosodnem ministru. Druga je študirala filozofijo in predava zdaj v angorski

moški srednji šoli sociologijo. Kot profesorica se je tako odlikovala, da je dobila za svojo metodo logike, uvedeno v dotični šoli prvo nagrado.

Američanki sta prošli domačina, naj jima pokaže svoj harem, odaliske in sužnje, češ da kot ženski lahko stopita tudi v harem, ki je vsakemu Turku svet.

— Mili dami, — je odgovoril Agaoglu, — saj sta moj harem že videli. Imam ženo in dve hčerki, to je ves harem. V celi Turčiji ne najdete zdaj harema, kakršnega si ve zamišljata. Naše rodbinsko življenje je tako kakor u. pr. v Švici. Morda vama je znano, da si je vzela naša ustava za vzor zakonik svobodne Švice in zato je dovoljeno v naši republiki samo enoženstvo. Pa tudi v časih, ko so morale naše žene zakrivati obraze, ni bila zakonska žena sužnja, marveč družica svojega moža. Zdal so dobile naše žene in dekleta polno mero svobode. S pačolano in tesom je izginila tudi njihova podrejenost v družabnem življenju. Izobražene Turkinje najdete sedaj v vseh panogah narodnega gospodarstva. Svoje vstajenje so sprejele naše žene z večjim veseljem kakor njihove sestre v mnogih zapadnih državah. Zensko vrašanje je bilo rešeno pri nas nenakrat, avtomatično in brez boja. Žene in dekleta so dobile zakonitim potom toliko pravic, da se lahko uspešno uveljavljajo v vseh panogah javnega življenja. Evropska, pa tudi ameriška javnost nas še vedno gleda s fanatičnimi krščanskimi očmi in vidi v nas starodavnega mohamedanskega neprijatelja. To bo morda edini vzrok, da se gospodarski in politični stiki med Ameriko in našo republiko še niso tako razvili kakor bi bilo želeli. Na vaju apeliram, da informirata ameriško javnost objektivno o razmerah v novi Turčiji.

— Rade volje, — sta odgovorili Američanki, — toda tudi vi se morate potruditi, da bo ameriška javnost poučena o novi Turčiji. Saj veste, da so novine velesila.

— Rad bom sledil vašemu nasvetu, — je odgovoril Agaoglu, ko so se ločili. In da vsaj deloma izpolni svojo obljubo, je popisal njun poset in napisal svoj komentar v omenjenem članku, ki kroži sedaj po vsem svetu in odpira pogled v novo Turčijo.

Skrivnosti potopljenih podmornic

Tragedije na dnu morja. — Spretnost angleške špijonaže. — Grozotni doživljaji potapljalca.

Točnost, s katero je angleška mornarsko - poročevalska služba tekom svetovne vojne zasledovala kretanje nemških ladij, njihovih signalov in točno lego min, je bila frapantna. Često se je zgodilo, da so Nemci zvečer položili mine, že naslednji dan pa so jih Angleži razbili. Bilo je kratkomoledno, kako je mogla angleška admiraliteta tako naglo izvahati vse zanesljive skrivnosti. Nemci so pač ta fascinujoča dejstva pripisovali v zaslugi angleški tajni službi, ki ji je kratkomoledno ni ostala nobena tajnost prikrita. Dejansko pa je važno pozvedovanje angleške mornarice, za katerim so Nemci slutili cel aparat najbolj pretriganih Sherlock Holmesov, počivalo izključno na udeleževanju

onega samega moža,

čigar ime je dolgo stalo prikrito. To je bil potapljač E. E. Miller.

Do nedavnega časa je angleška admiraliteta strogo čuvala svojo tajnost. Pred tedni pa je Miller lahko s posebnim dovoljenjem razodel svoje doživljaje. Doživljaje, ki vsebujejo poglavja skrivnostne zgodovine in so mnogo bolj napeta kakor vsak filmski roman.

Po potopu «Luzitanije» je angleška admiraliteta poslala potapljača Millerja, da preišče neki nemški podmornik, ki so ga blizu Kenta potopili angleški rušilci. Miller je imel naročilo, da ugotovi število častnikov in moštva, konstrukcijo posameznih aparatov ter celotno ogrožje podmornika. Millerju je uspelo, da je vdrl v podmornik ter si s pomočjo izredno močne svetilke ogledal notranjost. V kajuti častnikov je nenakrat

našel železno skrinjico,

ki je k sreči bila nezaklenjena. Vsebovala je troje knjig in mnogo praznega papirja, ki ga je pri otvortvi skrinje takoj dvignila vendar. Nekaj tega materiala pa je Miller vendar odkril in prinesel na kopno. Tu je angleška admiraliteta na ogromno radost ugotovila, da gre za dva tajna kodeksa, ki se ju je posluževala nemška mornarica. Tretja knjiga je bila namenjena poročevalski službi mornarice na odprtem morju, a prazni papirji so tvorili del točne karte, na kateri so bila natanko označena ležišča min, ki so jih Nemci položili šele pred tremi dnevi. Dragocene papirje je še podrobneje proučil poseben urad v Londonu ter preizkusil njihovo točnost.

Millerjevo odkritje je seveda takoj povzročilo, da je angleška admiraliteta ustanovila

specijalen potapljaški oddelek

s potrebnimi potapljaškimi aparati, zračnimi sesalniki in vsem potrebnim materialom. Potapljalce je z Millerjem na čelu takoj odposlala na lice mesta, kjerkoli se je potopil kak nemški podmornik. Odslej je torej Miller obiskal in pregledal vsak potopljeni podmornik in je predvsem stremel

za tem, da pridobi skrivnostno omarico. Vselej jo je našel na istem mestu v častniški kajuti.

Miller je tako tekom svetovne vojne posetil nič manj kakor

60 potopljenih nemških podmornikov.

Redkeje je pač kak poklic bil bolj grozoten kakor služba tega mladega angleškega potapljalca, ki je prodiral v vodene grobove in posejal mrtvo posadko v strašni potopljeni krsti.

Miller popisuje v svojih spominih grozovite podrobnosti potopljenih ladij, skrivnostno temnino morskih globin in fantastične množine rib, ki jih je privabljala svetloba njegove močne električne svetilke. Prizori pri vstopu v notranjost podmornika bi pač vsakomur, ki nima tako jeklenih živcev kakor Miller, težili lase in zmešali možgane. Miller pripoveduje o nekem podmorniku:

«Strojni deli so bili od granate popolnoma razdejani, toda podmornik se je potopil domala nepoškodovan. V notranjost ni prodrla voda, vendar se podmornik ni mogel povzpeti nazgor. Zaloga svežega zraka se je počasi izčrpala. Posadka, broječa 50 častnikov in mornarjev, je morala ob potapljanju v vodeni grob

zblazniti v strašni paniki.

Bilo je opaziti, da so nekateri hitro izvršili samomor. Drugi, nekoliko ravnodušnejši, so porabili poslednjo uro za to, da so napisali poslovilna pisma, ki sem jih ugledal na mizah in jih je voda takoj dvignila, čim sem stopil v notranjost. Par sem jih vjel ter po prevratu odposlal na vso v Nemčijo. Tako sem ravnal z vsemi pisni in osebnimi dokumenti, kolikor sem jih našel v podmornikih. Nikoli pa ne bom pozabil

pretresljivih izrazov na teh obličjih in razdrobljenih glav

orih, ki so si v poslednjih trenutkih obupa pognali kroglo v glavo. Čeli roji požrešnih rib so se pripravljali na pojedino trupel, ki so bila domala še topla. To so hijene in jastrebi morja. Pri častnikih in moštvi sem našel precej okrasia in spominov, prstane in ure, čisto pa tudi rožne vence in talismane.

Millerjevi opisi naravno vzbujajo v angleški kakor v nemški javnosti ogromno pozornost. Razodevajo čisto posebno poglavje grozot svetovne vojne in so tudi v tem pogledu dragocen donesek za propagando miru in sprave med vsemi narodi našena nesrečnega planeta.

× **Zanimive številke.** Površina Newyorška znaša s predmestji vred 3200 kvadratnih kilometrov, število prebivalstva znaša 9.250 tisoč oseb, število kinematografov pa 4000. V Nemčiji je pri 63 milijonih prebivalstva na površini 426.522 kvadratnih kilometrov ravno toliko kinematografov.

Velikonočni obredi, navade in vraže

Simboli borbe med življenjem in smrtjo, zimo in pomladjo. — Navade iz staroslovanskih poganjskih časov. — Sorodnost katoliških in pravoslavniških velikonočnih šeg.

Stari Slovani so častili vrhovnega boga Svaroga, ki pa je imel različna imena po različnih pojavih njegove moči: kot gromovnik je bil Perun, kot svetovid bog vedrine, kot Dazbog bog plodnosti in svetlobe. Ko so besni premagali Svaroga in so zavladali demoni toke, zime in noči, je bilo drevje brez lista, loma brez trave, reka zledenela in tice onemlele. Toda Svarog se je okrepil, premagal zimo, drevje je ozelenelo in narava je oživila v pomladnem solncu. V zahvalo Svarogu je človek zažgal po holmi kresove, pevajoč obredne pesmi na čast božanstvu. Lepo število pravičij in pripovedi nam predočuje ta boj med svetlobo in temo, a mnogo običajev je ohranilo še doslej svojo mitsko in poganjsko živčevje. Katoliška in sploh krščanska velika noč pa je postavljena na začetek pomladi, ki se premagala zimo, v proslavo vstajenja Kristovega, ki je po kratkih dneh trpljenja premagal smrt, trobnob.

Tako je vsa velika teden poln lepih simbolov, izražajočih dogodke v Kristovem življenju, preden in potem, ko je šel v smrt, obenem pa tudi zmagovalni boj solnce proti zimi. Samo velikonočno jagnje spominja na starodavno poganjsko šego žrtvovanja živali in celo ljudi božanstvom. Jagne je simbol večno ponavljajočega se prerajanja v naravi. In stare ljudske vraže so spomin na poganjsko dobo, ki je verjela v dobre boževine in zle besne demone, povzročajoče razne bolezni in nesreče človeku, živalim in naravi.

Tudi cerkev je prevzela v svoje krasne velikonočne obrede mnogo poezije iz tradicije, ki se je odlepala pojavov v zmagovalni pomladi, da proslavi zmago Kristovo. Z oljkami in butaricami prihaja narava v cerkev. In ljudstvo veruje:

Kdor pred svetno nedeljo bos hodi, tega bo kača pčila. — Tisti teden pred svetno nedeljo gospodinja ne sme peti kruha, sicer ji bo kruh vse leto splesnil.

CVETNA NEDELJA

Na svetno nedeljo nosijo butarice v cerkev blagosloviti. Butaro imenujejo vzhodno Maribora bresnec ali presmec, druga tudi žegen. V butari morajo biti dren, iva, hodočka, črenjela, ledeni res in leskev; v vršič vpletajo sabinsko brino (žegenpanj) ali borovico. V Spitališču in Konjicah so devali v sredo butare tudi hrena.

Kranjske butare, ki jih na Gorenjskem imenujejo tudi begavnice, so včasih iz redkih mladik podretno ter okrašene s trakovi, barvnimi stročji, pisanimi papirnimi prameni, z jabolki ali pomarančami. Mladike so navadno leskove, pomešane včasih z oljkovitimi vejami, z bršlino, brnjem in dr. Izredno slikovit je pogled v cerkvi, polni butaric in oljk, proslavljajočih Kristov triumf, ko je na beli osli prihajal v Jeruzalem, sprejet kot kralj svojega po svobodi iz rimske sužnjosti hrepenečega naroda.

VELIKI TEDEEN

Na veliko sredo se začne po cerkvah obredi in prepevanje, ki spominja na dogodke, preden se je začela Kristova tragedija.

Na velikem svečniku pred glavnim oltarjem gori dvanajst rdečih sveč in sredi njih bela sveča. Rdeče sveče ugašajo druga za drugo, kakor so ostavljali učenci drug za drugim Krista, ki je ostal končno sam ter je umrl sam.

Potem pa se oglašajo ropotulje in drdranje, kakor bi kričalo fanatično židovstvo: »Križaj ga!« Dečki jedva čakajo, da ugašena bela sveča v cerkvi nastane gromek ropot, pod stolpom pa fantje s koli razbijajo deske in zaboje, da je trušče tem silneši.

Med Muro in Dravo imajo vero: Kdor si nabere kopriv na veliki četrtki in jih dene pod streho, ostane obvarovan gromske strele. Na veliki četrtki utinejo cerkveni zvonovi in ljudstvo pravi, da so odleteli v Rim. S stolpov grmje le še ropotulje.

Tega dne začne gospodinja, ko so očiščile stanovanja, pripravljati peko za žegen: ko lače, jaja za prihrke, krače in pčefeta, pa hrena. Ze dolgo se suše olupki repe, da so pripravljene za zaletujoč. Zakaj ljudstvo se posti.

Arkadij Averčenko:

Dvojnik

Mladi Koleskin je bil veseljak in fant od fare. Kakor se spodobilo. Vedno pripravljen za vsako neumnost. Nekega dne je moral odpotovati v neko provinčialno mesto. Vlak je dospel precej zgodaj in tako mu ni preostajalo drugega kot da v kolodvorski restavraciji počaka. Ja nastane dan. Naročil si je imeniten zajtrk, jaja, šunko, čaj in končno primerno porcio konjaka. Ko se je okrepčal, si je prižgal cigareto in se zagledal v mlado in lepo blondinko, ki je sedela pri sosednji mizi. Nenadoma ga je nekdo potrpeljal po ramih in ga nagovoril z globokim glasom: »Glej, glej, gospod inženier Saizev... dolgo vas že ni bilo videti? Kako se vam godi?...«

... res vas že strašno dolgo nisem videl. Kje hodite?«

Koleskin se okrene in zagleda pred seboj malega debeluharja z nabreklih, bakrenih svetilkačom in nosom. Neznaneč ga je kratko malo prijel za roko, mu jo krepko stisnil in prijateljsko stresel in nadaljeval:

»Dobro dan, dragi prijatelj. Kako gredo vaši posli?«

»Za vraga,« si je mislil Koleskin, »sigurno sva se bogzna kje seznanila, pa sem že pozabil. Tega mu vendar ne morem reči....« Zakril je svoje presenečenje in se prijazno nasmehnil:

»Hvala, hvala! Pray dobro! No, in vi?«

Mali debeluhar se je prešerno nasmehal:

»Ha, ha, ha, jaz! E. pa saj veste, ne manjka nam ničesar. Ali so pri vas doma vsi zdravi?«

da spominjajo, kako so Krista slekli do gola in bičali.

In še danes verujejo ljudje: Ako na veliki petek dežuje, bo sušno leto. Na veliki petek mora kmet kositi kos pred solničnim vzhodom nabrusiti, da ne pride žinska kuga in da nimajo copricne moči... Kdor na veliki petek zarana gre bos na trato, tega ne pika potem v noge. Na veliki petek je zemlja mrtva, zato se ne sme orati. Na Pohorju dajejo tega dne kokosim iz obroča zobati, da jim lisica ne more blizu.

Veliki petek je dan Kristove smrti, torej dan največje žalosti med verniki. A na veliko soboto ob devetih dopoldne se zvonovi vrnejo iz Rima in pred cerkvijo gori kres. Deeske, zaboji in še drug les, ki se je nabral po razbijanju pod zvonikom, goré in dubovnik jih blagoslovli.

Ce na veliko soboto oglje od onega ognja, ki ga kurijo in blagoslovijo pod zvonikom ali ob cerkvi, prineseš domov in ga vržeš v peč, je hiša vse leto pred požarom varovana.

Kadar zaslišiš na veliko soboto prvi zvon, si umij obraz in ne dobiš vse leto mrazlice. Zato kmetiška dekleta ponekod še danes čakajo zvonov ter hita k studencu ali vodnjaku, da se umijejo med prvim zvonjenjem. Z vodo se opere tudi grehov, da so pripravljene čiste za vstajenje Gospodovo.

V zvezi pravijo Stajarci veliki nedelji. Na vuzem moras na tešče jesti blagoslovljeni hren in kruh ter piti žganje, da ne dobiš tresljike (ali mrazice ali vročnice). Kdor se na vuzem nasloni na mizo z laktom, se mu izpuste tvorci (turi).

Luščine blagoslovljenih jaje moraš potresti okoli hiše; to odganja kače.

Na veliko soboto nosijo ali vozijo v cerkev polne košare jastvin Dekleta hitijo domov s košarami na vso moč, kajti čim prej se vrne, tem prej se omoži. Ponekde se vrši blagoslovljen jastvin tudi na velikoonoč jutro. Košara mora biti pogrnjena s pisanim ali rdečim svilenim robcem ali z belim namiznim prtom.

VELIKA NOČ

Na velikonočno nedeljo ni toplega zajtrka, nego postavi gospodinja na mizo žegen, t. j. polno košaro blagoslovljenih dobrih reči, prihrke, hren, kolčev in strdi in orehov, svinjsko pleče in teletino ali svinjeto.

Kosti obranega mesa iz žegna se vtaknejo za streho, da poleti strela ne udarja v hišo. Tudi proti zlobi in boju dobre te kosti. Na Murskem polju je v košari na vrhu drugih jastvin velik hleb, bresnec imenovan, ki pa mora biti že načet.

Hlapci tega dne ne smejo konj čestiti in gladiti; kdor to dela, stori smuten greh.

Na veliko nedeljo gorijo na vse zgodaj ponekod kresovi in se strelja. Gospodari budijo družino že ob svitanju in hodijo še pred solncem na trato, se obračajo k vzhodu in molijo. To je gotovo še ostanek iz poganjske dobe, ko so Slovenci molili k solncu. To jutro hodijo ljudje klečat z golimi kolmi na travo, da bi ne dobili mrazice.

Blagoslovljenega kruha vržejo v studenec in dajejo tudi vsem domačim živalim, je makič ue, ker se hudič večkrat prikazuje v podobni mačke.

Kdor pokusi deveter pisanko, je vedno srečen v Slovenskih gorah.

Ko zvon na veliko nedeljo jutrnico, hodijo ponekod pod kaj molit, da niso potem vse leto nikoli bolni. Na veliko noč se kuri pred zoro; kresove imenujejo Matjerski Slovenci vuzemnice, in pravijo: »Do koder ovi dim seže, do taj ni kuge, pa tudi mraz tam hajdine ne pogubi.«

In popoldne se sekaajo prihrbi in pomaranče.

Srbi se, gredo na Vaskrs iz cerkve, pozdravljajo: »Hristos vaskrs!« (Krist je vstal!) in odgovarjajo: »V istinu vaskrs!« (Zares je vstal).

Za zajtrk zakoljejo ali oves ali ovna ali svinče. Po zajtrku dobi vsako pisank (piruhov). Z jaje trikajo: komur se jaje prvo ubije, ga mora dati onemu, ki mu ga je ubil. V Sumadiji mladina popoldne za cerkvijo pleše kolo, stari in starke pa sede, jedo, pijo in se razgovarjajo. Tudi tu trikajo z jajci, ki jih podarjajo žene deci in sorodnikom. V

Bosni se zbirajo ljudje zgodaj zarana pri cerkvi, kjer ostanejo ves dan in tudi obedejo. Tudi pošiljajo sorodniki in prijatelji drug drugemu na vozu ali k cerkvi žabo rakije ali vina s kosom kolača. Darilo mora prineseti ali snaha ali hčerka ali mlad sinko, ne pa starejša oseba.

V timoški krajin pleše mladina popoldne na veliko nedeljo z venci iz vrhovih mladik, se obdaja s pisankami in prihrbi, se poljublja skozi vence in zamenjava vence; sklepajo se med mladenci tudi pobratimstva in med dekletimi posestrimstva (drugač) za dobo enega leta. Nato se zveze obnove ali pa opuste. Dokler traja zveza, so si drug drugemu kakor bratje in sestre v radosti in tugi.

Velika sobota se zove v Bosni tudi crvena (rdeča) sobota, a veliki petek raspoti ali raspoti petek. Na veliki petek barvajo ali slikajo jaja. Najlepše prihrbe delajo v Sabcu. Prvo jaje se zove čuvar in ga čuvajo do Jurjevega dne; tega dne ga denejo v vodo, kjer ostane čeznoč. Zjutraj se vsa obitelj umije s tisto vodo; nato nesejo jaje v vinograd, da čuva trite toče in nezođe.

Tako je velika noč Jugoslovenom ves teden zvezana za naravo in zdravjem, s pozicijo pomladi in vstajenjem duš, prerjenih in pomlajenih po mesecih zime in letu, bolezni in trpljenja, v nadi sreče, luči, toplote in cvetja bogate letne dobe.

Gospodarstvo Ljubljanski velesejem

Od 2. do 11. julija se bo vršil VII. ljubljanski velesejem, za katerega vlada že zdaj v trgovini, industriji in obrti velja zanimanje kot za lanskega, kar je tudi razumljivo, ker je letošnji termin ugodnejši. Pričetek šolskih počitnic bo omogočil tudi večji poset kupcev, ki bodo mogli združiti trgovsko potovanje na velesejem s svojim počitniškim potovanjem v naka letovišča. Letošnji termin je dobrodošel zlasti trgovcem iz južnih krajev države.

Letošnji velesejem bo nudil posetnikom po bogastvu razstavljenih izdelkov še ugodnejšo priliko, da si ogledajo delo naših rok in nakupijo, kar jim je potrebno, kakor do sedanjih velesejmi. Razstavljenega bo toliko prvostanskega blaga, da pride vsak kupec, pa tudi vsak posetnik na svoj račun.

Posebno privlačnost letošnjega velesejma bo tvorila umetniška razstava v paviljonu K. Umetniki, ki nameravajo razstaviti svoja dela, naj se prijavijo ravnanstvu velesejma najkasneje do 28. t. m. Razstave se lahko udeležijo vsi slovenski oblikovalci umetniki. Ob enem s prijavo, ki naj vsebuje točen naslov razstavljalca ter približno navedbo del in njihove velikosti, naj navede vsak umetnik imena sedmih umetnikov, ki naj bi tvorili po njegovem mnenju razsodišče razstave. Inozemskim posetnikom letošnjega velesejma je generalna direkcija davkov v Beogradu odobrila, da plačajo za vdiranje potnih listov samo 20 papirnatih dinarjev. Posetniki, ki hočejo uživati to ugodnost, morajo dobiti pred odhodom iz Jugoslavije od velesejemске uprave na potnem listu potrdilo, da so velesejem res posetili. Brez tega potrdila bodo morali pri prehodu naše meje doplačati razliko med znano in redno takso.

Naša trgovina s Češkoslovaško

Prejeli smo »Mesečni pregled zunanje trgovine CSR« za februar 1. l., iz katerega povzemamo podatke o našem izvozu na Češkoslovaško in češkoslovaškem uvozu v Jugoslavijo.

Čsl. izvoz v Jugoslavijo je znašal 5363 ton iz 47.670 komadov v vrednosti 88.774.000 Kč. Največ je izvozila CSR v našo državo bombazevine in bombazevinastih izdelkov, in sicer za 13.186.000 Kč. Vrednost izvozne volne in volnenih izdelkov je znašala 15.856.000 Kč. Izveza iz železnih izdelkov 3.334.000, usnja in usnjenih izdelkov 2.815.000, strojev, aparatov in sestavnih delov 2.177.000, lanu, konoplje, jute in drugega predvoda 1.928.000 Kč. V januarju in februarju je znašal izvoz CSR v Jugoslavijo 13.567 ton in 100.252 komadov v vrednosti 131.504.000 Kč. Zanimivo je, da je bil izvoz bombaze, bombazevine, volne in volnenega blaga v januarju znatno večji kot v februarju. To blago uvaža Jugoslavija iz CSR večinoma v zimskih mesecih.

Naš uvoz na Češkoslovaško je znašal v februarju 35.172 ton in 12.191 komadov v vrednosti 61.538.000 Kč. Največ smo izvozili žita in zelenjave (za 30.123.000 Kč). Zive in

zaklane živine smo izvozili za 14.319.000, tobaka za 5.688.000, mesnih in živalskih proizvodov za 2.704.000, mineralij za 1.418.000, kemičnih pomožnih snovi in kemičnih proizvodov za 1.571.000, odpadkov za 1.398.000, sadja za 1.215.000 Kč. Ostali proizvodi niso dosegli vrednosti 1 milijona Kč. V januarju in februarju je znašal naš izvoz v CSR 58.950 ton in 16.060 komadov v vrednosti 107 mil. 077.000 Kč.

Iz teh podatkov je razvidno, da je diferenc med našim uvozom iz CSR in izvozom v primeri z lanskim letom že znatno manjša. Upati je torej, da se bo naš izvoz na Češkoslovaško v doglednem času toliko povečal, da bo približno enak uvozu iz CSR. K ravnotežju v naših trgovinskih stikih s Češkoslovaško bo nedvomno mnogo pripomogla trgovinska pogodba, ki naj bi končno priborila našim proizvodom na češkoslovaških tržiščih ono mesto, za katero se naši gospodarski krogi upravičeno potegujejo.

Tržne cene v Ljubljani

Tržne cene so ostale v tem tednu v glavnem nespremenjene; le v nekaterih predmetih so se radi večjega povpraševanja pred prazniki malo dvignile.

I. Meso in mesni izdelki: goveje v mesnicah 18, na trgu 1. 18, II. 10-15, telečje 1. 20, II. 17, prašičje 1. 27,50, II. 22-25, slanina 21-24, slanina na debelo 23, prekajena slanina 23-25, mast 24-25, šunka 30-35, prekajeno meso 1. 30-32,50, II. 25-27,50, koštrunovo 13-14, jagnjetina 20, kozliček 20, konjsko 1. 8, II. 6, hrenovke 32, sveže kranjske klobase 23, polprekajane 32-35, suhe 50.

II. Perutnina in ribe: majhen piščanec 15, večji 20, kokoš 30-40, petelin 30-35, rača 22-30, nepitana gos 80-100, karp 25, ščuke 25-30, postrvi 60, klinci 15, mrene 13, pečenke 10.

III. Mlečni izdelki: mleko liter 2,50-3, surovo maslo 45, čajno maslo 55-60, maslo 48, bohanski sir 38-40, sirček 10-12, eno jaje 0,75-1.

IV. Sadje: jabolka domača 8-12, oranže 1-2,50, limone -75-1, fige 12, dateljni 20-24, mandeljani 54-70, orehi 16, luščeni orehi 40, suhe češnje 8-12, suhe bruske 8.

V. Specerijski blago: kava portoriko 68-76, santos 52-56, riž 42-49, pražena kava I. 80-100, II. 72-80, III. 56-60, kristalni bel sladkor 15, sladkor v kockah 17, kavne primesi 22, riž 1. 10, II. 8,50, namizno olje 20, jedilno olje 18, vinski kis 4,50, navadni kis 2,50, morska sol 8,50, kamena sol 4, mleti poper 52, cel poper 48, petrolej 7, testenine 1. 12, II. 10, čaj 75.

VI. Mlečni izdelki, žita in žitni: moka št. 0 5,50-6, št. 1 domača 5,25, št. 2 banaška 5,25, št. 3 domača 4,50, št. 4 banaška 4,50, kaša 6-7, jesprenj 6-10, jesprenček 12, koruzna moka 3-4, koruzni zdrob 4-4,50, pšenčni zdrob 7, ajdova moka 1. 8, II. 6-8, ržena moka 4,50-5, q pšenice 360-375, q riž 275-295, ječmena 270-320, ajde 350-390, fižol ribničan 400, prepelčar 400, grah 430-500, leča 700-900.

VI. Kurivo: q premoga 42, kub. m trdih drv 150, mehkih 75.

VIII. Zelenjava: glavna salata kg 38, ajersica 16, berivka 50, motovilec 15, radič 15-20, kisló zelje 4, karfiol 10, šparglji 40, porzemelce 1,50, čipčiča 18, stročji grah 10 do 12 čebula 4 do 5, česen 8 do 10, krompir 1,75 na drobno, novi krompir 10, kisló repa 5, korenje 1,50 do 8, zelenjava za juho 8.

g. Nove podružnice državne Hipotekarne banke. Poleg novih podružnic v Zagrebu in v Ljubljani otvori državna Hipotekarna banka podružnice tudi v Osijeku, Banjaluki in drugih večjih mestih.

g. Državne trošarine in takse. V februarju so znašale državne trošarine 54 mil. 408.751,63 Din, lani v februarju pa 59 mil. 000.981,90, tako da znaša razlika 4.597.180,27 Din. Za 11 mesecev proračunskega leta 1926-1927 je bilo določenih 688.416.666,63 Din, faktični dohodki so pa znašali 703.787.800,75 Din, tako da je znašal prebitok 15.371.134,12 Din. Dohodki od takse so znašali letos v februarju 80.070.811,23, lani v februarju 98 mil. 144.066,62 Din, tako da znaša razlika 18, mil. 073.755,39 Din. Za 11 mesecev proračunskega leta 1926-1927 je bilo določenih 1.025.750.000 Din, faktični dohodki so pa znašali 980 mil. 445.507,39 tako da znaša primanjkljaj 35 mil. 340.492,61 Din.

g. Konferenca predstavnikov tekstilne industrije. V četrtki se je vršila v prostorih beogradske industrijske zbornice konferenca

predstavnikov tekstilne industrije iz vseh krajev naše države. Na konferenci se je razpravljalo o ustanovitvi združenja tekstilnih industrijcev, ki naj bi pristopilo k centralni industrijskih korporaciji kot posebna strokovna sekcija. Razpravljalo se je tudi o predložitvi trgovinskih pogodb s Češkoslovaško.

g. Izvoz vina iz Sibenika. V Sibeniku in okolici je več vagonov vina za izvoz. V samem mestu je na razpolago še kakih 80 ti-soč hl vina, in sicer prvostanskega. Crna vina se prodajajo po 4,40 do 4,75, bela 5,50-6,50, opolo pa 5,50 do 6 Din.

g. Trgovinska pogajanja z Grčijo. Naša delegacija za trgovinska pogajanja z Grčijo je prispela v Atene. Zella obeh vlad je, da pride do prvega kontakta med obema delegacijama, ne da bi bila javnost o tem informirana. Baje so v zvezi s trgovinskimi pogajanjmi tudi važni politični problemi med obema državama.

g. Konferenca Hipotekarne banke. Prihodnji teden se bo vršila konferenca vseh podružnic Državne Hipotekarne banke pod predsedstvom novega upravnika g. Gjuričiča. Razpravljalo se bo poleg drugega tudi o ustanovitvi novih bančnih podružnic, zlasti v Zagrebu in Ljubljani.

g. Vzorčni semenj v Budimpešti se vrši letos od 30. aprila do 9. maja t. l. Interesenti dobijo prospekte za ta semenj v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

g. Naš izvoz jabolč. Lani je izvozila Jugoslavija 21.902 toni jabolč v vrednosti 47.200.000 Din. V Avstriji je šlo 11.408 ton, v Nemčiji pa 7184 ton.

g. Velesejem v Bruslju se vrši letos od 11. do 25. aprila. Interesentom so na razpolago vsa pojasnila pri ljubljanskem konzulatu kraljevine Belgije, kralja Petra trg 2.

g. Dobave. Direkcija državnega rudnika v Zabukovici pri Celju sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo 120 kub. m jamskega lesa. Uprava fabrike šečera državnega dobra »Belje« Banjin vrh (Belj Manastir) sprejema do konca meseca aprila t. l. ponudbe glede dobave 15.000 tih tehtnic. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. maja t. l. pri Komandi Dravske divizije oblasti v Ljubljani glede dobave 6500 kg petroleja; pri Komandi IV. armijske oblasti v Zagrebu glede dobave 1.250.000 kg krušne moke; pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 4275 komadov ognjenih cev. Podrobnosti in pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

g. Prodaje. Dne 20. aprila t. l. se bo vršila pri Intendantem skladištu Dravske divizije oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje 480 kg odpadkov od moke in testa. Predmetni oglas je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

g. Prodaje. Dne 28. aprila t. l. se bo vršila pri redarstvenem ravnanstvu v Zagrebu ofertalna licitacija glede prodaje opreme redarjev. — Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Napisi na ploščah

prevlečeni z radiotinkturo, morejo se čitati tudi ponoči. — En primer.

Eno in isto.

Gospa svira na glasovirju in poje. Kuharica, ki pravkar pospravlja v sobi, hitro poišče »pravi« glas in ji hoče krepko pomagati.

»Kaj pa vam pade na misel!« se raztogoti gospa. »Vi vendar nimate o petju niti pojma.«

»E, kaj zato,« se odreže kuharica.

»Vi tudi hočete vedno pomagati pri kuhi, pa o njej prav tako nimate najmanjšega pojma.«

Saj veste moj naslov: inženier Vladimir Saizev...
Zaspan in zibajoč se je krenil proti domu...

Ko se je naslednjega dne prebudil, se je spomnil svojih včerajšnjih pustolovščin in spoznal, da je najpametnejše, če jo naglo odkuri. Zato ni dolgo premišljeval, marveč se je naglo opravičil in odšel na kolodvor.

Baš ko je hotel stopiti v voz, je pristopil k njemu elegantni gospod in ga vljudno nagovoril:

»Ze dolgo vas čakam... Bila sva že enkrat skupaj... Vi ste inženier Saizev?«

»Da! S čim vam morem ustreči?«

»Gospod inženier, vi ne tatite, da se minuli teden na čaju pri Ivančevih govorili o meni?«

»Ne!«

Elegantni neznanec ni spregovoril niti besedice več, pač na je z naglo kretnjo prisilil Koleskinu krepko zašmuk.

»Gospod,« je vzrožil Koleskin. »Zakaj ste me udarili?«

»Ker ste trdili, da pri kvartanju go-lufam.«

Elegantni gospod se je nato okrenil in odšel.

Koleskin je pravkar hotel stopiti za njim, ko je vlak zažvižgal in se začel premikati. V zadnjem trenutku mu je še uspelo, da je skočil v voz. Spregovoril je godrnjaje zaloputnil za njim vrata. Denar, ki so mu ga takorekoč vsilili, ga ni več veselil. Kljub temu pa je pozabil na neprijetni konec svoje pustolovščine, zlasti še, ko se je spomnil na nezaviden položaj pravega inženiera Vladimira Saizeva in na vse neprijetne, ki jih bo ta še radi njega imel...

»To so otroci nekega mojega prijatelja. Sestro sva jih adoptirala. Kratko in malo, pospravi tvoje stvari in se preseli k meni. Poučitršniem te pričakujem in bom že vse pripravil za dostojen sprejem.«

»Tudi ona bo vesela... Potem bomo skupno vzgajali otroke in jih učili.«

»In tvoja sestra?«

Daj mi hitro še en

--- Moda ---

Dva tipa lepih damskih oblek

z vsemi značilnostmi letošnje pomladanske (pa tudi poletne!) mode. Posrečen fragment iz splošne pariške mode, ki kljubuje vsem ekstravagancam.

Solidna, enostavna in udobna naj bo damska obleka. Prav! A ravno to je največja umetnost, da pogodiš in zedniš omenjene lastnosti.

Ekstravagance v ustaljeni modi

so kakor izjeme, ki potrjujejo pravilo. Današnja moda nikakor ne uniformira ženskega sveta, izbira je velika v kroju, materialu, barvah in kombinacijah. A pri vsej raznolikosti se še vendar pojavijo posebnosti izven kroga vseh možnih modnih stvaritev.

Evo na sliki dve posebni pariški plašči. Vesoljna evropska moda je za

pomladanske plašče določila raven kroja. Gornja dva plašča sta napravila kapriciozno izjemo in ravno radi tega reflektirata na posebno upoštevanje.

Darujmo za spomenik kralja Petra Osvoboditelja!

Paolo de Giovanni: Ključ

Ko je prišel Dino Ruccelli v leta, ko je mogel že samostojno delati, je sklenil njegov oče, bogat trgovec, da mu odpre v Firenzi odvetniško pisarno. Stari Ruccelli je sporočil sinu ta sklep na zelo svečan način in Dino Ruccelli, mladi odvetnik, je bil na vrhuncu sreče. Treba je namreč vedeti, da je stari Ruccelli temu svojemu sporočilu priložil tudi dobro nabito listnico.

Seveda, stari je vedel, da se sin ne raduje toliko, ker postane samostalen odvetnik, kolikor zagradel, ker bo mogel v bodoče živeti po svoji volji. Bilo pa mu je petindvajset let.

In zares, Dino se ni baš mnogo brigal za to, kakšna bo njegova odvetniška bodočnost. Vedel je, da bo očetova pomoč, finančna, vselej na razpolago, ako ne bo klijentela donajala vsaj toliko, da ne bo zabredel v nove in velike dolge. In zato je z razvitimi jadrari krenil na novo pot.

Prva njegova skrb je bila, da najde primerno pisarno in primerno stanovanje. Prva, da bi zadovoljila očeta, drugo da bi zadovoljila njega. Preziral je navadne dijaške sobe za samce, v katerih je človek vselej suženj nekoga ali nečesa. Sicer pa je denar, ki mu ga je dajal oče, omogočal naiti udobno in elegantno stanovanje. Pri tem se je javljala želja po kakšni dobri prijateljici, po avanturah, po velikih avanturah, ki zapuščajo globoko sled v člove-

škem življenju. Želel si je ljubezni kake velike dame, plemenite duše, ne pa ljubezni kakšne reve, ki bi za denar tudi vragu prodala svojo dušo...

Iskal je dolgo. Konečno je našel stanovanje in pisarno. Neki odvetnik Brunni, ki je moral brez odloga zapustiti Firenzo, je želel odstopiti mu celo svoje stanovanje z vsemi knjižami, pohištvi in perilom. Zapustil je, z eno besedo, vse. In Dino je odkupil vse s pisarjem in služabnico vred.

Ko je ogledoval svoje novo stanovanje in stopal iz sobe v sobo, je bil Dino ves srečen, ker je imel tu vse skupaj, stanovanje in pisarno.

Istega dne, ko se je vselil, si je dal postaviti tablo s svojim imenom ob vhodu v hišo in na vratih pisarne. Očetu je javil brzojavno svoj novi naslov in iz hotela si je dal prenesti vse svoje stvari. Potem je izdal služkinji Serafini in pisarju Antonu prva povelja in šele tedaj se je spomnil, da ni še jedel.

Tisto noč se je povrnil domu šele okoli polnoči. V žepu je imel ključ od stanovanja. Prišedši pred hišo, se je silno iznenadil, ker je bila njegova soba razsvetljena. Ni se pa mogel spomniti, ali je sam pustil žarnice prižgane ali ne.

Z naglimi koraki je odhitel v svoje stanovanje.

Stopivši v svojo sobo, je potegnil z roko preko čela. Skoro glasno se je vprašal, da-li ni morda pijan. Zavest se mu je motila pri tem, kar je videl. Ker na njegovi postelji, na kateri je moral

Prva bilanca pomladne mode

Moda nikoli ne počiva. Samo odpočije se v gotovem razdobju, da se pripravi na nova dela. Ob takih presledkih lahko dame z interesom ugotovijo, kaj jim je pravzaprav prinesla nova sezona.

Blaga so letos skoro vsa poročna, mehka, voljna. Kasha, tweed, jersey, sriscas stoji v ospredju. Poleg njih čuvajo svojo neminovno veljavo kineski krep, marokou, žoržet, tančice in razni šifoni. Med barvami prevladujeta modra in siva. Ker pa je ženska moda vedno vsestranska, prinaša lepe stvari tudi v rožnati, bež, peščeni in zeleni boji z vsemi možnimi niansami.

Plašči so ravni, navzdol nekoliko razširjeni. Popoldanski v oblikah raglara, popoldanski enostavni, vitki, iz črne svile, popelna ali marokéna. V obče popoldne dominirajo črno-bele kombinacije.

Žemper je neomejene uporabnosti. Priljubljenost, ki jo uživa, je pač rezultat sportnega navdušenja. Često je videti temnejše žemperje v kombinaciji s svetlejšimi krili. Celo zveza črnega žemperja in belega krila je za sportne svrhe prav prijeteljska.

Robčki, zobčki, cikcaki, všivi in vstavki tvorijo opremo pomladanskih oblek. V splošnem povdarjajo oblačila nove sezone načelo, da pomladijo ženski svet in se prilagodijo razpoložljivemu tempu sodobnega življenja v vseh področjih. Ne samo za damski svet velikih mest, marveč splošno za vse žensstvo, ki se količkaj prostovoljno uklanja diktaturi mode, velja povelje: svoboda v kretanju, razum v glavi, pomlad v srcu!

Očarljivi parfumi

Parfum, še nedavno privilegij malega števila dam in damic, je postal danes že skoro vsakdanja naravna potreba vsake mestne ženske in se razširja že tudi med podeželskim prebivalstvom. V življenju žene igra vlogo, tovarne in prodajalne teh različnih dišav se množe in vedno lepše prosperirajo. Na milijone stekleničic gre vsak dan v svet, na milijarde dinarjev plačajo ženske leto za leto te takse za svojo resnično ali domišljeno lepoto. Parfum se je demokratiziral in postal konzumni predmet vseh socialnih slojev.

Mnogi znanstveniki so si že belili glave z raziskovanji, zakaj imajo parfumi pravzaprav tako privlačno moč. Stavijo jih v isto vrsto z narkotičnimi sredstvi, z opijem, morijem, kokainom in kar je še sličnih opojnin. Tudi parfum opaja, vpliva na čute in razpoloženje človeka. Živce lahko razburi, lahko pa jih tudi pomiri. Ako je srečno izbran, vpliva prijetno in dobrodejno na nosilko in na njeno okolico, ako pa je neokusen ali premočan, je včasih naravnost odvraten, kar je gotovo že vsak sam poskusil.

Moška moda

Glasom angleških modnih listov, ki so kljub vsemu prizadevanju pariških modnih diktatorjev še vedno merodajni v moški modi, se začne letošnje uveljavljati v moški modi linija iz l. 1830. Vse kaže, da se obetajo moški modi temeljite izpremembe. Moška moda iz leta 1830. se ni bistveno razlikovala od sedanjega. Hlače, ki so bile že od revolucije dalje, so se začele nositi spodaj razširjene in se niso več zavezovale, odnosno zapenjale kakor povprečje. Pojavile so se svetle barve, zlasti na telovnikih. Osnovne barve moške obleke so se pa ohranile take, kakršne so še danes.

Za moške obleke je letos moderno in priljubljeno blago finih vzorcev in barv, zlasti rjave, srebrnoriave, srebrnovijoličaste, sive, temnosive in pepita, ki se rabi za sportne obleke. Hlače so precej dolge in srednje široke, suknjiči ima eno ali dve vrsti gumbov. Telovnik se zapenja visoko na 5 do 6 gumbov. Svršnik in raglani so ohlapni, brez

dragoncev in se delajo iz blaga pestrejših barv. Poletni svršnik mora biti svetle barve. Dolžina raglanov in svršnikov odgovarja približno dolžini damskih plaščev. Seza torej samo do kolena. Pas se nosi samo pri dežnih plaščih.

Za sport prinaša moda blago živahnejših in pestrejših barv. Zelo praktično je imeti k sportni obleki dvojico hlač. Ene dolge za potovalno obleko, ene pa kratke za sport in ture.

Za popoldanske posete in manjše družabne prireditve priporoča moda temne sako - obleke, h katerim spada črna ali vsaj temna kravata, bela srca, mehak dvojni ovratnik in črni čevlji; hlače so prozaste, modne ali pa iz istega blaga kakor suknjiči.

K elegantni obleki spada elegantni čevlji, rokavice, okusna kravata in nizki čevlji, ki so najčestše rjavi.

Tako pravijo londonske modne revije. Pri nas pa so moški, ki se lahko ravna po modi, žal bele vrane.

Zmaga ženskega slamnika

V izložbah modnih salonov pričenja jo poletni klobuki že spodbivati pomladanske. Skoraj brez izjeme so vsi zelo majhni, z ozkimi kraji ali pa brez njih. Že v pomladni sezoni zmaguje na celi črti slamnik, okrašen s svilnimi trakovi in cvetkami. S tem je končan boj med nemškimi tovarnami razne klobučevine in pariškim šikom. Velika prednost pletenih damskih klobukov je v tem, da so zelo lahki. Zrak ima neoviran dostop do glave, ki se v njih tudi v največji vročini ne segreje tako, da bi se potila. Filcasti klobuki zaostajajo v tem pogledu daleč za pletenimi. Slamnik odgovarja torej poleti vsem higijenskim zahtevam. Poleg tega je pa mehak, tako da ga lahko, ako je iz prvovrstne, tvarine, zmečamo in položimo v kovček, ne da bi zavzel mnogo prostora. Nekdaj tako slovite škatle za klobuke izumirajo.

V bistvu na novih damskih klobučkih ne najdemo mnogo novega. V stoletju radija, avtomobilov in zrakoplovov hočejo biti tudi dame praktične in zato jim gre pri klobukih v prvi vrsti za praktično stran. Mali zvoncesti klobučki, ki so se pojavili pred tremi leti, so zmagali na celi črti. Lani so modni saloni skušali uvesti široke kraice, letos se pa ti poizkusi sploh ne pojavljajo.

Mizerija evropske mode v peresu dolarskega princa

Kornelij Vanderbilt junior je oni potomec velike milijarderske rodbine, ki se je posvetil novinarstvu. Pravkar se je vrnil s potovanja po Evropi nazaj v Ameriko in v »NewYork-Americanu« priobčil članek v evropski modi. Ali bolje: o neeleganci evropskih dam, vstevši Parižanke.

Se vedno, pravi, so dame vesoljnega sveta prepričane, da je Pariz modno središče univerzuma. Kje neki! Vsak mlad mož bo z naglim pogledom po svetu okrog ugotovil, da je dandanes zares elegantno oblečena samo ena dama: ameriška »mistress«, ameriška »flapper«. Ona sama se med svojimi sestrami zaveda, kako mora svoje oblike prikriti telesu, kako uravnati svoje lase. Evropa že zategadelj ne more konkurirati z Ameriko, ker nima denarja. Midinetka, poslovna devojka v Evropi, ki zasluži tedensko dva ali tri dolarje, kolikor jih Američanka pospravi v enem samem dnevu, si lahko kupi samo enostavno in ceneno robo. Njene nogavice so volnene, čevlje nosi vsa leta, lase si da striči vsake tri tedne. Že deset let se Evropejka trudi za svoj bedni vsakdanji kruh, za najnujnejše življenjske potrebe.

Po razgovorih v pet glavnih pariških modnih salonih sem ugotovil, da Američanke hipoma pokupijo vse nove mode. Njih britanske sestrice so drugovrstne odjemalke, dalje sledijo španske

in grške dame, a med Francozinjami se celo soproge vojnih božatašev oblačijo erostavno. Evropa lahko danes postavimo na glavo, pa ne bomo več našli onih ljubkih dam, o katerih smo včasih toliko čuli in čitali. Vse je baika. V velikih restavracijah in gledališčih daleko prednjačijo Američanke, ki pa celo že ne kupujejo oblek več v Evropi, marveč jih imajo seboj iz Amerike. In še to: Američanke so tudi daleko najlepše po obrazu in postavi, ker se znajo negovati in svoje toalete nositi tako, kakor da so se v njih rodile...

Tudi moda v evropskih kopališčih ni bogatemu Američanu nič všeč, ker je preveč moralna. Kopalni kostumi v Evropi so zani kratko in malo dolgočasni. Vsa Evropa nosi ob morju še valujočo navlaklo, nogavice, iznošene kopalne čevlje in rokave do komolca.

Nič za nas! vzklila mladi Vanderbildt, ki je kot dolarski princ blaziran, toda kot novinar prav dober sukalec peresnika.

Humoristični kotichek

Cvetke iz domačih in tujih logov

UPRAVIČENO RAZBURJENJE.

Gospa Prepirovčič se hoče ločiti od svojega moža, vendar pa bi rada obdržala svojega osemletnega sinčka.

»To ne gre,« jo poučuje odvetnik, na katerega se je obrnila za pomoč. »Po zakonu pripada sin očetu.«

»Kako mu more zakon nekaj priznati, kar sploh nikdar ni bilo njegovo!« se je razhudila gospa, ki je pač vedela, kako in kaj.

NASEDLA JI JE.

Naša Lina je šla za praznike na trg, da kupi jajca. Kot nalašč pa so kokoši za praznike, ko so cene najvišje, nanesle sama mala jajčka. Lino je to hudo jezilo, saj je morala potem doma preslišati nezasluzeno grajo. Pri neki prodajalki je ugledala veliko košaro jajc, med katerimi so bila tudi nekatera večja, cena pa za vse enaka. Dolgo je premišljevala, kako bi prišla do samih večjih jajc, končno pa jo je stuhala.

»Čujte mamica,« je nagovorila prodajalko, »dajte mi jih dva tučata, toda biti morajo samo od črnih kokoši.«

»Ja, kako pa naj to spoznam,« se je začudila prodajalka.

»O, jaz jih poznam na prvi pogled,« se je odrezala Lina.

»No, sem pa res radovedna,« jo je začudeno pogledala prodajalka.

Lina je jajca naprej plačala, nato pa začela razsodno izbirati. Seveda je vzela — največja!

PRAKTIČEN ZDRAVNIK.

»Poglejte tegale sanitetnega svetnika. Ta si da od bogatinov vse vizite sijajno plačati. Zato pa od siromakov ne vzame niti pare.«

»No, potem pa je gotovo zelo priljubljen.«

»Ja, veste, ne ravno posebno! K siromakom namreč sploh ne gre...«

VIZITKA.

Lina je prišla včeraj natreskarna domov. Gospa je bila silno razburjena:

»Pomislite samo, Lina, kaj bi se zgodilo, ako bi obležali kje na cesti?«

»Nič hudega, milostiva,« je odvrnila Lina mirno. »saj imam v torbici vedno vašo vizitko.«

TI UPNIKI!

»Kaj je res? Slišal sem, da boš naredil sijajno partijo in se bogato oženil.«

»Kaj mi pomaga! Polovico neveste sem dolžen že sedaj!«

DOLGI LASJE.

Mala Emica vidljivi povsod okrog sebe le kratke lase; mamica je ostrižena, teta tudi in stara mama tudi. Samo nova služkinja, ki je prišla še le na novo z dežele, ima še kito. Nekega večera, ko si je bila umila glavo, je imela lase razpuščene, ko je spravljala Emico v posteljo. Mala jo ogleduje vsa začudena:

»Kaj, kako čudno boo imaš ti? Kdo ti jo je kupil?«

»Prosim lepo, da sem to vedel, bi bil poizvedel.«

»Kdo na ste Vi?«

»Jaz sem odvetnik Dino Ruccelli. In če ste, gospa, slučajno imeli potrebo, da Vam pomaga odvetnik, se morete popolnoma zanesati na mene...«

Mlada žena je hotela oditi, ali Dino jo je zadržal.

»Kam hočete ob tej uri... Ostanite kjer ste, jaz pa ležem v sosedni sobi na divan in jutri bomo videli, ali Vam morem v čem koristiti. Ni nobenega vzroka, da bi se me bali.« In Dino je stopil k vratom.

»Kaj pa, če zares ostanem tu?« vpraša mlada žena. »Kaj ne, da me ne boste vprašali, kako sem prišla semkaj?«

»Prav zanimalo bi me to, ali nočem Vam biti nadležen. Sicer pa ste gotovo trudni.«

Žena ga je še enkrat dobro pogledala, potem je stopila bliže.

»Jaz sem kontesa Baldaccieva. Njegovo ime pozna cela Italija... Čudovit človek. Zato sem se, po petih letih zakonskega življenja odločila zahtevati ločitev zakona.«

»Odvetnik Brunni je bil vaš odvetnik?«

»Ne, ali morda bi postal? Kakorkoli, prišla sem k niemu po svet.«

»Odvetnik Brunni je odpotoval danes. Mutilo se mu je in videti je bilo, da se ne misli skoro vrniti. Kolikor mi je mimogrede omenil, je odpotoval v Indijo.«

»Ste ga poznali?«

»Prvič sem ga videl danes jutraj, to pa je bilo tudi zadnjič. Zakaj je tako naglo odpotoval, bi vam ne mogel povedati.«

»Vi boste gotovo slabo o meni mislili?« je povzela mlada žena po daljšem odmoru.

»Jaz nisem sodnik; sem odvetnik. Vem, da ste prišli vprašati za svet svojega odvetnika in to mi zadostuje. No, zadostuje mi pa tudi, da Vas samo pogledam in vem, da Vaš mož nima prav.«

Kontesa se je nasmejala s finim nasmehom.

»Vi niste človek brez duha. Moram biti iskrena napram Vam. Bojim se, da se siromak Brunni ni upropastil zaradi mene. Jaz sem bogata in nisem nikoli pomislila, koliko je on bogat. Zavoljo mene je moral zapravljati... Spoznala sem ga pred tremi leti... Diskretno mi je dvoril; razumel je moj položaj... Postal mi je drag prijatelj... Ne tajim; njegova prisotnost mi je bila draga...«

»Vi govorite le o preteklem času, kakor da je Brunni mrtev!« je pripomnil Dino.

»Odpotovati pomeni vedno malo umreti!« je odvrnila in potem nadaljevala:

»Nisva se često videla, nikoli mi ni pisal. Jaz zopet nisem nikoli vedela, kdaj bom postala prosta. Zato mi je dal ključ od svojega stanovanja. Če ga nisem našla doma, sem vedno čakala...«

»Gospa, prosim Vas, da mi ne go-

Italijansko pismo o smoli

Fašistovska smola. — Albanska smola. — Madžarska mazilo. — Gospodarska smola. — Smola letalskega asa.

V Italiji, sredi aprila.

V zadnjih časih imamo mi fašisti očitno smolo! Nobena nam ne gre tako, kakor bi hoteli, in v najboljšem slučaju dobivamo osla za magarca.

Naša tako spretno zasnovana albanska akcija nam je splavala po — Donavi. Sicer je čisto naravno, da ste jo vi tam na oni strani vrgli v vodo tamkaj, kjer se je spočela, ali naš fašistovski režim je zato vendarle doživel blamažo, o kateri se ona kriska niti od daleč ne da primerjati. In prav nič niso pomagala vsa v beograjskem našem poslaništvu skušana poročila o vaših groznih vojnih pripravah proti ubogi nedolžni Albaniji in naši še bolj ubogi in še bolj nedolžni Italiji: koncem konca ni ostalo naši fašistovski vladi nič drugega, kakor da se pogodi z vami, prav izlepa. Z našo okupacijo Albanije v obrambo te zibelke vse balkanske kulture in civilizacije proti vaši pohlepnosti ni torej nič. Sicer je naša fašistovska vlada, vsaj kakor zatrjujejo naši fašistovski listi, postavila kot glavni pogoj za sporazum z vami zahtevo, da predvsem ratificirate one brezpomembne — seveda brezpomembne — za nas, za Italijo, ker bi drugače vendar naša vlada ne pritiskala toliko za njimi — nettunse konvencije; ali kakor se vse zdi, nam zopet mislite utiti ali pod rokami ali pa med nogami. Pri vas tam zunaj je pač vedno tako, da imate vselej, kadar je kaj takega, takoj na razpolago kako vladno krizo ali krizico, in potem ni nikdar mogoče priti na čisto z vami. Uboga Italija pa naj čaka in čaka. Tako bo pač najbrž prišlo tudi sedaj, in kaj potem? Kričali in hudovali se pač bomo, tudi grozili bomo, če ne pojde drugače, potrkali se bomo na svoje junaške, črno osrajane prsi in poročili z orožjem; vendar ne bomo storili, ker naš angleški stric nikakor neče, da bi se prekljali tu doma, ki je toliko dela tam na onem koncu sveta. Končno se bomo že nekako pogodili, da bo volk sit in koza cela; samo da ne bomo vedeli, ali smo mi volk in vi koza, ali pa mi koza, vi volk!

Ta se nam je torej izjalovila! Z gospodom grofom Bethlenom smo imeli boljšo srečo. Naš božanski »Duce« — božanski, ker ima po našem fašistovskem katekizmu vseh dvajset božjih lastnosti — je sklenil in podpisal z njim prijateljsko pogodbo, ki nam zagotavlja mir za — vašim hrbtom, kar je gotovo velikkanskega pomena za nas. Ako vam to ni všeč, je to vaša, ne pa naša stvar. Da pa ne bi mislili, da je ta naša prijateljska pogodba z Madžarsko naperjena proti vam, sta naš »Duce« in madžarski grof tudi mislila na vas in sta sklenila, da madžarski izvozniki in uvozniki promet usmerita na Reko preko vašega ozemlja. Sicer je drugače skoraj nemogoče, ker bi bilo malo tekoče priti na Reko brez vaših železnic, ali vkljub temu je dejstvo, da sta naklonila vam tak lep zaslužek, gotovo najboljši dokaz njune naklonenosti nampram vam. Ko se naše zrakoplovstvo razvije toliko, da bo lahko zmagovalo madžarski izvozniki in uvozniki promet, se bomo seveda zahvalili za vaše železnice.

V ostalem, kar se tiče prometa, pa moramo, žal, priznati, da imamo resnično smolo. Naša fašistovska vlada goni s pomočjo ameriškega dolarja in angleškega funta našo ubogo lipo čim dalje bolj navzgor, da se našim industrijskim in izvoznikom že vrti v glavi. In kako ne, vruga, ko živ krst neče ali pa ne more ničesar več kupiti od njih. Zaloga so polne, izvoza ni, produkcija stoji. Če pojde tako dalje, bo v kratkem morala ustaviti obrat vsa velika industrija, ki dela za izvoz, kar pomeni stotisoče delavstva na cesti brez službe, brez kruha. Voditelji naših fašistovskih delavskih sindikatov se že sedaj praskajo za ušesi, ali kaj šele bo, če pritisnejo sestrane delavske mase! Naši veliki fašistovski gospodje, ki žive kakor miši v moki, se pač malo brigajo za to, naš »Duce« pa tudi sam ne more vsemu kaj, saj bi kdo drug, če bi imel toliko različnih poslov, kakor jih ima on z ministrskim predsedništvom ter notranjim, zunanjim, vojnim, mornariškim,

zrakoplovskim ministrstvom, porabil ves mesec, od prvega do zadnjega dneva, samo s štetjem denarja, ki bi ga prejel za vse te službe, kaj šele da bi delal tudi kaj drugega in se še celo brigal n. pr. za ameriške »prevratneže«, ki s cigaretami zažigajo italijanska letala.

Vidite, imamo pač smolo tudi pri takih rečeh. Naš prvi fašistovski letalski as, kakor imenujemo našega letalca De Pinedo, je sedaj brez letala. — Da me boste razumeli, naj vam povem, mi Italijani da smo povzeli ta »as« (»asso«) po igralnih kartah, in pomeni torej isto med ljudmi svoje stroke, kar pomeni »as« med igralnimi kartami, namreč »pravica«. Vi nekulturni in necivilizirani Slovenci seveda ne morete v tem pogledu uporabljati svojega izraza, temveč edino le našega, ker vendar pravite »asu« — »svinja«.

Naš prvi fašistovski as je torej tudi imel smolo. Imel jo je že tedaj, ko se na afriški obali ni mogel dvigniti tamkaj, kjer je bilo pivотно določeno, imel jo je potem, ko ni mogel v enem poletu preko Atlantskega oceana in se je moral vrniti k otoku Fernando de Noronha, imel jo je zopet, ko je moral zamenjati motorje, ki so jih poslali za njim v Južno Ameriko, a največja ga je zadel sedaj v Severni Ameriki, ko mu je zgorelo letalo.

Ta nezgoda je danes še nepojasnjena. Ko so namreč v sredo, 6. t. m., naši večerni fašistovski listi objavili poročilo iz Hot Springsa, da je naš as štirikrat skušal vzleteti, pa se ni mogel dvigniti, češ ker je bilo letalo preveč obremenjeno in je bil zrak preveč razgret in torej predekel, se je stvar že zdelo nekoliko sumljiva, a zadržala se je še bolj sumljiva, ko je javljalo nadaljnje poročilo, da se mu je petič vzel pač prav lepo posrečilo, da pa se je vrnil po dvajsetih minutah in zopet pristal na vzletišče na Hollskem jezeru. Naslednjega jutra je poletel odhod proti ujetnemu jezeru Rooseveltovemu v bližini Phoenixa oz. Apache Odgea v Arizoni, kjer je pristal. Preletel je nekaj nad 500 kilometrov. Tu je hotel nakratiti okoli 800 litrov bencina. Za pot od Hollskega do Rooseveltovega jezera je potreboval štiri ure in dve minute in je izjavil, kakor se poroča, da je porabil za to pot več časa kot pa je bilo predvidevano. dasiravno je bila hitrost letala normalna. Torej tu ni bilo nekega v redu. In pravi poročilo, da se je prav tedaj, ko je De Pinedo izrekel te besede, dogodila eksplozija.

Prva poročila o tem dogodku so javljala, da je tedaj, ko se je vkrcaval bencin na letalo in je De Pinedo govoril na suhem z nekaterimi novinarji, neki neznanec, ki se je v motornem čolnu približal letalu, vrgl neko »čudno vžgalico«, ki je zanelila ogenj, ki je skoraj v hipu uničil letalo. Naši fašistovski listi so pisali, da je zažgal letalo neki zločinec. Poznejša poročila niso več govorila o »čudni vžgalici«, temveč o cigaretnem ogorku, ki ga je vrغل neki neznanec iz motornega čolna v vodo, na kateri je plaval bencin. De Pinedova spremljevalca Del Prete in Zaccchetti sta skočila v vodo in splavala na suho. Ostanke letala sta se potopila. Naši fašistovski listi so na dolgo in široko pisali o naklepih fašistovskih sovražnikov, italijanskih renegatov, komunistov v Ameriki in njihovih zločinskih atentatu na letalo. Celo državni pot tajnik za zrakoplovstvo, Balbo, je na vprašanje, ali smatra, da so zažgali letalo antifašisti, izjavil dobesedno: »Ne morem potrditi, ker nimam direktnih dokazov, ali vse okoliščine govorijo za to tezo«. Vsa italijanska javnost je bila prepričana, da se je zgodil v resnici zločin, ker so se pač popolnoma službeno razširile take vesti. In glejte! Sedaj pa prihaja popolnoma zanesljiva, po D. Pinedu potrjena vest, da se je zgodila le — slučajna nesreča, da je neki deček, ki so ga opomnili, naj ne užiga cigarete, vrغل vžgano vžgalico v vodo, po kateri je plaval bencin. Bencin se je vnel in vžgal letalo. Deček pa, videč nesrečo, je izginil med množico. Nihče ga ni poznal!

»Zakaj pa ste menjali stanovanje?« ga je vprašala kontesa.

»Hočem biti iskren, kontesa! Po tistem Vašem čudnem obisku se je vse zmedlo v mojih možganih. Zdelo se mi je, da nisem več jaz; na noben način nisem mogel priti na čisto, ali sem jaz ali sem odvetnik Bruni. Zdelo se mi je, da vidim pri vsakem koraku samo njega. In da se rešim tega, sem menjal stanovanje, pohištvo, ključ... Vse! Menjal sem celo pisarja in služabnico. Obdržal sem samo sistem dvojnih ključev. Človek nikoli ne ve... Evo ga, eden je tu...«

In pokazal je na mizi ključ.

»Zdaj pa, gospa, da preideva na našino stvar.«

Na vso moč se je trudil, da zbere vse podatke in bil je izredno pozoren napram svoji spoštovani klientinji. Ko pa je kontesa odšla, jo je spremlil do stopnic.

Vrnivši se v svojo pisarno, je pogledal na mizo, domislil se ključa in ga poiskal s pogledom.

Ali ključa ni bilo več!...

Naznanilo.

Kdor želi imeti letos prvovrstno in najmodernejšo slikarstvo, naj naroči le pri

Ivan Martinc, sobot. slikar in pisar, LJUBLJANA, Poljska cesta 20.

— E-ekonomično solidno cenel —

Taka je torej resnica, ki jo je De Pinedo gotovo takoj sporočil vladi v Rim. Vkljub temu pa se se razširjale one vesti o zločinu! Zakaj neki?

Nekam čudno se pač zdi ljudem, ki niso popolnoma tuji v letalstvu, da je bil naš prvi letalski as tako nepreviden pri vkrcavanju bencina — vkrcavali so ga tam, kjer ni bilo nadzorstva njegovih spremljevalcev — da je vse plavalo bencina okoli letala, kar se pač nikoli ne dogaja, ker se vedno strogo pazi na to, da se ne poliva z bencinom ne letalo ne njegova okolica, ker more vsaka iskrica povzročiti nesrečo. In so celo zlobni ljudje, seveda zagriženi fašistovski nasprotniki, ki trdijo, da je naš prvi fašistovski letalski as uvidel, da s svojim letalom ne more več ne naprej ne nazaj, in je sam zaigral vlogo — »bože previdnosti«. Bila bi pač prevelika blamaža zanj, za Italijo in italijansko letalsko industrijo. Zato je letalo zgorelo, da ne bi se videlo in vedelo, da je onemogočilo, in bilo je treba »protifašistovskega zločina«, da se more sedaj brez sramote za asa, damo in desetico nadomestiti z novim.

Hm! Kako že pravijo pri vas na Gorenjskem — asu:

To je približno tako, kakor se dogaja te dni v tržaškem gledališču »Penice«, kjer kažejo film »velikega reškega pristanišča, polnega velikih ladij, polnih blaga, da ga ponesejo v orienat«, pa se vam pokaže reška luka, prazna, prazna, izvemši dve ribiški barčici in dva čolnca, ob krohotu občinstva in tako zasoljenih pripombah, da se navzočim policijskim agentom kar lasje ježe in morajo, da se slika popravi, s filmom preskočiti hitro v »jugoslovnski »Baroš«, poln ladij, in na sušiški most, kar je seveda vse — »Piume italianissima! Je pač vsepovsod — snola!

— Fašist.

Ameriške zanimivosti

Bilanca protialkoholne borbe. — Ogrorne žrtve Američanov za lepote. — Idealni zakon. — Velika sreča ruskega begunca.

Finančni urad v Washingtonu je izdal zanimivo statistiko, iz katere je razvidno, da je bilo od uveljavljanja prohibicije do danes v borbi s tihotapci ubitih 49 uradnikov. Zapolnjenih je bilo 24.018 avtomobilov in 839 ladij v skupni vrednosti 62 milijonov dolarjev. Tekom osmih let je bilo radi prohibicijske postave aretiranih nad 300.000 oseb.

Zanimive so tudi druge številke iz statistik finančnega urada. Te pričajo, da Američanke v šminkanju in pudranju prav nič ne zaostajajo za Parižankami. Lansko leto se je namreč v Ameriki produciralo za 35 milijonov dolarjev krem in raznih barvil za obraz, za 22 milijonov dolarjev toaletnega pudra, za 21 milijonov dolarjev za dva milijona koznih barvil it. Skupno vrednost raznih oklepševalnih sredstev, ki so bila lani izgotovljena v Ameriki, cenijo na 100 milijonov dolarjev ali 5,6 milijarde dinarjev. K temu pa pride še okrog 30 milijonov dolarjev, ki so romali za puder, parfume in šminko iz Amerike v Evropo, v prvi vrsti seveda v Pariz.

O dveh idealnih zakonih poročajo ameriški listi. Tako je v mestu Paterson živeja podjetna Helena O'Brien kar z dvema možema v lepem in idiličnem zakonu. Fatale je bilo, da je posegla v to gnezdo trda policijska roka. In sedaj se zagovarjajo radi bigamije Helena O'Brien, njen prvi mož Hogan O'Brien in njen drugi mož Andrew Henson. Pri zaslišanju je prvi dnož »množno izjavil: »Opazil sem, da se je Henson, ki je bilval v naši hiši, zatreskal v mojo ženo, pa tudi njej, e bil menda vsč. Vprašal sem ga, če bi rad imel mojo ženo in ker je bil zadovoljen, sem mu jo odstopil. Žena se je poročila z drugo, ne da bi se ločila od mene, seveda sem pa tudi jaz tuptam zahajal k njej v vas...« Ko so vso trojico aretirali, je Helena poljubila v slovo oba svoja moža.

Nekoliko manj »idealna«, a zato tembolj tragična je bil zakon nekoga Williama Smitha iz Wichita. Mož se je oženil, tkoj po poroki pa se je z ženo »prl. Pri dui klavneje so naši mrtvega s pestrojono glasno. Kaj ga je poglno v smrt, niso mogli ugotoviti. Mlada vdova, ki bi morda l-ko uganko razrešila, pa molči kot grob.

V Detroitu sta se spopadli dve konku-

renčni tihotapski tolpi z alkoholom. Borba je bila ogorčena, v akcijo so stopile tudi streljane. V kratki borbi so bili ubiti trije banditi, dobiček od spopada pa je imela policija, ki je prišla več drznih tihotapcev, obenem pa zaplenila ogromne količine alkoholnih pijač.

Interesanten dogodek se je nedavno primeril v Chicagu. V nekem kinematografu je sedel bivši nemški častnik Viktor Schmidt. Med predvajanjem filma je nenadoma planil kvišku in kričnil: »Moj brat«. Med številnimi nemškimi ujetniki, ki so jih vodili francoski vojaki v zaledje, je namreč opazil svojega lastnega brata — letalca. Čigar letalo so Francozi zbili k tlom. Ujetnik je v Franciji podlegel tuberkulozi.

Nenavadno srečo je napravil v Ameriki 33letni fotograf Rus Anatol Jozov. Jozov je izumil avtomatičen fotografski aparat, v katerega se vrže par novčičev, a aparat v najkrajšem času izgotovi osem slik osebe, ki se postavi pred objektiv. Rus je dobil za svoj izum en milijon dolarjev.

Zakon o zaščiti države v sovjetski Rusiji

Ravnostnih metod, proti katerim so se pri nas in povsod drugod baš komunisti in socialisti najbolj borili, se poslužuje sedaj tudi sovjetska Rusija. Zakon o zaščiti države je tvoril pri nas predmet največje spodbuke s strani vseh defetistov, od prononsiranih komunistov pa do slovenskih klerikalcev. Te dni pa je bil v sovjetski Rusiji, torej v komunistični državi, sprejet zakon o zaščiti države, ki se razločuje od našega zakona o zaščiti države po tem, da vsebuje še mnogo bolj stroge odredbe. Sovjetski zakon o zaščiti države se ne nanaša samo na sovjetsko Rusijo, marveč na vse ostale države, kjer imajo oblast delavski sioji, ne glede na to, ali je dotična država član SSSR.

Kazni, ki jih predvideva ta zakon, so zelo stroge. Predvidene so dolgotrajne zaporne kazni za vsako najmanjše delo proti interesom države, tako da je odvisno le od intencije oblasti, ali se kako dejanje kaznuje po tem zakonu ali ne. Najnižja kazen je enoletna težka ječa. Kazen predvideva smrtno kazen za vsakogar, kdor bi le poskušal na kakoršni koli način podpirati prizadevanje mednarodne buržoazije, da oslabi komunistični družabni sistem in ga nadomesti s kapitalističnim.

Zaključne odredbe zakona določajo, da lahko sovjetska vlada kaznuje po tem zakonu ne samo dejanja, ki so bila izvršena po sovjetski revoluciji, marveč tudi dejanja, ki segajo nazaj v dobo pred preobratom, potem katerega je postala sovjetska vlada gospodar v Rusiji.

V ruskih političnih krogih se smatra, da je ta zakon naperjen predvsem proti opoziciji proti sedanjemu režimu, ki se od dne do dne bolj krepi in ki povzroča sovjetskim vladodržcem umiljive skrbi, da bodo morali izročiti krmilo države drugim.

Smrtna kosa med ameriški rojaki

V ogromnih ameriških rudnikih je zaposlenih tudi na tisoče Slovencev, ki s trdim delom služijo svoj kruh. Plačani sicer niso slabo, vendar morajo težko garati, poleg tega pa so stalno izpostavljeni vsakovrstnim nevarnostim. Zde marsikateri Slovenec je izgubil svoje življenje v rudniku ali pa si je nakopal jetiko, ki ga je spravila v prera ni grob. Pretekli mesec je v ameriških rudnikih zopet izgubilo življenje več rojakov.

Prvi se je v rudniku smrtno ponesrečil Anton Dolenc, doma iz Škofje Loke. Delal je v rudniku v kraju Rock Springs. Med delom se je nenadoma nad njim utrgala ogromna, več stotov težka skala in pa pokopala pod seboj. Njegovi tovariši so ga po večurnem napornem delu potegnili izpod skale, ki ga je popolnoma zmečkala. Pokojnik je bil star šele 30 let.

V kraju Forest City se je v tamošnjem rudniku Clinton smrtno ponesrečil Anton Lavtar. Med delom je padel tudi nanj težak kamen in ga težko poškodoval. Prepeljali so ga sicer takoj v bolnico, vsaka pomoč pa je bila prepozna in Lavtar je podlegel

poškodbam. Pokojni je bil star 46 et in je zapustil ženo, dva sina in eno hčerko.

Smrt je imela pretekli mesec tudi drugače med našimi ameriški rojaki bogato žetev. V Chicagu je umrl Fran Terselj, doma iz Skopje pri Krškem. Star je bil 39 let in je zapustil ženo ter tri nepreskrbljene otročiče. V kraju Rock Springs je 9. marca preminul Alojzij Metelko, star 54 let. Zapustil je vdovo, štiri sinove in štiri hčere. — V Sheboyganu je umrla Marija Junc v starosti 45 let. Podlegla je pljučnici. — V Ledvilleju je preminul rojak Jurij Pešcl, ki je zapustil ženo in devet otrok. — V istem kraju je podlegel zastrupljenju 22-letni Slovenec Rudolf Brodnik. — V kraju Lercain, v državi Ohio, je umrl Janez Zorc, doma iz Malega Gabra pri Stični. — V Pueblu je zadel kap Marijo Kocman, ki je zapustila moža kopico otrok. — V kraju La Salle je preminula Josipina Šušteršič v starosti 43 let.

raskrjevalno sredstvo

Deset zdravstvenih zapovedi za otroke

Ameriško društvo za varstvo otrok je nedavno izdalo sledečih 10 zdravstvenih zapovedi za otroke, ki zaslužijo tudi pri nas primerno pažnjo.

Zapovedi se glase:

1. Ne puščajte otrok k prehlajenim ošebam.
2. Pazite, da otroci ne pridejo v dotiko z ljudmi, ki so kontumicirani radi kake nalezljive bolezni.
3. Ne vlačite otrok v gnečo.
4. Dajte otroke takoj v posteljo, čim se pokaže najmanjši znak obolenja, tudi če se vam zdi stvar malenkostna.
5. Izolirajte obolelega otroka od zdravih.
6. Prijavite vsak slučaj nalezljive bolezni, bodisi da se je pojavil v vaši ali v kak drugi rodbini.
7. Ne pošiljajte otroka v šolo, ako je hripav in ima glavobol ali bruha.
8. Pazite posebno na otrokovo zdravje v nosu in grlu.
9. Pokličite takoj zdravnika in ne šele, ko je bolezen že resna.
10. Informirajte se češče o zdravju otroka pri zdravniku v Dečjem domu oodnosno pri šolskem zdravniku.

Radio

—r Brezlično prenašanje slik je v zadnjih mesecih rapidno napredovalo, tako da stopa iz štadija poskusov v praktično življenje. Ze tekoni pomladi nameravajo uvesti redno službo fotografografije med Dunajem in Berlinom. Služba bo izredne važnosti za banke, a ko se še bolj razvije, tudi za časopise. Pomladnemu vselejmu v Pragi, ki se vrši v drugi polovici marca, bo priključena tudi radiorazstava; na njej bo poseben oddelek posvečen samo brezličnemu prenašanju slik.

—r Naraščanje števila radio-naročnikov na Češkoslovaškem. Število radio-naročnikov na Češkoslovaškem stalno narašča. Glasom statističnih podatkov je bilo prijavljenih s 1. aprilom t. l. že 200.000 radio-naročnikov, dočim jih je bilo še novembra meseca lanskega leta komaj 170.000. Zanimanje za radio se konstantno širi, vendar pa je v pomladnih dneh vsako leto opaziti nekako stagnacijo, ki proti jeseni zopet poneha, dočim je v zimskih mesecih število novih prijav največje.

—r Brezlična zveza London—Avstralija. Minuli petek je bil otvorjen brezlični brezovni promet med Zedinjenimi državami in Avstralijo. Ker že obstoja brezlični promet med Ameriko in Anglijo, je na ta način dobila Anglija direktno zvezo z Avstralijo. Iz Londona v Melbourne stane beseda 20 pencev (približno 30 Din).

vorite o onem, kar »Vam ni lahko!« jo je prekinil Dino.

Zora je še sijala skozi zavese. »Oh, moram iti... Prej na Vam moram vrniti ključ; morda Vam bo potreben!« in pri tem se je nasmejala z nasmehom, v katerem je bilo precej ironije.

»Gospa, bil bi bolj nespreten nego galanten, če bi Vam rekel, da ga obdržite... Ali če ne morem želeti, da bi bil to, kar je bil Bruni, morem želeti, da bi bil Vaš odvetnik. Hočete — li poveriti meni Vašo stvar?«

»Hočem!«

»Prav, določite mi sestanek, zdaj pa mi povejte, kam naj Vas spremljam.«

»Spremite me do hotela »Savojas«, kar pa se tiče sestanka, Vam sporočim brzojavno.

★

Osem dni kasneje je bila kontesa Baldacci iznenadena, ko je prejela pismo, pisano s strojem. Odetnik Dino Ruccelli je obveščal svojo spoštovano klientinjo, da je menjal stanovanje in da je zdaj njegov novi naslov: Ghibetinska ulica 38.

Kontesa, ki je često mislila na svojo nočno avanturo in ki je potajno živo želela, da bi videla še enkrat mladega odvetnika, se je odpravila, da vidi novo pisarno Dina Ruccelli.

Nasmejan in poluradno je vedel Dino Ruccelli konteso v svojo pisarno.

E. Rosens:

Na ameriških železnica

Tiho sem šel za Billyjem. Potem nizzol po pobočju, mimo kopic nagrmadenih pražnikov. Trideset metrov pred postajo je Billy obstal, počenil in mi namignil, naj storim isto. Glavi sta nama le malo moleli preko pobočja.

»Cujte!« je šepetnil Billy. »Ako se vlak premakne, skočite na prvi voz za tenderjem. Naravnost za tenderjem. Nikar pozabiti! To je poštini voz in edina možnost. Levo in desno od stopnic so drogovci od medi. Oklenite se jih in se vzpnite kvišku. Če ne gre, se spustite vznak. Zame ne skrbite: jaz bom skočil za vami. Vsekakor pa počakajte, da bo lokomotiva čisto blizu. Družake vas bodo zapazili s postaje. Tako — sedaj!«

Ekspresni brzec je odrinil. Zdelo se mi je, da traja celo večnost, dokler ni prišla lokomotiva do mene. Nazadnje! Sunkoma sem šinil pokonci, za trenutek me je zaslepila svetilka, začutil sem nekaj takega ko zračni pritisk, spustil sem črno kepo voza za premost mimo sebe naprej in videl stopnice, mednat oprijem. Hlastno sem zagrabil. Kar s sabo me je potegnilo. V istem trenutku me je nekaj naprej potisnilo in poleg mene se je smehljaj Billy.

»Izvrstno za prvič.« je dejal. »Udobno se nastanite.« Počenil je na tla ploščadi, s hrbtom naslonjen ob steno voza. »Kako vam ugaja?«

Jaz sem hlastal po zraku in samo kimal.

Vlak se je skoraj podil z neznansko brzino Na obeh straneh in od spred, preko nizkega tenderja, je silni zračni tlak pihal na naju liki vihar. Vlažen sopuh in drobni, ostro boječ delci premoga so naju bičali v obraz. Govoriti skoro ni bilo mogoče v divnem ropotu dirajočega vlaka; kričati bi bila morala, da bi se bila razumela. Buljil sem in buljil. Zunaj je švigalo nalik velikanskim sencam: črne nočne sence, zdaj globoko temne, zdaj sive v sivem — hiše in drevje in polja in vase. Tu pa tam osamelu luč, sedaj bleščeča, potem pa izginila kakor bločeča večša v močvirju. Drhtel sem od mraza in se stiskal pod bičajnim zračnim tokom. Dalje, venomer naprej. Še več sence. Več hrupa. Več lučie je vzniknilo, ugasnilo, vnovič vzplapolalo. Vedno več. Kakor rahel stresljaj, kakor mlo škripanje je prešinilo vlak — in drevje se je opočasnilo.

»Doli — brž ko bomo skozi stanico!« je kričnil moč ob meni.

Zasvit valoveče svetlobe — en sam skok — in zopet sva ležala na drobni sipi premoaga tik nadzidka in vnovič čakala neskončne sekunde, da je hropeča pošast prisopihala proti nama, in ponovno sva skočila.

To se je ponovilo štirikrat, petkrat, osemkrat. Iz globoke nočne teme so postajale sive megle, v katerih se je

pojavi la tu hiša, tam kos gozda v nedolžnih počasnih obrih. Šinila mimo, preden je moglo oko razločiti lasne oblike. Dalje, vedno dalje. V pari in trisuhi in viharju. Tako lepe stvari še nisem bil nikdar doživel. Vse svetleše so postajale meglice in daleč znanaj na vzvodu se je obrobil liki tenek svetel trah na obzorju, kakor ozek srebrn pas.

Dalje, vedno dalje. Nova postaja — nov skok...

Ko sva takisto ležala, je prikolovratil sprevodnik mimo lokomotive, se skrbno ozrl okoli, polkal proti nadzidku in se nama približal.

»Halo, fantina.« se je oglasil. »Sem videl, kako sta prašila z voza. Konec. Jaz bi mogel imeti nepravilke, če bi vaju kdo videl. Jaz sam se bom peljal na poštne vozu do prihodnje postaje. Ne trudita se torej!«

»Allright!« je zaklical moi spremljevalec in smeje vstal. »Povidva, dečko. Ta vlak je storil svojo dolžnost.«

»Pa nikar ne poskušajta!« je viknil sprevodnik še enkrat.

Billy je počasi pohaival preko tirov in hrepeneč opazoval »kravolovko« lopatsto leseno napravo na hla-ponu, ki se z njo pometajo zapreke spoti.

»Na loparju bi se dalo...« je mrmral. »Ampak ne, to nima zmisla. Saj bo takoj beli dan.«

(K.)

Tekma najlepših deklet sveta

V Ameriki se vrši svetovno lepoto tekmovanje. — Odhod evropskih tekmovalek. — Triumfalna pot od Pariza do morja. — Štefica Vidačičeva je ostala doma.

Na zapadni pariški postaji je bilo 7. aprila živo kakor na sejmu. Novine so že par dni prej prinesle slike in navjale odstopanje treh slavni devic, ki nosijo velike naslove: Miss Francija, Miss Italija in Miss Luksemburg. Te tri zmagovalke na lepoto tekmovanjih v svojih državah so tega dne krenile iz Pariza v Le Havre, da se vkrcajo za pot preko oceana v Ameriko, kjer bodo v Galvestonu sodelovale na ogromni svetovni lepoto konkurenci.

Pariz je bil seveda od odhoda teh treh kraljic lepote pokonci. Zbrali so se številni kavalirji, oboževalci ženske lepote, zavide ženske in novinarji, da vidijo, kako se bodo tekmovaleke seznanile in obnašale.

Miss Italija se zove Marija Gallo. Visoka je 168 cm, stasita, krepka in zapeljiva. Bila je oblečena nenavadno razkošno, zahvaljujoč to obilje darčljivosti svojih rojakov, ki tudi udeležbo italijanske predstavnice na lepoto konkurenciji smatrajo za fašistiško ekspanzijo in za propagando italijanskih interesov v inozemstvu, predvsem seveda v Ameriki.

Ampak tudi Francozi niso zaostali. Najodličnejše pariške modne hiše so Miss Franciji stavile na razpolago prekrasne toalete, da bi lažje izrazila svojo lepoto in vzdržala staro slavo francoskih žensk. Miss Francija je gospodična Cusey. Nežna, izredno ljubka postava s finim obrazom. Skratka: vrlo dragocen uvoznik v deželo strica Sama.

Miss Luksemburg nadkriljuje obe lepote po svoji postavi. Ona je visoka reprezentantka male dežele. Oblečena pa je bila najskromneje.

Ko se je na postaji pojavila Miss Francija, ji je publika pridrila burne ovacije. Za njo se je pojavila Miss Italija. Mnogi so jo gledali z očividno lepoto in iztegnjenimi rokami, da čim točneje vjamemo vsak moment njunega kontakta. Lepotici sta se pogledali, se objeli in se poljubili. Nekateri so bili razočarani, nekateri ganjeni. Za Miss Luksemburg ni vladal poseben interes. Ko je vlak krenil s postaje, so vse tri Miss pošiljale občinstvu poljube. Mnogi so bile kakor pijana. V Rouenu je bila na postaji zopet zbrana velika množica ljudstva. Na poslednji postaji pred Le Havrem so Miss Italijo pričakali italijanski delavci in jo navdušeno pozdravili. Tudi v Le Havre se je zbralo številno občinstvo in lepote so bile svečano odpravljene na ladjo ter so z velikimi nadami odplule v Ameriko, kakor v obljubljeni deželo.

Naša Miss Evropa, Štefica Vidačičeva ni doživela sreče, da bi lahko sodelovala. Ampak tudi ona mora biti zadovoljna. Evropa je dovolj široka za njeno slavo, a bodočnost bo zanjo mogoče bolj prostrana, kakor za ostale lepote. Razlogi, ki so preprečili udeležbo Štefice Vidačičeve, niso znani. Da pa je bila prvotno tudi ona dolga čena za tekmovanje, svedoči naslednja koserija v »Piccolo della Sera«, ki jo posnemamo v informacijo o kvalitetah štirih lepih devic: miss Italije, miss Francije, miss Jugoslavije in miss Amerike.

Najlepše ženske.

Najlepše ženske sveta! Lep užitek, a hkrati velika odgovornost. Lepota je gotovo neprecenljivo premoženje, lahko pa tudi težak križ: kakor krona vladarjev lahko stre glavo lepih dam. Ali bodo dame, ki se bodo v kratkem borile za žezlo primata in s tem podžgale zavist vseh evropskih žen, tudi srečne? Kaj jim bo prinesla slava? Veselje ali nesrečo? Težko sodbo prepustimo znanem in se omejimo samo na domnevnanja, sodbo in sklepe po njih fizionomijah.

Ant. Adamič:

Bratova slika

Z razbeljenim čelom je bežal po cesti v lepi poletni večer. Da ga ne bi nihče poiskal in da bi popolnoma sam zase in v miru razporedil doime, ki so navlili nani kot vihar, je krenil s ceste in prekoračil rosen travnik. Pod košatim, grenkim jelševjem ob potoku se je zatopil v bridke misli. Boječ in deviški otrok, če tudi že dvaindvajsetletni Vinko, je trpel. Prestal je veliko in težko preizkušnjo.

Ali ni postopal morda pravilno? Ali je res zagrešil bedastočo? Je zaslužil toliko zasmehovanja? Današnji svet je strašno pokvarjen in nesramen je tudi... Ne, Vinko ni tak: ni in tudi nikdar ne bo! — Obrislal si je solzo v oči. Niso ga ob rojstvu oblagodarile rojenice z bistrim razumom, zato je trpel tem huje. Vinko je hodil s povešeno glavo. In ko je grel in iskal jedro pregrehe, se je ozrl v zvezdato nebo. Toda tudi od tam ni bilo razsvetljenja, ne božjega prsta. — Kako pa se je vse dogodilo? Kako že? Ker ni vedel za izvor, ni našel konca...

Bilo pa je tako: Včeraj jo je videl prvič. Rekli so, da je sestra gospodinje in da je ni bilo že pet let doma. Njene razposajene navade ga sprva niso vznemirjale. Z nogami navzkriž in s cigareto v ustih je prišla zdaj tega za ro-

Obraz Miss Italije.

Miss Italija je visoka, vitka brinetka, doma iz Turina: lastnosti, ki navadno zjamčujejo uspeh.

Ali je lepa? Nedvomno. Vendar je videti kakor bi trpela. Morda ji je življenje nekoliko izmučilo obraz, srca pa se ni dotaknilo. Oči ima čarobne. Polne tiste melanholije, uspešne in zmago dobitne med onimi narodi, ki se raje smejejo kakor jecajo. V Ameriki se bo dobro počutila.

Obraz Mare (tako je imenujejo v Turinu) je kljub vsemu panorami, ki vzbuja občudovanje. Spopolnjen s telesom je vreden poti v Ameriko.

30 kopalnih kostumov Miss Francije.

Miss Francija premore 30 kopalnih kostumov. Dokaz, da ima obilo skritih čarov in gracij, ki jih bo razodela od prvih oči. Tudi ostala njena garderoba je dobro opremljena.

Na površnih pogledih vzbudi francoska Miss vtis francoske provincijalke, ki ljubi vse, česar Parizanke ne marajo. To je tip zdrave ženske brez notranjih problemov, polne zunanji krasoti. Ima obraz perfektne ovalen. O eleganci ostalih linij pa se ne da soditi samo s pomočjo doprsne slike. Majhna je, otretega azuma. Mirnega in ljubkega izgleda. Vendar je v resnici vitka kakor volkulja. Prave ženske s. edno take.

Miss Jugoslavije: in Miss Amerika.

Miss Jugoslavija je še pred meseci prodajala — respektno povedano — salame. — Med tekmovalkami je največja nagajivka. Vragoljanka, kakor pravijo.

Zlohotno se posmehuje. Kakor bi rekla: ne bojim se konkurence. Predstavlja brez dvoma opasno tekmovalko; znala se bo torej vse bolj izmazati kakor druge. Posmehuje se, kar znači, da se zaveda svoje moči. In sigurnost včasih že zadostuje za dosego cilja.

Njene nožice svedočijo, da je v njej nem telesu zares nekaj vražjega. In če bo vragel priložil svoje rožičke, so njene nasprotnice izgubljene.

Miss Amerika je idilična. Ne more biti drugačna, ker je blondinka. Poza, v kateri je slikana, označuje hrepence nje in zapuščeno. Ni borilka, bolj opazovalka. Neprevidna! Lepota, ki hoče zmagati, mora biti živa. Zapuščeno je bila uspešna v haremih, ki pa že dolgo niso več moderni. Da pa bi vendar kljubovala času, je oblačilo reducirala na minimum.

Američanka Frina je zmogljiva predstaviteljica v Evnem kostumu, da potolče nasprotnice s prepovedano zvišano. Lepa je. Nepobitno. Vendar je videti sanjava, kar nasprotuje duhu njene domovine. Zmagala pa bi, če bi konkurirala v Evropi.

Ženske so kraljice.

Ženske? Vse se rodijo, da postanejo kraljice. Mnoge se zadovoljijo z vladanjem enemu samemu srcu, druge številnim. In te hočejo obširno kraljevino kakor bogovi na Olimpu.

Iluzije, fantazije — katera lepa ženska ne živi od njih?

Miss Italija je slabe volje. Morda misli na svojo lepšo sestro.

Miss Francija nosi grd plašč, ki ne razodeva nič dobrega o zakladih, skritih v njenih kovekih.

Miss Jugoslavija ima srce med prsti. Srce iz papirja.

Miss Amerika, čudno se smehlja. Katera med njimi bo zmagovalka?

Bodočnost je v rokah sodnikov v Galvestonu in v gracioznosti tekmovalek, ki jih pa nismo vseh predstavili.

Tiskovine vseh vrst

izdeluje lično in ceno

Narodna tiskarna v Ljubljani

Ljubljanski tihotapci v boju z užitninskimi pazniki

Doba zlate konjunktore za mednarodne tihotapce je minula. — Vrgli so se zdaj na ljubljansko vžitnino. — Kdo tihotapi, kaj in kako. — Tragikomične slike iz kronike dohodarstvenega urada.

Znano je, da je tudi v Ljubljani po končani vojni bujno cvetelo tihotapstvo z vsakovrstnim blagom. Vse so tihotapili, kar je imelo kaj vrednosti in je obetalo kak dobiček. Iz Italije so tihotapci prenašali manufakturno in luksuzno blago, olje in kavo, od nas čez mejo pa so gonili pitane vole in plemenite konje, v nahrbtnikih pa naše tobačne izdelke in cikurijo, prevažali so čez mejo za Trst tudi velike množine slanine in mesnih izdelkov. To tihotapstvo je doseglo svoj vrhunec v letih 1922 in 1923.

Po trdem in ogroženem boju oblasti s tihotapci in ko so se naše gospodarske razmere nekoliko konsolidirale, je to tihotapstvo leta 1924 skoraj popolnoma zamrlo. Prišli so tihotapci »na psa«, zabredli so nekateri na dno življenja in v areste, drugi globoko v dolgove. Ljubljanski in okoliščanski tihotapci so poskušali vse, da bi se vzdržali na zeleni vejici. Zato so obrnili svoje oči na povsem druge predmete, ki se sprva po vojni za nje še niso zmenili niso, ker je bil dobiček premajhen. V sila pa hudi muhe žre in tako so tudi naši tihotapci postali bolj skromni. Iz »mednarodnih« so se prelevili v domače in prenesli svoje delovanje tudi na drug teritorij. Izbrali so si Ljubljano kot eldorado, kjer naj bi z vtihoapljenjem raznih vžitnin pridržanih stvari zopet služili lepe solčke.

Nekako od l. 1924 naprej beleži zato ljubljanska kronika poklone tihotapce z vžitninskimi predmeti, zlasti z alkoholnimi pijačami. Ker je na te določene poleg državne tudi visoka mestna trošarina, so tihotapci izračunali, da bi z vtihoapljenjem teh pijač na lahek način dosegli lepe dobičke. V letu 1925 je zato vcvetelo živahnost in deloma dobro organizirano tihotapstvo žganih pijač; na vino se tihotapci niso vrgli, ker je nanj določena razmeroma mala trošarina in ni mogoče spravljati vina v mesto v večjih količinah, ne da bi to opazili kontrolni organi.

Tihotapstvo žganih pijač v Ljubljani se širilo tudi lani in letošnji predpust doseglo svoj višek. Mestni dohodarstveni urad ima neprestano posla s pobijanjem tega tihotapstva, ker je poostriš svoje kontrolo na mestni periferiji. Skoraj ni dneva, da ne bi prišli kakega tihotapca. Zadnji čas so začeli par prav »težkih« tihotapcev in razkrili cele afeze, ki še niso končane. Pri svojem poslu so tihotapci včasih izredno drzni; ne strajajo se niti malih potokov in pritokov Ljubljanice, samo da prekanijo kontrolne organe. Začeli so žgane pijače voziti kar na debelo v mesto po skrivnih potih. Tako pride tihotapec v položaj, da z lahko konkurira solidnemu trgovcu pri prodaji žganja in ruma. Neki predren tihotapec iz ljubljanske okolice je zaslužil prav debele tisočake, ker se mu je posrečilo spraviti v mesto brez vžitnine par sto litrov ruma in je profitiral pri vsakem litru po 20 do 30 Din. Zadnji čas pa je kontrola tako postrojena, da je začelo tihotapstvo žganja vidno pojemati.

Tihotapci so večinoma policiji že znani stari grešniki. Pri svojem poslu porabljajo razne stare trike, a izmišljajo si tudi nove. Ženske nosijo žganje navadno pod nalašč zato prikrivajo krili, sličnim stari kriminalni iz prejšnjega stoletja. Moški so si napravili posebne nahrbtnike, v katerih nosijo ob belem dnevu steklenice žgane pijače; drugi vozijo blago v vozovih, pokritih s senom in gnojem.

TEMNA NOČ V MESTNEM LOGU.

Kmetič Jakob, doma tam v divnih Polhograjskih Dolomitih, je deloma sam pridelal, deloma nakupil lepo količino dobrega brinovčaka, ki je prav priljubljeno krepčilo mnogim ljubljanskim meščanom. Dolgo je premišljal, kako bi ukanil ljubljanske »blajtarje«, da bi bil njegov dobiček večji. Pogumna! jo je. Sklenil je, da pripravi voz, kakor da gre po vino na Dolenjsko in da izrabi temno noč ob mahu. Naložil je neko noč sodček brinovčaka na voz, ga zadelal s senom in nato še pokril z veliko

plahto. Pognal je nato pozno zvečer Iskra konjiča proti Ljubljani. Ko je privozil na Vič, je zavil v stran proti Mestnemu logu. Na nevarnih krajih je pošiljal naprej svojega brata Franceta kot izvidnico. France mu je dajal s kratkim žvižgom znake, da je na teh nevarnih krajih »zrak« čist in da ni nobene žive duše. Prišla sta že daleč v Mestni log, skoraj že izven nevarnosti. Že sta bila blizu kraja, od koder bi konjiča pognala v dir in prišla izpred oči pazljivemu očesu paznikov. Naenkrat pa se je oglasil močan, zapovedujoč glas:

— Stojte! Kam tako pozno? Kaj imate na vozu?

In že so črne postave obkolile voz in kmetiča. Kmetič se je tresel, kakor šiba na vodi. Jeclajoč in v zadregi je odgovoril:

— Gospodje, dragi! Malo sene je na vozu in plahta. Grem na Dolenjsko po vino.

— Ta je lepa! Po teh kolovozih in slabih potih na Dolenjsko po vino? Ali ne bi bilo komodejše voziti po lepi in svetli Tržaški cesti?

— Pa tukaj - le je bližje na Dolenjsko, je odvrnil kmetič, ki se je nekoliko osrčil.

— Oče, pošten voznik vozi po širokih belih cestah. Nam je vse nekam sumljivo.

— Pustite me no, za božjo voljo in pet ran Kristuševih. Mudi se mi na Dolenjsko.

— Eh, oča, malo bomo pogledali, kakšnega vraga vozite pod senom.

Z železnim drogom so začeli neznaní možje drzati v senu; naleteli so na trd predmet. Zmetali so senu z voza in odkrili sod. Zavonjalo je po brinju.

— Kaj je to, oče? Ali boste samo tako majhen sod vina pripeljali z Dolenjskega?

— Gospodje! Može dragi! Tu je malo brinovčaka za mojega trgovca z vinom na Dolenjskem.

— Ne boste nas, oče! Ta je brinovček je namenjen za ljubljanske želeodce.

Zaplenili so kmetiču Jakobu lepo količino brinovčaka, bilo ga je 238 litrov. Pozreje je bil obsojen na štirikratno plačilo trošarine. Kaj se je nadalje z brinovcem zgodilo, kronika ne pove. Pravijo, da je skušal oče Jakob izrabiti sedanjo politično situacijo in preprosti visoke gospode, da bi mu oprostili vse globe in brinovček vrnil.

DEBELA GOSPA.

Na vzhodni periferiji mesta ob užitninski črti je paznik ustavil znano žensko, ki je že od nekdaj slovela kot drzna in prebrisana tihotapka. Paznik jo je v ljudno povabil v svojo toplo stražnico in nagovoril:

— Gospa! Kako je to, da ste se tako zredili? Vaše krilo postaja vedno bolj obširno.

— Nič čudnega! Saj sem močna in obilna postava. Ali ni res?

— Ni tako! Vas že dolgo sumijo, da ste tihotapka. Imate že sedaj več slučajev na vesti.

— J-a-z, ti-ho-tap-ka? Nedolžna sem, poštena ter pošteno nakupujem in prodajam.

— Radi skrivaj nosite žganje v mesto. Pa oprostite, če ni res!

— Kaj takega me dolžite? Vi, vi, lopovi in lemuhi! Tu-le postopate, poštene ljudi lovite in nadlegujete. Kaj mi hočete? Če clovek nese malo žganjice za svoj želeodček, pa ga že naskočite kot kakega razbojnika.

Skandal za Ljubljano!

Ženska je začela rohneti in žugati. Spuščala je skozi ograjo svojih zlatih zob vedno hušle psovke in krilatice. Paznik jo je končno prijel za ramo, zavrtel naokrog, ji pokazal vrata in jo pri tem neprav nežno sunil v zgornji del širokega krila. Joj, oh prejoj! Na tleh se je razlila mlakuža tekočine, med njo pa so se pomešali drobci razbitih steklenic.

Ženska je imela pod krilom privezanih več zelenk dobrega hrusevega žganja.

UMETEN KOVČEG.

Na glavnem kolodvoru je bilo, ob prihodu jutranjih vlakov. Takrat je največji dreni in marsikdo smukne s kako užitim

podvrženo stvarjo paznikom izpred oči. Tudi mlad clovek je stopal mimo paznikov samozvestno in ponosno. Paznik ga je ustavil:

— Kaj imate v kovčegu?

— Nič! Samo obleko in perilo, pa nekaj knjg.

— Počaka! Odprite, da pogledamo... Odločen protest mladega cloveka.

— Čudno je, da je ta kovčeg tako težak? Odprli so. Na prvi hip so bile v kovčegu res le knjige in obleka. Ko pa ga je paznik le še ogledoval, je razkril, da ima kovčeg dvojne stene in med njimi aluminijaste posode, polne žganja.

Bilo ga je blizu 20 litrov...

Z MLEKOM JE ZGUBA.

Po Dunajski cesti je privozil v Ljubljano kmet daleč z dežele. Vedel je pa le, da na mimici pobirajo od življenjskih potrebščin vžitnino in to za nekatere stvari precej visoko. Hotel je na trgu prodati okoli 20 litrov mleka. Veliko pločevinasto kanglo je spravil na voz in jo skrbno pokril s — senom. Na mimici so ga ustavili. Na vprašanje, kaj ima na vozu, je kmet kratko odgovoril: Seno za konja. Grem na sejem.

Podrezali so z železnim drogom. Pri tem so zadeli na trd predmet in predrl pločevino. Takoj je z voza zacurjala bela tekočina. Kmet je prestrašen zrl, kaj bo sedaj. Podčuli so ga, da mleko lahko vozi brez skrbi v mesto, ker ni treba plačati nobene vžitnine. Kmet pa je žalostno pristavil:

— S tem mlekom je res izguba...

Peljal je najbrže, kakor pristavlja kronika, mleko, močno pomešano z vodo, a se je zgovarjal, da je mislil, da mora plačati vžitnino in zato je skril mleko v seno.

Humoristični kofiček

Cvetke iz domačih in tujih logov

V liceju.

»Kaj je to, kar nas drži skupaj, kar nas dela boljše kakor smo po naravi?«

Učenka: »Gumijevi stezniki...«

Trgovčev sin.

»Mamica, ne tepi me toliko na enkrat. Ali mi jih ne bi mogla odšteti v obrokih?«

Politika v krčmi.

Janez (po shodu »Svete vojske«): »To je pa res, tako dolgo ne bo naša država srečna, dokler bodo prodajali vino in žganje.«

Pepe (velik nasprotnik »suhlega rezina«): »To jaz že davno pravim. Kadar se bo vino in žganje zastoni točilo, bo še le napočila srečnejša doba.«

Pri vedezevalki.

»Kmalu boste podedovali po svoji teti...«

»Saj vendar nimam nobene tete!«

»Vaša hči...«

»Imam samo sina...«

»Vaša žena bo...«

»Sem vdovec...«

»Sli boste na važno potovanje v inozemstvo...«

»Nimam sploh nobenih zvez z inozemstvom...«

»Čujte, če svojo bodočnost boljše poznate nego jaz, čemu hodite sploh k meni?«

Znanje jezikov.

»Ali veš, da obvlada lvankin mož sedem jezikov?«

»Ona jih obvlada še več.«

»Kako to? O tem nisem še nikoli nič slišal.«

»Če začne ona govoriti, mora on z vsemi svojimi sedmimi jeziki utihniti.«

Dober igralec.

»Tako, tako, v Monte Carlu ste bili? Ali ste tudi igrali?«

»I, seveda vsak dan!«

»No, koliko ste pa izgubili?«

»Nič, dobil.«

»A, vi pa gotovo igrate po kakem sistemu.«

»Da.«

»In ste prepričani, da potem vedno dobite.«

»Absolutno sigurno.«

»Torej povejte mi, prosim, kako ste stavili?«

»Stavil sploh nisem.«

»Saj ste vendar rekli, da ste igrali.«

»To že, toda igral sem vijolino v nekem baru.«

na ideja — upihnila sem luč, kar tako, za šalo. Videti bi ga bili morali, kako se je splašil, kako je zdiral iz sobe! Jaz pa za njim! Ha-ha-ha...«

»Ha-ha-ha...« se je krohotal tudi Iskra.

Z nepopisnim pogledom je ošinil Vinko oba zasmehovalca, se naglo okrenil in šel...

Pod košatim, grenkim jelševjem ob potoku se je vdaljal Vinko bridkim mislim. — Ali je res zaslužil tako zasmehovanje?

In ko je grebel in iskal jedro pregrehe, se mu je po dolgem premišljevanju na mah posvetilo v glavi. Udaril se je s pestjo po čelu in skesan si je dejal:

»Ko je upihnila luč, ne bi bil smel zbežati, ampak prižgati bi moral vžgalico in ji posvetiti po stopnicah... To bi bilo korektno in morda celo kavalirsko... Radoveden sem, če bi se mi bila tudi potem smejala...«

Vinko je šel domov. Ko pa je legel v posteljo, že ni bil nič več tako zadovoljen z rešitvijo tega problema, kakor prej.

Sredi noči se je prebudil iz nemirnega spanja. Premetaval se je po ležišču, potem se pa hitro dvignil in prižgal luč. In ko je gledal v luč, se je čudovito spreminjal sijaj njegovih oči.

»Prepozno, prepozno...« je šepetal, se zrl v posteljo in se odel čez glavo.

Pošta nekdanj in danes

Pošiljanje poročil v starem veku. — Državna pošta v rimskem cesarstvu. — Razvoj modernega poštne sistema. — Ogromen promet na slovenskih poštah.

Prvi poštni sistem, zabeležen v zgodovini, je bila pošta v starodavnem perzijskem cesarstvu. Po zapisnikih starogrškega zgodovinarja Xenofona je perzijski vladar Cir starejši imel kurirje, ki so z osedlanimi konji čakali na raznih postajah, oddaljenih druga od druge po en dan vožnje, in prenašali od postaje do postaje važne vesti in poročila ter tako vzdrževali stalno zvezo med posameznimi pokrajinskimi in glavnim mestom. Za časa Julija Cezarja je bila kurirska služba v deželah rimskega imperija na tako visoki stopnji, da je rabilo pismo iz Britanije v Rim, 26 dni, kar znači za takratno dobo izredno hitrost. Toda te poštne službe se je mogla posluževati le vlada; samo izjemoma so mogli po njej pošiljati poročila tudi privatniki, ako so imeli zveze z vladnimi krogi. Zasebniki, ki so hoteli dopisovati med seboj so se morali posluževati sužnjev za dostavljanje svojih pisem ali pa zaupati svojo pošto kakim osebam, ki je slučajno potovala v kraj, kamor so hoteli poslati pismo. Prvi rimski vladar, ki je proti koncu III. stoletja uvedel nekak poštni sistem za privatne osebe, je bil cesar Dioklecijan, ki je zgradil slavno Dioklecijanovo palačo v Splitu.

V današnjih državah se je začela pošta razvijati še v srednjem veku. V Franciji je bil uveden prvi poštni sistem koncem trinajstega, v Angliji pa se je začetkom sedemnajstega stoletja. Poština je bila v prvi dobi razmeroma zelo visoka in se je ravnila po dajljivi. Še leta 1839 je bila uvedena enotna poština in leto dni pozneje so se rodile prve znamke za frankiranje poštinih pošilk. V takratni dobi je lahko plačal poštino pošiljatelj ali prejemnik. Ker pa so se često dogajali slučaj, da prejemnik ni hotel pošiljke sprejeti in tudi ne plačati poštine, se je uvedlo obvezno plačevanje poštine po pošiljatelju. Priporočena pisma so se uvedla še leta 1853. Tudi dostava pošte po poštinih dostavljalcih je novejšega izvora. Prej so morali hoditi ljudje sami na pošto spravevat, ali pa je bil seznam dospelih pošilk objavljen na določenih mestih. Prvotno je bilo treba za dostavo plačati posebno pristojbino kakor danes pri paketih in denarju, a v drugi polovici preteklega stoletja je bilo skoraj povsod uvedeno brezplačno dostavljanje pošte po organih poštne uprave.

Dandanes je dosegla pošta tako visoko stopnjo, da razdalja skoraj ne igra več posebne vloge, zlasti še, odkar je uvedena zračna pošta. Prekomorski poštini promet, ki je še pred dobrimi petdesetimi leti rabil za pot iz Evrope v Newyork 40 do 50 dni, se je danes skrajšal na minimum. Brzovozni parniki prenašajo pošto v petih do sedmih dneh, a še ta čas se bo znižal najmanj za polovico, ko bo uveden redni zračni promet med evropsko in ameriško celino. Kljub tej epohalni hitrosti pa se dandanes še vedno jezimo, če rabi n. pr. navadno pismo iz Beograda v Ljubljano več kakor poldrugi dan.

Poštna manipulacija je kljub svoji kompliciranosti še dokaj gibčna in zlasti točno, tako da se le redkokdaj zgodi, da bi se kakšna poština pošiljka izgubila, a še to je večinoma posledica vremenske ali kake druge katastrofe. Kako velike dimenzije zavzema dandanes poštini promet, si pač lahko predočimo le, če pogledamo statistične podatke. Na milijone in milijone poštinih pošilk prevažajo pošte v posameznih državah. Že dejstvo, da n. pr. državna tiskarna Zedinjenih držav v Washingtonu dnevno proizvajajo 26 milijonov dopisnic in da ta velika produkcijska se jedva zadostuje potrebam, jasno govori, koliko pošilk gre dnevno skozi roke posameznih uprav. Odkar se je uvedel še denarni promet in prevajanje paketov, je promet še znatnejše narastel.

Poštni promet v Sloveniji

Kako velike dimenzije je zavzel poštini promet že tudi v Sloveniji, najbolje kažejo sledeče številke o prometu v letu 1926:

Na 452.737 poštinih nakaznic je bilo leta 1926. v Sloveniji vplačanih 202.616.088 Din

ter na 639.660 nakaznic izplačanih dinarjev 296.730.043. Skupno torej je znašal promet na 1.092.397 poštinih nakaznic 499.346.131 dinarjev. Dohodki iz prodaje znamk in drugih poštinih vrednotnic so znašali v celi Sloveniji 45.724.509 Din. Pisemski promet je znašal 31.068.756 pisem in dopisnic. Od teh je bilo 2.295.576 priporočeni. Vrednotnih pisem je bilo 101.412. Velikanski je tudi paketni promet. Navadnih paketov je bilo 348.228, z označeno vrednostjo pa 156.068. Ves ta promet se nanaša le na tuzemstvo. Promet z inozemstvom pa še skoraj daleko presega tuzemski promet, pri čemer tranzitni promet ni vpoštet. V inozemstvu je bilo odpravljenih 14.234.760 navadnih in 1.025.676 priporočeni pisem. Iz inozemstva je došlo 12.690.468 navadnih in 703.052 priporočeni pisem. V inozemstvo je bilo odposlanih 20.592 navadnih paketov, z označeno vrednostjo pa 18.096. Dospelo je iz inozemstva 526.212 navadnih in 123.696 paketov z označeno vrednostjo. Vrednotnih pisem je bilo odposlanih v inozemstvo 168.372, dospelo pa jih je iz inozemstva 202.784.

Dočim smo imeli v Sloveniji še pred dobrimi sto leti le nekaj deset poštinih postaj, kjer je opravljalo službo par poštarjev in nekaj postiljfonov, imamo danes samo v Sloveniji 162 državnih pošt, 172 pogodbenih in 210 pomožnih uradov. Ves ta ogromni promet, ki sega skoro v vseh panogah v milijone številke, opravlja 786 uradnikov, 554 zvanikov, 300 služiteljev, 199 dnevniharjev, 172 pogodbenih poštarjev in 210 poslovođij pomožnih pošt.

Kako se izpreminja pomen besed

Jezikoslovec dr. Hatzenfeld navaja v daljši razpravi zanimive primere, kako se je tokom časa spremenil pomen raznih germanskih in romanskih besed. Izraz idijot na pr je pomenil prvotno zasmehljiva v nasprotju z lajnim činitelj pozeje človeka z ožjim delokrogom še pozneje pa lajka, dokler končno ni dobila beseda zanjilivega pomena kakor ga ima sedaj. Francoski izraz «bureau» je pomenil prvotno kos navadnega suknja za meniško kuto ali za tapetiranje pisalne mize. Pozneje je dobil ta izraz pomen pisalne mize, pisarne in pisarja samega.

«Cotillon» je pomenilo prvotno kratek suknjič ali spodnje hlače. Poleg tega se je imenoval tako ples, ki so ga plesali v kratkih suknjičih.

«Etiketa» se je imenovala prvotno palčica, pozneje pakčica z nalepljenim lističem. Končno pa listek sam s tem pa razvoj pomena tega izraza se ni bil končan. Izraz etiketa je dobil pomen vprašalnice po le o raznih dvornih obredih in naposled je pomenil dvorne običaje in pravila družabnega občevanja sploh.

«Grisetta» je pomenila v francoščini najprej rjavo blago, potem domačo obleko iz rjavca blaga, končno pa šiviljo odnosno siromašno dekle.

«Rubrika» se je imenovala prvotno kepa ilovice, potem pa to, kar je bilo rdeče napisano ali natiskano, zlasti naslovi in važnejši odstavki. Iz tega se je razvil sedanj pomen rubrike.

«Talent» je bil na Grškem majhna utež za tehtanje zlata in drugih dragih kovin. Pozneje se je prenesel pomen tega izraza na duševne lastnosti.

«Toilette» je pomenila prvotno platneni prtič za toaletno mizico, potem mizico samo in končno vse, za kar služi toaletna mizica.

«Kodeks» je pomenjal prvotno deblo drevesa, pozneje pa leseno tablico, na katero so stari narodi pisali. Končno se je imenovala tako skupina tablic, pozneje pa pergamentov in zakonov.

«Banka» je bila klop, zlasti taka, na kateri so sedeli menjalci denarja. V razvoju denarnih zavodov je prešel ta izraz na mizo, na kateri se je denar izplačeval, končno pa na celo podjetje.

«Rival» se je imenoval pri starih narodih prebivalec ob reki. Ker je tvorila reka često mejo med dvema plemenoma, zemljišč, gozdov itd. in ker sosedje večinoma ne žive v prijateljskih odnosih, je dobil ta izraz sčasoma pomen nasprotnika odnosno tekmeča.

mu, naj bi se oženil, saj je že čas, on pa kar odlašaj.

»Veste botra, Gašper še rad fantuje.«
»Tisto ne. Samo tako čuden je. Ko bi ga šla jaz ženit, potem bi že bilo. Sam se ne bo nikoli. Metka, takole sem premišljevala včasih — hm — hm — kaj, ko bi ga vzela ti? Bajtico — hm — kaj, dolga in Gašper je drugače prav dober. Nič hudega ti ne bo pri nas. Doma tudi ne boš mogla ostati vedno, saj veš, sedem vas je in drugi te že izpodraščajo. Kaj praviš, Metka?«

Dekličina že itak rdeča lica zarudela so še bolj. Bila je v zadregi.

»Botra, hm — to ni kar tako. Ne vem, kako misli Gašper.«

»Brez skrbi, Metka! Kar je meni prav, bo tudi njemu. Samo povej, če bi ga vzela?«

»Hm, — bi ga, če ni drugače.«

Starka je tlesnila z rokami:

»Vidiš, vidiš, saj sem vedela, da si pametno dekle. Ne bo ti žal, prav gotovo ne. Boš videla, čisto domača boš pri nas. Pa kaj bi ti pravila, saj se poznamo.«

Nato je zgovorna botra vodila svojo bodočo sinaho od šrambe do šrambe ter ji razkazovala to in ono. Precej pozno se je Metka odpravila domov, vsa obložena s pirhi.

Še tisti večer je nekaj zaropotalo na oknu Metkine spalnice.

»Trk-trk-trk...«

Bilanca letošnje smuške sezone

Izredno razveseljiv razmah. — Okrog 1000 novih smučarjev. — Pregled letošnjih tekem. — Sportno orodje izdelujemo doma. — Velik pomen za tujski promet

Zanimanje za sport je tokom zadnjih let med nami zelo naraslo. Dočim so bile skoraj vse sportne panoge še do preobrata omejene le na ozek krog članov posameznih klubov, vlada čim dalje večje razumevanje za sportno gibanje tudi med široko javnostjo, ki z vedno večjim zanimanjem opazuje vsak nov pojav. Zato je tudi povsem razumljivo, da od leta do leta narašča tudi zanimanje za zimski sport, prav posebno pa še za smučarstvo, ki bo, ako bo naraščalo zanimanje, v tem tempu, kmalu postal narodni sport Slovencev. Saj je pa tudi Slovenija kakor ustvarjena za to sportno panogo. Makolatera dežela razpolaga s tako ugodnimi terenskimi prilikami, kakor gorata Slovenija, poleg tega pa so tudi podnebje in zimске vremenske prilike za tu sport zelo ugodne. Saj se lahko izvršuje smučarstvo tudi še v času, ko v dolinah že pošteno pripeka sonce in odlagamo zimске suknje do prihodnje zime.

Smučarstvo predstavlja v Sloveniji tudi najstarejši zimski sport. Že Valvazor omenja v svojih delih, da so v goratih krajih uporabljali smuči, seveda ne v današnjem sportnem smislu, marveč kot edino prometno sredstvo v visokem snežu. Zato je smučarstvo v Sloveniji tudi mnogo bolj razširjeno, kakor v kateri koli drugi pokrajini naše države, pa tudi bolj, kakor v prav tako goratih sosednjih državah. Sportno se goji smučarstvo v Sloveniji šele tokom zadnjih let odkar se je ustanovil Zimskosportni savez, ki je s hvalevredno iniciativnostjo v največji meri pripomogel k današnjemu razmahu.

RAZMAH V LETOŠNJI SEZONI.

Zimski sport je imel v letošnji zimi v Sloveniji svojo najboljšo sezono. Osebito so prišli na svoj račun smučarji. Slovenija je imela prav ugodne vremenske prilike. Snega je bilo vso zimo dovolj in vsi znani smuči tereni so imeli dovolj in stalen poset. Po daljšem presledku je letos prvič zopet oživela Dolenjska, osebito Bloke s svojo planoto. Zelo živahen razvoj in velik razmah beleži tudi Pohorje in naravno vsa naša Gorenjska, ki je en sam smuči teren. Še celo Ljubljana ni zaostajala, dasi je imela premalo snega, da bi zamogla prirediti tekmo na svoji skakalnici, ke že tri leta čaka nanjo.

Smučki sport sam je v letošnji sezoni kolosalno razvil. Mislimo, da ne pretiravamo, ako cenimo prirastek v Sloveniji na skoro 1000 smučarjev, ki so na novo vstopili v vrste zimskih sportnikov. Zimsko-sportni savez pa je tudi primerno priskrbel prilike, da se je lahko vsakdo posvetil temu najbolj zdravemu in najbolj priporočljivemu sportu. Poleg vsakotletnih vojaških tečajev so se vršili smučki tečaji v Kranjski gori, na Jesenicah, v Mojstrani, v Kranju, v Ljubljani in skoraj vso zimo nepretrgoma na Pohorju, ki ima idealne terene.

Na novo se je letos prvič poskusilo z uvajanjem smučarstva v šolah. Vršilo se je več šolskih tečajev, ki so vsi izborni uspehi. Mladina, osebito kmečka, se je z navdušenjem oprijela smučanja. Z uvedbo smučanja je začel letos prvič tudi Jugoslovanski šolski Savez, ki je imel svoj tečaj na Pohorju. Po dosedanjih rezultatih soč se bo smučarstvo v šolskih vrstah hitro razširilo in dobilo tako celo vrsto novih pristajev in ljubiteljev. Znatno je porast smučarjev osebito tudi v mariborski oblasti. Na Pohorju so imeli letos dolgo in izredno ugodno sezono ter se je vsled dobre propagande in organizacije skoraj vso zimo nepretrgoma vrstilo vežbanje novincev.

LETOŠNJE SMUŠKE TEKME.

V sportno-tekmovalnem oziru zaznamuje Slovenija letos prav tako lepo sezono. Tekmovanja so se otvorila s smuškimi tekmami SK Ilirije dne 16. januarja v Mojstrani. Bila so obenem izbina tekma za udeležnike na mednarodni tekmi v Cortini d'Ampezzo. Oviralo jih je sicer neugodno vreme, kljub temu pa so bili doseženi lepi rezultati. Favorit Joško Janša je sigurno zmagal, dasi sta mu opasno sledila dr. Kmet in Širec.

Druga je bila tekma TSK Skale v Kranjski gori, odnosno Planici. Tekmovali so večinoma mlajši, novi člani, izkazal pa se je Rabič iz Mojstrane, ki obeta postati še prav dober tekmovalce, ko si pridobi pravo tekmovalno tehniko.

Novost v letošnji sezoni je bila kombinirana tekma, t. j. sestavljena tekma v smuškem teku in v smuških skokih s skupnim ocenjevanjem rezultatov po točkah. Radi pomanjkanja treninga na skakalnici in z ozirom na to, da je bila razdeljena na delavniki in nedeljo zapored, pa ni našla pravega odziva. Nastopila sta le dva konkurenta, ki pa sta valed neugodnega slučaja izgubila placement. Posamezna ocena v skokih in v teku pa je bila prav dobra.

»Metka, hoi Metka! Oglaš se no, saj sva prijatelja!«

Kmalu nato se je začel iz sobice zaspán glas:

»Daj mir! Kdo pa si, sitnež?«

»Hoi Metka, ali res ne poznaš Gašperja? Pridi sem in odpi okno? Pirhov sem ti prinesel.«

Malo okence se je odrznilo in Metka, ogrnjena z veliko zimsko ruto je stala pred Gašperjem, ki je držal poln klubok rdečih pirhov in rumenih pomaranč.

»Na, Metka na! Ne bodi huda, da sem te predrmal!«

»Gašper, čemu le nosiš! Sai so me že vaša mati kar obložili s pirhi.«

»Eh no, tisti so bili materni, ti so pa moji, sakramiš!«

Metka je začela prazniti klubok in rekla smeje:

»Gašper, kaj bom pa jaz tebi dala?«

»Nič, kaj bi dala!«

Deklica je bila v nekaki zadregi in da bi rekla vsaj nekaj, pravi:

»Kako to, da si prišel? Prav nič te nisem pričakovala.«

»Veš Metka,« začne vasovalec s težavo, »naša mati pravilo, da bi se mi dva vzela.«

Globoko se je oddahnil fant pri teh besedah, dekle pa se je zasmajalo na glas:

»Gašper, kaj pa ti praviš na to?«

Tekmovanje za naslov državnega prvaka v vztrajnostni tekmi na 30 km se je vršilo v Kranjski gori. Nastopila je vsa naša sportna elita. Ob izredno krasnem vremenu so tekmovalci izvedli ostro borbo, ki so se je tokrat prvič udeleževali tudi naši oficirji-smučarji. Za letos si je priboril državno prvenstvo zopet Joško Janša v ostrem boju s svojim bratom Jankom, ki mu je bil vedno tik za petami in je zavzel drugo mesto. Na tretjem mestu pa se je plasiral podporočnik Predojevič, kar znači prav pomemben uspeh naše vojske v smučarstvu, in to tem bolj, ker so se tudi vsi ostali oficirji plasirali na častnih mestih med dolgoletnimi sportniki.

Tekma za državno prvenstvo v skakanju se je vršila na novi, moderno urejeni skakalnici v Mojstrani. Kljub lepi udeležbi 12 tekmovalcev pa tekma vsled skrajno neugodnega vremena žal ni pokazala uspehov, ki bi jih bilo ob kolikaj ugodnem vremenu mogoče pričakovati. Tudi v tej tekmi si je priboril državno prvenstvo Joško Janša.

DAMSKE IN MLADINSKE TEKME.

Tudi naše ženstvo se je letos pridno gibalo in ni zaostajalo za moškimi sportniki. Dne 6. februarja se je vršila damska tekma za naslov prvakinje Slovenije, ki si ga je priborila gđ. Minca Rabičeva iz Mojstrane, opasno zasledovana od ge. Naglasove, ki je naslednjo nedeljo v sigurni zmagi odnesla pomeni naslov državne prvakinje. Šolska mladina je tekmovala letos dvakrat, in sicer v Kranjski gori in v Bohinju. Tudi te tekme so pokazale razveseljiv napredek in jasno pričajo, da se bo mladina prihodnje leto še z večjo vnuo oprijela smuškega sporta. Manjši smuške tekme so bile razen tega še v Kranjski gori, Mojstrani, Bohinju in na Pohorju, ki pa so imele v prvi vrsti propagandni značaj. Pri velikih saveznih tekmah je bila letos udeležba smučarjev in sportnega občinstva tako velika, da bo treba prihodnje leto misliti na posebne vlake za take prireditve.

VOJAŠKI SMUČARJI.

Posebno točko v razvoju našega smuškega sporta tvorijo vojaške tekme. Tokom letošnje sezone so se vršile tri take tekme. Nastopilo je 350 smučarjev oficirjev in podoficirjev. Rezultati so zelo povoljni in kažejo na razveseljiv napredek smučarstva v naši narodni vojski. Tudi naši granitiraji so imeli svoje smuške tekme, pri katerih so se merili pograničarji vsega triglavskega odseka.

NAŠI SMUČARJI V TUJINI.

Prvič so se letos Jugoslovenci udeležili tudi smuškimi tekmami v inozemstvu. Naša tekmovalna vrsta je nastopila v mednarodni tekmi v Cortini d'Ampezzo s 6 smučarji. Tekme so se z izjemo Norvežanov in Fincev udeležile vse države, ki imajo pomembnejši zimski sport. Zato je bilo stališče naših tekmovalcev, ki so prvič nastopili na mednarodni areni, zelo težavno. Bilo pa je zelo važno kot priprava za olimpijado, ki se vrši prihodnje leto. Izkazala sta se osebito brata Janša. Dosežen uspeh je vsekakor zadovoljiv. Plasirala sta se pred Francijo, Avstrijo in Madžarsko, ki imajo visoko razvit smučarski sport.

TRIGLAVSKA TEKMA.

Dostojen zaključek letošnje te uspele smučarske sezone bo tvorila senzacionalna smuška tekma s Kredarice v Spodnjo Krno, ki se vrši na velikonočni ponedeljek. V tej tekmi bo lahko tekmovalce v pičlih 25 minutah zdržal z višine 2500 na 1000 m, to je prilika, kakršnih je v Alpah prav malo. Dostoj se tako višinska tekma kot hitrostna tekma še tudi v inozemstvu ni nikjer vršila in zato vzbuja tekma s Kredarice pozornost ne le domačih, ampak tudi inozemskih sportnih krogov.

SMUČARSTVO IN TUJSKI PROMET.

Danes je razvoj smučarstva v Sloveniji dosegel že tako višino, da imamo od začetka decembra pa do konca maja vse nedelje in praznike znaten del potnikov-smučarjev, ki iščejo v lažjih ali težjih alpskih smuških turah priliko za izvajanje tega prekrasnega sporta. To pomeni v razvoju našega tujškega prometa znaten napredek in lahko rečemo, da ni več daleč čas, ko bo tujsko-prometna sezona v zimski dobi prav tako živahna, kakor je sedaj poletna kopališka in letoviška sezona. Že letos je posetilo naše zimskosportne kraje mnogo tujcev, tudi inozemcev, ki so z navdušenjem zatrdjevali, da ima makolatera pokrajina tako ugodne terene in tako vsestransko priliko za izvajanje zimškega sporta vseh panog. Za uspešnejši razvoj pa nam manjka še neobhodno potrebnih predpogojev, t. j. primeranih višinskih hotelov, umetnih skakalnic itd. Toda tudi na tem polju je letošnja sezona prinesla že znaten napredek in ni dvoma, da se bo s sodelova-

njem vseh zainteresiranih krogov prihodnje leto zimski tujski promet še znatneje dvignil.

Z napredkom in razvojem smučarstva in drugih panog zimskega sporta pri nas pa koraka sorazmerno tudi domača produkcija sportnih potrebščin. Danes je le še prav malo sportnih predmetov, ki bi jih ne izdelovali doma vsaj v prav tako dobri kakovosti kakor v inozemstvu. Sem spadajo pred vsem smuči, ki v gotovih ozirih celo prekašajo prvovrstni inozemski produkt. Izdelujejo se predvsem na Dolenjskem, kjer se je razvila v tem pogledu že pravcata domača obrt. Tudi ostale sportne potrebščine kot razni okovi, jermenje palice, nahrbtniki, sanke, drsalke itd. itd. so večinoma domačega izvora. Seveda pa se še vedno ljudje, ki so prepričani, da je dražji inozemski izdelek vedno boljše ne da bi se zavedali, da je marsikdo v inozemstvu kupil stvari, ki so se izdelale pri nas.

Tako postaja tudi pri nas zimski sport vir novih dohodkov, ki pa se bo še znatno povečal, ko bo zimski sport dosegel pri nas ono stopnjo, kot jo ima že v nekaterih drugih deželah, ki žive v pretečni meri le od tujškega prometa. Dolžnost vseh onih, ki imajo od tega neposredne koristi, pa je, da razvoj zimškega sporta po svojih najboljših močeh podpirajo in tako pospešijo nadaljni razvoj in vsestranski napredek.

Humoristični kotichek

Cvetke iz domačih in tujih logov

Huda nesreča.

»Zakaj si pa ti tako žalosten?«

»O, le pomisli. Žena mi je pobeignila z mojim šoferjem. Tako izvrstnega in zanesljivega šoferja ne bom kmalu našel.«

Iz veronauka.

»Povej, Ivanček, zakaj je bog izgnal Adama in Evo iz raja?«

»Zato, da bi mu ne snedla vseh jabolč.«

V dobi kratkih kril.

»Stražnik najde na cesti jokajočega malčka in ga sočutno vpraša, zakaj plača.«

»Mamico sem izgubil.«

»Zakaj pa se je nisi držal za krilo?«

»Ne sežem še tako visoko...«

V gostilni.

»Riba vam ne tekne? Sami ste krivi, ker ste prišli prepozno.«

»Da, kakor se mi dozdeva, najmanj za tri dni.«

Napačno razumel.

»No, striček, ali si že okrevel po zadnji nezgodi?«

»Kaki nezgodi?«

»No, saj je mamica rekla, da si na glavo padel...«

Odlikovana pečenka.

»Veste, gospod gostilničar, ta-le piščanec pa ni nič posebnega. Človek mora imeti res dobre zobe, tako je trd.«

»Kaj pravite, da ni dober? To je vendar prvovrstna žival. Enajst let zaporedoma je bil na vseh razstavah odlikovan!«

Iz šole.

»Kje so odsekali Zrinjskemu in Frankopanu glavo?«

»Na vratu...«

Tolažba.

»Pri nas je pa res strašno. Človek lahko postane ravnatelj šole potem, ko je že čisto ponorel.«

»Le potolažite se, gospod Cepec, slišal sem, da boste tudi vi kmalu postali ravnatelj...«

Pogoj.

Izkazovanje vojaške časti je obsežno poglavje, ki si ga mora vsak rekrut dobro vtisniti v spomin. Nedavno je neki podporočnik tolmačil novincem tozadnevne predpise in jih začel končno spravevati, da ugotovi, koliko so si zapomnili.

»No, Jovane,« ogovori stasitega Slavonca, »kaj moraš biti pri vojaki, da te pokopljejo z godbo in častno četo?«

»Mrtev, gospod podporočnik,« se je glasil promptni odgovor.

Slaba tolažba.

On: »Denarja nimam, gospodična Pia, toda moj razum je moje premoženje.«

Ona: »Potolažite se, siromaštvo ni sramota...«

Manica Komanova:

Po pirhe je šla...

»Pozdravljena Metka! Torej si vendar prišla. Dolgo te že čakam. Pa kako si zala. Vsa nova, kajne! Jey no! Pirhe imam že pripravljene. Zate vedno, kajpada.«

Tako je gostoljubna stara Lončarica, ko je vstopila njena birmanka, dvain dvajsetletna, rdečelčna Kodranova Metka.

»Veste botra,« začne Metka malce v zadregi, »saj mi ni za pirhe, res ne. Ampak stara navada. Rada vas obiščem.«

»Saj vem, saj vem. Kaj pirhi, teh imaš doma dosti. Lepo je, da se še vedno spominjaš na svojo staro botro. Malo je takih. Vsedi se no, vsedi!«</

Velike sokolske slavnosti v Ljubljani

V. jugoslovanski pokrajinski zlet in otvoritev sokolskega doma na Taboru v dneh 27., 28. in 29. junija.

Bratje in sestre!

Naša VIII. glavna skupščina je dne 27. marca v Beogradu sklenila, da se bo vršila V. pokrajinski let JSS letos v Vidovih dneh v Ljubljani. S pokrajinskim zletom bo združena slovesna otvoritev sokolskega Tabora — krasnega novega doma bratskega Sokolskega društva Ljubljana I.

Korporativna udeležba na V. pokrajinskem zletu je po sklepu gl. skupščine obvezna za bratske župe: Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Rjeka-Sušak in Zagreb. Brata delegata COS sta že na skupščini v Beogradu najavila večje odposlanstvo bratov in sester iz Češkoslovaške republike. Upamo, da se odzovejo našemu bratskemu pozivu tudi bratje Poljaki in Rusi, da bodo mogli v onih dneh pozdraviti v Ljubljani predstavnike vseh sokolskih organizacij, združenih v zvezi Slovan-skega Sokolstva.

Pričakujemo, da bodo tudi naše župe, ki stoje izven obvezne udeležbe, po lastni volji in po možnosti poslane na ta zlet svoje zastopnike, da bo v našem bratskem sokolskem krogu v Ljubljani v letošnjih Vidovih dneh združena po svojem Sokolstvu vsa Jugoslavija, poveljana v sokolski glavi, ki bo dala izreden sijaj otvoritvi sokolskega doma na Taboru.

Vse bratske župe, ki jim nalaga sklep glavne skupščine obvezno udeležbo, nujno pozivamo, naj jim bo sedaj prva skrb najresnejša priprava, da bo pred kritično javnostjo in pred najstrožjim merilom lastne sodbe na V. pokrajinskem zletu v sokolski disciplini in z dovršenim delom izpričana naša fizična in moralna moč in ponosna sokolska zavest.

Sokolski Tabor sam, ki je dokaz in lik skrajnih naporov in neizčrpanosti tvornosti, nas zove, da proslavimo praznik zmagovitosti sokolske volje in z bratskim sodelovanjem podpremo vzorno poštovanost Tabornikov.

Vsa sokolska rodovna zgoraj navedenih bratskih žup se dviga na pot v belo sokolsko Ljubljano, ki bo sprejela in pozdravila vse sestre in brate z radostnim srcem, kakor je doslej vedno storila.

Zdravilo

V Ljubljani, dne 6. aprila 1927.

Slavnostni odbor:

E. Gangl, starosta JSS.

Dr. Viktor Murnik, načelnik JSS.

Dr. Riko Fux, tajnik JSS.

Zletni odbor:

Dr. P. Pestotnik, starosta Sokola I, predsednik.

Zane Miklavc, načelnik Sokola I.

Stane Flegar, tajnik.

Vilko Turk, predsednik fin. odbora.

Program zletnih dni

Predzletni dan

Bo na binkoštni ponedeljek 6. junija. Bo to dan Sokola I. z naslednjim sporedom: razvite družbenega prapora, javna telovadba vseh oddelkov, javna glavna skupščina slavnostne zletne scene »Za solnce in svobodo«. Scena se bo po potrebi ponavljala v junjskih tednih, ker bo predvajanje v glavnih dneh namenjeno predvsem zunanjim gostom. Sceno je sestavil profesor Šest, sodeluje pa pri njej okrog 80 oseb.

Glavni zletni dnevi

so določeni za ponedeljek, torek in sredo, 27.—29. junija, odpadajo torej na Vidov dan in Petrovo in okupirajo samo en delavnik.

V ponedeljek so na sporedu prvenstvene tekme JSS, sokolska zborovanja in posvetovanja, zvečer mladozvo in slavnostni koncert.

V torek, na Vidov dan, se vrše jutraj lahkoatletske tekme, opoldne skušnje, po-

polodne nastop Sokola I in vojaštva, zletne scene, zvečer narodna zabava na Taboru.

V sredo, na Petrovo, je jutraj budnica in nato glavna skušnja vseh žup, dopoldne povorka po mestu in otvoritev sokolskega doma na Taboru; popoldne je javna telovadba v Tivolju, zvečer na Taboru zletna scena in nato poslovilni večer. Pri javni telovadbi nastopita tudi vojaštvo in češkoslovaško Sokolstvo.

Starejšim Sokolom

Na VIII. vsesokolskem zletu v Pragi je nastopilo s posebnimi prostimi vajami s palicami čez 6000 starejših Sokolov. Med njimi je bilo dosti »mladeničev« z 80 in več leti in »dečakov« s 50 leti. Njihov nastop je bil vzoren in da so ojeleli v sokolski disciplini in ljubezni do Sokolstva. So pokazali posebno s tem da se niso ustrašili velikega naliva, ko je prišla vrsta za njihov nastop. Občudovali so jih stodrušič gledalcev in mladina se je še bolj navedla ob tem lepem vzgledu starih svojih bratov.

Starejšino COS je izrekel stari Sokolom telovadec posebno priznanje, pohvalilo je njihovo delo in jih pozvalo, naj delajo dalje. S svojo gorečnostjo in pravim sokolskim razumevanjem so najsvetlejši vzgled mladim, kako je treba delati za Sokolstvo.

Stari bratje češkoslovaške obce sokolske niso prenehali z redno telovadbo v sokolskih telovadnicah po zletu nasprotno — njihov dotok je vedno večji in danes skoro ni več društva, ki ne bi imelo vsaj ene vrste starejših telovadcev. Večja društva imajo kar po več vrst starih svojih sokolskih borcev. Te sokolske vrste družijo v sebi največje intelektualce, umetnike, književnike itd. ter naimanjše obrtnike, kmetovalce in delavce: med Sokoli ni stanovske razlike.

Stevilni in lepi so primeri o delu in življenju vrst starejših bratov v posrednih družbah. Od vseh nam navedemo samo en tak primer sokolskega društva Brno I, ki ima čez 100 starejših telovadcev, ki telovadijo redno in delujejo tudi izven telovadnice z veliko verno za sokolsko stvar. Zahajajo v telovadnico da v bratskem krogu s primerjimi vajami skrbje za svoje telo in da razvedre svoj duh po dnevnem poklicnem delu. Njihove oči žare, veseli so in zdravega humorja in njihova srca so polna sokolskih dolžnosti.

Kako se je razvil oddelek starejših bratov imenovane društva v tako močno enoto? Je to predvsem postopni razvoj cellega oddelka ki se je začel pred par leti s pešičko dobrih Sokolov. Oddelki vodi od početka sem društveni starosta, telovadec in bivši društveni načelnik: vodi starejše brate strogo toda v duhu bratstva. Vsi ga cenijo in spoštujejo. Poedine vrste vodijo preizkušeni vaditelji, dolgoletni telovadci in stari sokolski delavci ki vedo oceniti telesne moči svojih telovadcev in izbrati za nje primerne vaje. Vsi prihajajo redno po dvakrat na teden k telovadbi.

Ti stari možje družinski očeti, preizkušeni v življenju, razumni in modri, znajo uvaževati vrednost sokolske vzgoje in neizmerne važnosti in njihovo vzgledno delo za mlajše članstvo.

To je eden med stotimi primeri, ki zagotavljajo češkoslovaškemu Sokolstvu bodočnost. Če se govori o sokolski bodočnosti in pri tem misli umetno na naraščaj je baš starejši članstvo — moško in žensko — poklicano in dolžno, da z vzglednim svojim delom to bodočnost pripravi.

V nekaterih društvih Jugoslovanskega Sokolstva so sestavljene in delujejo v telovadnicah vrste starih svojih bratov in sester; toda še vedno jih je premalo. Naj sledi tudi naša starejša članstva obojega spola lepim primerom v Češkoslovaški: naj se množe od dne do dne njihove vrste v naših telovadnicah. S tem krstni napredek vsak posameznik sam sebi, svojemu telesu, zdravju in čilosti svoji. In koristi sokolski stvar. Starejši telovadci so in bodo najboljši in najuspešnejši činitelji za vsestranski porast naše radosti — sokolske omladine — in s tem celokupnega našega Sokolstva.

Pogum in na delo, starejši bratje in starejše sestre! Zdravilo

Star Sokol.

»NASA RADOST«, list za sokolsko deo, prihaja v aprilu številki sledečo vsebino: Albin: April. — Jošip Vidic: Bell dvor. — Albin Cebular: Tamo je! — Niko: Nesrečni zajbek. — I. B.: Naša Medionica. — A. Cebular: Sokolček sem. — Velika noč — Niko: Vžigalica — rešiteljica. — Zastavice. — Zagonetke. — Križanka.

»Sokol na Jadranu«, glasilo žup Split in Zadar—Šibenik, ima v 3. številki to-le vsebino: t. br. Gajo Bulat. — Jošip Boko: Hraniti čemo ptice sokolce. — Glavna godišnja skupščina župe Split. — Glavna godišnja skupščina župe Zadar—Split. — Macanovič: Plivanje. — J. Vn.: Proste vježbe 1927. — Sokolski glasnik.

Sola »Slovanskega Sokolskega Saveza«, ki bi se morala začeti 28. t. m. v Pragi, je preložena na željo Poljakov na 22. maj t. l.

III. prednaski tetaj JSS za člano se prične v torek 19. t. m. dopoldne v telovadnici Narodnega doma. Trajal bo do 14. maja. Bratje udeleženci bodo imeli skupno prenočišče v vojašnici kralja Petra, za kar gre najtoplejša zahvala komandantu Dravske divizije generalu Kalafatoviću. Predavatelji bodo večinoma isti kot v drugem prednaskem tetaju. — 1. maja se prične tetaj za vrhunske telovadce JSS kot priprava za letošnje prvenstvene tekme ob priliki Pokrajinskega zleta na Vidov dan v Ljubljani.

Svet na platnu

Film, kino, igrači, publika

Pri nas in drugod

Matica je predvajala začetkom tedna lepi ameriški film »Večni plamen ljubavi«, ki so ga pred par tedni z veljim uspehom igrali na Dunaju. Sijajna igra Norme Talmadge je zapustila izredno ugoden vtis. — Istočasno je ideal predvajal »Pariske pod gane« film francoske provenienke. Dvor ga »Kavarijo žene«. Konrad Veidt je privabil precej publike, da si film večjemu delu gledalcev ni ugaljal. Zadnje tri dni v tednu so bili vsi kinematografi zaprti.

Izvenlubljski repertoarji so bili: V MARIBORU: Izgubljeni sin, Dirka v smrt, Pat in Patachon kot policista, Roke kvilku. Ljubav, ki ubija.

V ZAGREBU: Zibelka Boza, Dalmacija, zemlja solca, Poštene in nepošteno žene, Križev pot majke, Joanna hči milijonov, Rin-Tin-Tin, I. W. R. L. Raj Evrope itd.

V BEogradu: Princesa Trulala, Cigan baron, Kraljica od Sabe, Karneval ljubavi, Smrtina obsodba je izvršena itd.

Na DUNAJU: Parški panter, Ljubimkane grofice Sonje, Mladenčev in konfektije, Gospodar smrti, Dragocen skok čez plot, Pahljaka lady Windermere, Strojni Uhlomski, Kamela skozi uho šivancev, Aelita (ruski film), Ljubav itd.

V PARIZU: Faust, Vičev, Lukrecija Borgia, Incognito, Varjetej itd.

Novi filmi

V Berlinu bodo v najkrajšem času predvajali kulturno-zgodovinski film »Iz zgodovine Artekove«, ki ga je posnel slovit berlinski raziskovalec dr. Goldschmidt. V Newyorku predvajajo zadnje čase nov film pod naslovom »Poet — berač«. Glavno vlogo kreira John Barrymore, obenem pa je to prvi ameriški film, v katerem tudi igra nemški filmski zvezdnik Conrad Veidt. — Lya De Putti igra glavno vlogo v filmu »Tat srca«, ki ga režira slovit režiser Cecil de Mille in ki bo še tekom pomladi dogotovljen.

Famozni ameriški cink Adolphe Menjou igra glavno vlogo v filmu »Kralj igral-

cev. Kritika se povoljno izraža o Menjoujevi igri, omenja pa, da režija ni vredna slovitega igralca.

Wildeovo igrro »Pahljaka lady Windermere«, ki je letos tudi na programu ljubljanske drame, so v Hollywoodu nedavno dogotovili v filmu, ki ga zdaj že predvajajo na Dunaju in v Berlinu. Film je režiral Ernst Lubitsch. Na Dunaju vrte tudi češki film »Kamela skozi uho šivancev« po stoimenski Langerjevi komediji. Manuskript je prireditel Langer sam, režijo je imel najboljši filmski režiser Karl Lameš, ki igra tudi vlogu mladostnega ljubimca, dočim je njegova partnerica Any Ondra, ki postaja že filmska diva nenavadnega slovesa.

Liana Haid nastopa v dveh filmih, ki so ju ravnokar dogotovili: »Zadnji valček« in »Bela suznjak«, najnovejši filmi z Alfonzom Frylandom pa so: »Ti edina«, »Rad sem pogledal gospo« in »Svetu zastaja sapac«.

Kino na Poljskem

V poljski republiki kino še ni prodrl tako v vse sloje, kakor v srednji in zapadni Evropi. Le večja mesta so že dobro preskrbljena s kinematografi, ki pa so v splošnem mnogo bolj primitivni in manj luksurijsko opremljeni kakor po drugih evropskih režencah. Tudi publika od filma še ni opojena in obisk je v primeri z zapadno Evropo minimalen. Pač pa imajo v Varšavi navado, da slovesno proslavljajo premiere vseh večjih in pomembnejših filmov. Svečeno dekorirano gledališče sprejme ob takih prilikah med svoje stene najodličnejšo publiko, diplomacije, člane vlade in seveda neizbežne novinarje.

Tudi na Poljskem že predvajajo ameriški filmi; za njim pride takoj francoski, nato avstrijski, angleški, češki in še le nato nemški, ki tudi po svoji vsebini in režiji ne ugaja poljski publiki. Od nemških igralcev sta popularna le Jannings in Veidt. Zanimivo je, da so filmi vsebine bolj privlačni ol sentimentalni ali celo tragični. Zadnje mesece pa postaja ameriškimu filmu nevaren konkurent ruski film, ki je prav kmalu premagal prvotni odpor in ima sedaj na vsu pu-

bliko veliko privlačno silo. Cenzura mu ne dela težot in je dopustila celo »Potemkin« predvajati neokrnjeno.

Popularni ameriški zvezdniki

Ameriška filmska revija »Motion Picture Magazine« je nedavno razpisala anketo o tem, kateri ameriški filmski igralci in igralke publiki najbolj ugajajo. Zanimivo je, da so med divami nove zvezde izpodrinile stare ljubljene ameriške publike in se same plasirale na prva mesta. Tako so dobile po največ glasov Clara Bow, Greta Barbo, Colleen Moore, Bebe Daniels, Vilma Banky, dočim se je Gloria Swanson, ki je pač največja filmska umetnica, pomaknila na 6. mesto. Njej sledi Pola Negri, nato Betty Booson, Leatrice Joy, Norma Shearer, Mary Pickford, Mae Murray, Corine Griffith, Marion Davies, Alice Teery, Norma Talmadge, Constance Talmadge itd.

Med moškimi je najbolj priljubljen Ramon Novaro, junakinja iz Ben-Hurja, šele za njim pride Charlie Chaplin, na tretjem mestu je John Gilbert, nato pa slede: Richard Dix, Ronald Colman, Richard Barthelmess, Lon Chaney, Douglas Fairbanks, Ricardo Cortez, George O'Brien, Rod La Roque itd.

Nove knjige in revije.

Filmski drobiž

Film »Dalmacija, dežela solca«, ki ga bo za Veliko noč predvajala v Ljubljani Zveza kulturnih društev, so v Zagrebu igrali z velikim uspehom cel teden in to pri normalnih, ne znižanih cenah, kar je za kulturni film v naših razmerah vsekakor rekordno.

Greta Barbo, ki je kar čez noč postala svetovna filmska diva, je po rodu Švedinja in stara baje šele 20 let. Še na pol otrok je prišla h gledališču, a takoj nato k filmu. Zdej je že leto dni v Ameriki, kjer jo je angažirala družba Metro Goldwyn.

Harry Liedtke ima dva sinova stara po 17 in 18 let.

Pat in Patachon se pišeta v civilnem življenju Karl Schönstrem in Holger Madsen. 18.000 dolarjev tedenskih dohodkov ali po naše skoro en milijon dinarjev ima baje drzni Tom Mix, popularni zvezdnik »Foxa«. Samoz 5000 dolarjev (280.000 Din) tedensko plačuje ista družba svojemu novemu režiserju Murnanu.

Charlie Chaplin se preseli v Evropo. Kakor javljajo pariški listi, namerava Charlie Chaplin vendarle zapustiti Ameriko in se preseliti v Evropo, v Anglijo ali Francijo. Chaplinu je zagrnila bivanje v Ameriki afera z njegovo ženo Lito Gray, a katero se še vedno tožari, na drugi strani pa je mnogo njegovih filmov v raznih državah Severne Amerike na proskribirani listi. Zato hoče Chaplin nadaljevati svojo filmsko kariero v Evropi. Seveda pa ni izključeno, da lansira te vedno se ponavljajoče vesti v časopisje Chaplin sam, da bi na ta način prestrašil ameriško publiko.

Filmskih družb v Nemčiji je nad 20, vendar pa nekatere začasno ne producirajo filmov, ampak poslujejo le kot posredovalnice in razporečevalnice za tuje filme. Najbolj znane produkcijske tvrdke so Ufa, Emelka, Terra in Phöbus.

Tajnosti morskega kopališča

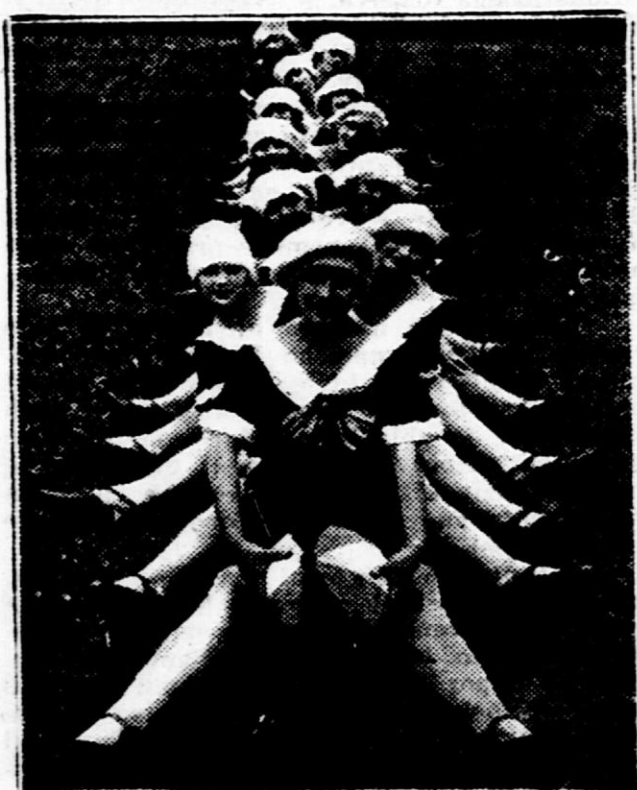
Veselo! Zabavno! Moderno!
Elegantno! Salonsko!

Devet velikih dejanj ljubavi, pustolovščin, smeha in veselja! — Penzionat lepih, mladih, ljubavi željnih devotk, njih brezskrbno življenje, polno sladkih doživljajev... — Razkošno življenje v svetovnoznane kopališču Svinemunde. — Skrivna ljubzen mlade penzionatke. — Mednarodni pustolovci v velikem modernem hotelu. — Mlada dama v službi policije in obenem roparske družbe. — Lepe penzionatke v akciji. — Skrivnostni ponočni obisk. — Originalni debeli »šef policije«. — Veliki nemški tehnično dovršeni vefilmi! — Prekrasni, očarujo-

ELITNI KINO MATICA
najudobnejše kino v Ljubljani. Tel. 2124

Predstave ob:

3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Ljubavno! Duhovito! Krasno!
Smehapolno!

Či naravni posnetki! — Izvredna fotografija daleč prekajša vse dosedaj prikazano! — Ljubavne, vesele, zabavne, pustolovne in humoristične situacije se vrstijo druga za drugo v kolosalnem tempu in nudijo najboljšo razvedrilo za deževne velikonočne praznike! — Za obilo smeha in izvrstno zabavo ter neodoljive komične situacije pridno skrbijo: VIVIAN GIBSON — MARIA FORESCU — H. BENDER (najboljši nemški komik) in simpatični junak dneva: HARRY HILL. — Preskrbite si pravočasno vstopnice!!

ELITNI KINO MATICA
najudobnejše kino v Ljubljani. Tel. 2124

Predstave ob:

3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Jošip Zupančič:

Velika noč pred petimi leti v Petrogradu

Včasih je prijetno obujati spomine, posebno če imamo za seboj brezskrbno, radosti polno mladost. Globoka doživetja se vtisnejo človeku v spomin za vse življenje in čim bolj se staramo, tem prijetnejše so misli na one čase, ko smo skakali čez jarek tam, kjer je bil most. Vsak človek pa ima v življenju več ali manj tudi dorodke, ki se jih ne rad spominja, ker ga je groza misli, da bi se utegnili ponoviti. Tako pretresa tudi mene, kadar se spominim Velike noči, ki sem jo preživel pred petimi leti v Petrogradu.

Nekdanja prestolnica belega carja je nosila takrat staro ime svojega ustanovitelja Petra Velikega. Pozneje so jo prekrstili in ji dali ime nekronanega carja Lenina. Koliko je mesto s tem pridobilo, bi vedeli povedati najbolje prebivalci sami, ki so preživeli vse grozote krvave socialne revolucije.

V Petrograd sem prišel na koncem marca, ko je vladal na severu Rusije še občuten mrz. Vožnja od Tomska je trajala tri tedne. To bi še ne bilo tako hudo, da niso prežale na vseh postajah na prezeblu in lačne potnike trume tižnih uš. Kolodvorske čakalnice so bile od Tomska do Petrograda polne sestradanih potnikov, ki so se valjali po tleh in čakali po več tednov, da jim je slučajno naključje omogočilo priboriti

si kotiček v prenapolnjenem vlaku, ki je vozil na proci Vladivostok—Moskva samo dvakrat na teden. Potniki so se kratkocasi po čakalnicah z zatiranjem uš, ki jih je bilo toliko, da bi se civiliziran evropski železdec trikrat obrnil, ako bi jih videl ali celo pasel.

Kaj čuda, da so tudi mene poštono premikale in da je zanesel škrt med te drugače nedolžne živalice eno, ki je znala cepiti pegasti tifus. Splazila se mi je neopaženo na hrbet in že sem imel tižne bacele v krvi. Posledica je bila, da me je začela po prihodu v Petrograd boleti glava in trgati po vsem telesu. Prenočil sem v kuhinji nekega »stanovanja«, ki že več let razum miši in ščurkov ni videlo stanovalcev. Stanarine torej niso mogli zahtevati od tujega pritepenca, ker je gospodarila v stanovanju samo golazen. Noči so ob tem času v Petrogradu še zelo mrzle in zato sem zlezal na štedilnik, položil pod hrbet pole-na, voščil ščurkom lahko noč in se po greznil v nekako otmotico, iz katere me je za kmalu zdramil neznošen mrz. Okna so bila razbita, za silo zamašena s cunjami, stanovanje menda že četrto zimo nekurjeno. Zato ni čuda, da mi je vso noč poštono pihalo pod hrbet. Prepil je bil zelo dobrodošlo tižnim bacilom, ki so začeli paševati po mojem izčrpanem organizmu, kakor da so »vzeli v zakup. Jutraj sem bil ves trd. Dobri ljudje iz sosednjega stanovanja so obvestili rešilno postajo in kmalu so me odpeljali z rešilnim avtom v bolnico.

Pričela se je križeva pot velikega tedna, ki je trajal šest tednov. V bolnici

so me najprej ostrigli, obrili in slekli. potem so mi dali staro haljo in me gnali beseja čez dvorišče v dobrih pet minut oddaljen epidemični oddelke. Tu, v nekurjeni, vlažni sobi, so mi dali trdo posteljo, ki bi bila obenem smrtna, da me narava ni obdarovala z zdravim, krepkim organizmom. Po vsem telesu so se pojavile rdeče pege, bacili so pridno nadaljevali svoje uničujoče delo in kmalu sem se onesvestil. Da sem takrat sklenil z bacili prijateljstvo in jih naprosil, naj dovrše, kar so tako temeljito začeli, bi mi bile prihranjene vse poznejše muke. Tako me je pa tri dni treslo in mikastilo, četrti dan jutraj so pa bacili opešali, kriza je bila srečno premagana. Bolnik se navadno veseli, ko se obrne težka bolezen na bolje, in tudi jaz bi bil vesel, da me ni čakalo že zgodaj jutraj neprijetno presečenje.

Kdor je prebolel pegasti tifus, mi bo priznal, da sledi tej zavratni boleznii nepopisen tek. Po prestani krizi sem začutil tako lakoto, da se mi je zdelo, da bi lahko pojedel za zajutrek celega koštruna. Žal ni bilo ne koštruna, ne poštenega zajutрка, ki bi ga bil vesel kakor cigan belega kruha. Strežnica je prinesla jutraj vsakemu bolniku pol kilograma črnega, slabo prepečenega kruha in kozarec vroče vode namesto čaja. Pripomnila je, da dobimo opoldne še skodelico čiste juhe, zvečer pa zopet vročo vodo, dočim si moramo kruh razdeliti na ves dan. Splaknil sem si prazen želodec z vročo vodo, pojedel ves kruh naenkrat in se zvil v kolač, da bi po trebuhu manj krulilo. Tako sem

preživel v bolnici četrti dan z edino željo, kje in kako bi dobil kako vžitno robo, da si vsaj za silo napolnim želodec. Tolažila me je misel, da bom noč prespal in da se vsaj ponoči ne bo oglašal neznošen glad. Pa sem se zmotil.

Komaj se je stemnilo, sem zaslišal v kotu pod posteljo neke čudne glasove. Obrnil sem glavo in zagledal kakih petnajst dobro rejenih podgan z dolgimi golimi repi. Prelezele so iz luknje v steni in se očividno posvetovale, kje bi se dalo kaj izmakniti. Nekaj časa so lazile sem in tja, potem so se pa razkronile po sobi in prebrskale vse bolniške mize. Nekatere so poskakale celo na postelje in vohale okrog spečih bolnikov. Vso noč nisem mogel zatisniti oči, kajti podgane so mi bile že od nekdaj skrajno zoprne. Bal sem se, da mi zlezejo pod odelo, ako zaspiš. Skušal sem jih pregnati iz sobe, dvigal sem z nogami odelo in tolkel z roko po železnih posteljah, kolikor se mnač mogel, pa se niso dale motiti. Še le ko se je začelo daniti in ko se je pomešala dnevna svetloba z električno lučjo, so zlezle nazaj v svoj brolg.

Jutraj me je čakalo drugo presenečenje. Moj sosed je ponoči umrl. Ne bev, ne mev ni rekel, tiho in neopaženo se je preselil na oni svet. Obrnil sem se k njemu in ga s slabim glasom vprašal, kako je presnal noč in je-li videl podgane, pa ni bilo odgovora. Pogledal sem natančneje in spoznal, da ogovarjam mrtvaka. Skoraj sem mu zavidal, kajti glad je postal od ure do ure neznošenjši. Zopet smo dobili košček črnega

kruha in kozarec vroče vode. Rusi pravijo tej pijači »kipjatok«, menda zato, ker pred pitjem kipi. Potem je prišla zdravnica. Vprašal sem jo, zakaj je moj sosed tako natihome umrl. Odgovorila je, da to ni nič posebnega, da imajo dan za dnem mrlič, ker bolnikom, ki prebole krizo, ne morejo nuditi potrebne hrane, da bi si izčrpani organizem opomogel. Hotel sem tudi vedeti, kaj bo z menoj, ali me čaka isti neadni odhod tja, kjer ni muh, ali pa mi postrežejo s kakim priboljškom, da bo mogel organizem nadomestiti to, kar so požrli bacili. Inozemci si namreč v Rusiji radi domišljujejo, da imajo prednost pred domačini. Vsaj vojni ujetniki smo bole-hali na tej domišljavosti. Zdravnica se je prijazno nasmehnila, skomignila je z rameni in odgovorila, da me čaka ista usoda, kakor vse druge bolnike. Ako imam močan, zdrav organizem, bom okrevljal, drugače pa pojdem z sosedom. Pripomnila je, da niti sama nima poštene hrane, dasi dela samo proti plačilu v naturi, torej v živilih.

No, ta je pa dobra, sem si mislil. Bacile si premagal, a glad te bo ugonobil. Toda bog Kرانica ne zapusti. Usmilila se me je neka poljska rodbina, stanujoča v oni napol podrti hiši, kjer so me bacili prvič napadli, in mi začela pošiljati v bolnico, kar je pač mogla in kar si je lahko odtrgala od sedmih lačnih ust. Fižol, krompir, črn kruh, zelje, kaša brez mleka in masti, nezabeljeni ovseni žganci, skratka vse dobroto, ki bi jih zdaj niti ne pogledal, so mi šle imenitno v slast. Nekoč sem pojedel za

Talija je nehvaležna

Usoda ge. Irma Pollakove in drugih odličnih gledaliških umetnikov.

Kakor smo kratko beležili, je odlična pevka naša rojkinja ga. Irma Polakova po kruti upokojitvi prevzela vodstvo zagrebške gramofonskega salona Edison Bell Penkala. Usoda te prvotne umetnice, ki je posebno kot operetna diva bila ljubljenska zagrebške publike, je zainteresirala vso javnost. Seveda so se predvsem novinari potrudili, da posetijo odlično umetnico v novem svojstvu. In tako čitamo v zagrebškem »Večernu« naslednji opis:

Obklečena v črno obleko z vezanim zvonočkom na prsih (kakršen je zaščitni znak podjetja) sprejema gospa Irma Polakova kupce gramofonskih plošč v salonu v Oktogonu.

— Gospa, kaj je vas, nekdanje prvo med umetnicami zagrebškega gledališča, dovedlo v te prostore?

— Življenje, gospodi! Je odgovorila umetnica. V njenem glasu je zazvenela bol, v očeh so se zablistele solze... — 26 let mladosti, življenja, ljubezni sem posvetila gledališču. Ljubljana, Dunaj, Ischl, Praga in Zagreb so poznali Irmo Polakovo. Posebno Zagreb. Zdal me je zagrebško gledališče vrglo na ulico, kakor izcejeno citrono...

V joku gospa Irma ni mogla nadaljevati. Čez čas:

— Tega nisem zaslužila. Vpokojila so me pet let predčasno. A vendar so me vzlic temu potrebovali. Tudi kot upokolenka sem igrala še dve leti. Prvo leto za 2500 Din mesečno, drugo leto za 1250. A tretje leto... 31. marca sem od gledališča prejela pismo: Mi vas ne potrebujemo več...

In se vam zahvaljujemo za dolgoletno delovanje...

Zopet je lok prekinil besedo.

— Oprostite, gospod, da ločim. Plakam od sramote in bolesti.

Prekinil jo je kupec gramofonskih plošč, ki je ravno stopil v trgovino:

— Poljubljani roko, milostljiva; želel bi plošč španskih pesmi.

Ko je kupec odšel, je novinar vprašal:

— Gospa V: bi pač gotovo zopet radi igrali. Kaj ne?

— Vprašate! Toda življenje je takšno, borba je taka. Ako ne bi imela sedenja službe, ne bi imela od česa živeti. Vidite, kaj sem dočakala.

A takol nato je veseleje dostavila:

— Dobila bom vlogo v Parsifalu. Pela bom neko čarovnico. Veseli me, da bom vnovič, če uiti za kratek čas, prišla tja, kjer sem prebila mladost in življenje.

Talija je okrutna in neumljena muza. One, ki so ji žrtvovali svojo mladost, umetnost in ljubezen zametuje, čim ji niso več potrebni. V Zagrebu je še posebno okrutna Poleg gospe Irma Pollakove je postavila na ceste še dve odlični umetnici, gospe Dimitrijevičev in Mihičičev, ter slovitega baritonista Vučkovića. Brez kruha in zadostne pokojnine so se v polni moči svoje umetnosti našli na cesti. Kakor da jih nehvaležna muza Talija hoče po svojih uspehih učiti skromnosti. Gospa Pollakova je lahko še srečna, da prodaja gramofonske plošče, a Marko Vučković, da poje v kabaretu.

Ljubljansko nemško gledališče in so ga vzdržali prav do leta — 1918!

Že od l. 1861. je imela Ljubljana svojo agilno Citalnico, od l. 1863. Slovensko Matice in Južnega Sokola, od l. 1867. svojega Sokola od l. 1868. Dramatično društvo in redne slovenske predstave ter od l. 1872. tudi še Glasbeno Matice.

NEZAVEDNO MESCANSTVO.

Današnji Ljubljani bi torej sodil, zlasti z ozirom na delavnost vseh teh društev v prvih letih, da bi bila tedenja Ljubljana lahko narodno že dovolj zavedna.

Toda kakšna je bila v resnici, je povedal Josip Stritar v VI. pogovoru (Zvon, duajski, V. 7.) tako-le:

»Slovenski časopisi nam prinašajo dolge vrste esestavkov, v katerih se bridko toži, kako se nemščina čedalje bolj širi po mestih, posebno v središču Slovenije, v beli Ljubljani. Izobraženi svet, zlasti ženski, občuje še skoraj samo v nemščini med seboj, v govoru in pismu. Po čitalnicah, na narodnih vesel-

ch čuti je skoraj zgolj nemške glasove. Omi-kani Slovenci se sramujejo svojega materin-ega jezika, in med njimi niso zadnji naši na-rodni prvaki. T. j. za hlapce in dekle, ne za posle v uradu in javnem življenju!

In Stritar je vzklikal:

»To je žalostno, prežalostno! Srce vpa-da človeku, roke mu omahnejo, ko to premis-ljuje. To je torej sad tolikega truda in priza-devanja, to smo si priborili in pridobili! Kaj naj upamo še? Ne govorimo li prav oni, ki pravi-jo, da je vse zastoj, da nam ni upati boljše prihodnosti, da ne uideemo narodnemu pogu-nu? — Pena je počila in našega veselja je konec!«

Stritar je bil preveč črnogled pesmist, kajti ljubljanski slovenski občinski svetovci in drugi politični in kulturni borci so vztrajno prebujali mestno prebivalstvo. Na občinskih volitvah so zmagovali Slovenci in nemška premoč je kopnela naglo, kakor sneg na pomladnem solncu.

Po slovenskem svetu

Komunalna uprava v sovjetski Rusiji

Posebno pazijo posvečajo sovjetski krogi izboljšanje komunalne uprave. Po boljševiški revoluciji je prišla komunalna uprava v roke krajevnih svetov. Tako so do-bili upravo v svoje roke ljudje, ki niso imeli skoraj nobenih izkušenj, mnogokrat pa tudi ljudje, ki so iskali le osebne koristi. Zato se komunalna uprava po revoluciji ni mnogo izboljšala, pač pa so začele prihajati na dan razne umazane afe, ki so zelo izpodjedale ugled sovjetske uprave. Mo-skovska vlada je zato temu vprašanju po-svetila posebno pažnjo ter izdala nedavno točna navodila za izboljšanje komunalne uprave.

Komunalne uprave imajo v sovjetski Ru-siji zelo širok delokrog. Poleg tega, da so krajevne nosilke sovjetske oblasti in so-vjetske ideologije, morajo skrbeti tudi za pravilno rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj. Kakor po vseh evropskih drža-vah, vlada tudi v Rusiji občutna gospoda-rska kriza in si zato oblasti prizadevajo, da s primerno gospodarsko politiko paralelizirajo škodljive vplive na javno življenje. Glavno pažnjo morajo komunalne uprave v smislu navodil centralnih oblasti posvečati štednji v upravi, znižanju cen življenjskih potrebščinam ter odpravi birokratizma, ki se je tekotom zadnjih let zopet ukoreninil v vseh državah in javnih uradih in podjetjih.

Najtežja je naloga pobiranja dragje.

Komunalni svetovi morajo v lastnem delo-krogu izdelati praktične smernice, v kakem razmerju, in na kak način naj se izvede znižanje cen, ter najdejo tudi primerna po-ta za kontrolo. Vse te naloge pa morajo krajevni svetovi izvrševati v najtesnejšem stiku z volilci. Radi tega je dolžnost vseh članov sovjeta, prijeti redno shode in sestanke, na katerih morajo poročati o svo-jem delu v komunalni upravi ter o načrtih za bodoče delo. Vsak volilec ima pravico zahtevati od članov sovjeta polnostno v vseh zadevah. V večjih mestih se bodo po-rog centralnega sovjeta osnovali še okrajni svetovi za posamezne dele mesta. Sovjet-ska vlada upa, da se ji bo na ta način po-srečilo na eni strani dvigniti in izboljšati komunalno upravo, na drugi strani pa dvig-niti pri najširših slojih zanimanje za javne zadeve ter jih pritegniti k sodelovanju.

Reforma češkoslovaške armade

Društvo narodov se v zadnjih letih mno-go bavi z vprašanjem razoročitve na suhem in na morju in je ta problem postal nekako »mode.« kakor svoje dni »samoodločba narodov.« Kljub temu pa se vse države, male in velike, mrdajo oborožujejo. To vi-dimo zlasti v Italiji, kjer kljub splošnemu siromaštvu žrtvujejo vsako leto ogromne vsote za moderno orožje, pa tudi Francija, Anglija in Amerika prav nič ne zaostajajo. Jasno je, da spriče tega tudi male države ne morejo držati križem rok ter morajo skrbeti za potrebno obrambo za slučaj na-pada s katerekoli strani. To velja še prav posebno za nasledstvene države, ki so na-stale po razpadu Avstrije in ki so kakor govo rojeno dele ostale brez vsega in je bilo treba vse še le od temeljev zgraditi. Navzlic težkemu povojnemu gospodarskemu

stanju so skoraj vse nasledstvene države v razmeroma kratkem času ustvarile jedro svoje vojske in se tako zavarovale vsaj pred iznenadnji, ki še vedno niso izklju-čena.

Problemu narodne obrambe posvečajo zlasti na Češkoslovaškem vso pozornost. Češkoslovaška vojska je danes nedvomno ena najmoderneje opremljenih vojsk sil Srednje Evrope. V zadnjem času pa se pripravljajo še nadaljna reorganizacija, ki ima na eni strani namen, da ves aparat poceni, na drugi strani pa nudi možnost, da se kar najširši krogi državljanov izveščajo in se-znajo z modernim načinom obrambe. Češkoslovaška zbornica je te dni sprejela šest novih zakonov, ki se nanašajo na to reorganizacijo.

Po teh reformah, ki se bodo izvedle, čim sprejme zakone tudi senat, se bo delila češkoslovaška vojska v tri enote: stalni kader, rezervno in nadomestno rezervno. Aktivni vojaki, ki so imeli doslej aktivno in pasivno voljno pravico, jo po novem za-konu o ustroju vojske izgube. To se je izkazalo za potrebno, ker je znana stvar, da vpliva politika v vojski destruktivno. Kadrovske roke ostane neizpremenjen (18 mesecev). Prvotno je bilo sicer nameravano znižanje na 12 mesecev, vendar pa se je ta načrt po uvedbi nadomestne rezerve opu-stil. Nadomestni rezervisti se bodo vezali vsako leto po šest tednov. S tem je dana možnost za skrajšani rok vsem onim, ki pridejo v puštev ko vzdrževatelji rodbine in tako dalje.

Značilno za razmere na Češkoslovaškem je dejstvo, da so vsi ti zakoni sprejeti v času, ko so na vladi tudi Nemci, ki so kom-paktno glasovali za predložene reforme. To je nov dokaz konsolidacije češkoslovaške republike na znotraj.

— 1.271.000 brezposelnih v Rusiji. Sov-jetski časopisi so nedavno objavili, da je se-daj v Rusiji 1.271.000 brezposelnih, kar pomenja 10 odstotkov vspega delavstva. Od lanjskega leta je brezposelnost narasla za 328 tisoč delavcev. Samo 400.000 brezposelnih t-lavcev dobiva državno podporo po 16 rub-ljev (400 Din) mesečno. 20 odstotkov brezpo-selnih tvori intelektualci; med njimi je mnogo učenjakov; drugi so kmetje, katere je želja po dobičku privabila v mesta, a niso mogli dobiti zasluga.

— Predavanje o lužniških Srbih v ino-zemstvu. Začetkom letošnjega leta se je vršila v Angliji serija predavanj o lužniških Srbih. Pod predsedstvom škotskega zgodovinarja Joh-na Buchana je predaval prof. Dr. Vočadlo o zgodovini lužniških Srbov. Vsa predavanja so bila dobro obiskana in so se zanja zlasti za-nimali angleški znanstveni krogi. Na ruski ljudski univerzi v Pragi je predaval o pre-tokosti lužniških Srbov prof. dr. Verzun. Na švedski univerzi v Lundu se je vršilo več predavanj o lužniških Srbih, njihovi domovi-ni, njihovih običajih, narodnih nošnjah in narodnem življenju po prof. dr. Vallerju. Zanimanje za lužniške Srbe, ki so se do ta-nišnjega dne ohranili sredi germansekega morja, narašča vedno bolj ne le pri slovan-skih, ampak tudi pri neslovenskih narodih.

— Društvo prijateljev južnih Slovanov. V Varšavi se je nedavno vršila letna skupš-čina društva prijateljev južnih Slovanov. Tajnik društva je podal obširno poročilo o delovanju, ki se razvija v vseh smereh. Društvo je med drugim zbralo 228 politskih knjig ter jih poklonilo univerzitetni biblioteki v Beogradu kot temelj posebnega pu-bliškega oddelka. Dr. Aleksander Gabianski je imel ob tej priliki predavanje o Srbih in je obširno opisal južanske boje srbskega nara-da za osvoboditev izpod tujege naroda. Za predsednika v tekočem letu je bil izvoljen dr. Sigmund Cibulovski.

— Stoletnica rojstva slavnege češkega novinarja. Začetkom tega meseca je bila v Blovicah pri Plzni odkrita spominska plo-šča slavnemu češkemu novinarju Operu Opéro je znan v zgodovini pod imenom Blo-witz. V svoji mladosti se je izselil v Fran-cijo, kjer je postal profesor na liceju in spre-jel pozneje tudi francosko državljanstvo. Po-svečilo se je izključno novinarstvu in je leta 1875 stopil v redakcijo angleškega lista »Times«. Kmalu je zaslovel kot eden naj-spretnjših novinarjev na svetu. Svojo novi-narsko sposobnost je zlasti pokazal ob pri-liki sklenitve berlinske pogodbe, ko je ob-čeval v svojem listu tekst te pogodbe isto-časno, ko je bila pogodba šele podpisana in noben drugi list ni poznal njene točne vsebine.

— Zapadno slovanstvo. Znanod slo-vanski inštitut na Poljski univerzi v Pozna-nju izdaja zelo zanimivo publikacijo pod naslovom »Slovia occidentalis« pod uredništvom profesorja Rudnickega. Pod naslo-vom »slovanstva« se razumevajo Čehi, Slo-vaki, Luž. Srbi, Poljaki, Kašubi in še izstila nolačka in zalabska slovanstva plemena. Lu-žički Srb prof. Arnošt Muka je napisal v zadnjem zvezku te publikacije temeljito oblikacijo o krajevnih imenih v Lužicih. R. Soneki je napisal obširno razpravo »Ostanki jezika nekdanjih prebivalcev Rujane« Otk. Rujana je bil nekdanji center slovenskega na-glasstva, kjer se je nahajalo slovensko svetliš-ko Roga Svetovidna, najvišjega božanstva balti-ških Slovanov. V starih arhivih in krajev-nih imenih je ohranjen še mnogo slovan-skih izrazov. Prof. Briknar objavlja intere-

santno razpravo o vzrokih propasti baltških Slovanov, Vitte pa o slovenskih ostankih v Meklenburgu.

Nove knjige in revije

IVAN CANKAR: ZBRANI SPISI. V. zv. Nova Založba v Ljubljani je izdala V. zve-zek Cankarjevih Zbranih spisov, ki vsebu-jejo dramo »Kralj na Betanjinovi«, roman »Na klancu« ter »Črtnice« iz l. 1902. Uvod in opombe je napisal dr. Izidor Cankar. Knji-ga, ki obsega 824 strani, stane broširana 55 Din ter se dobi v vseh knjigarnah. Kakor vsi dosedanj zvezki Cankarjevih »Zbranih spisov« je tudi ta opremljen zelo okusno.

»PROSVETNI GLASNIK«, glasilo Zveze kulturnih društev Ljubljana in Maribor. Iz-šla je skupna 6. in 7. številka z zelo bogato in pestro vsebino. Prof. O. Šest podaja iz svoje bogate izkušnje zanimiva in poučna navodila za podeželske odre, J. Špicer daje pod naslovom »Kaj naj igrajo naši odrči« do-brodolice nasvete. Vso pozornost zasluži tudi Navinškova razprava o šminki in razsvet-ljavi. Tudi književni del vsebuje zanimivo gradivo. Vsem, ki se zanimajo za ljudsko prosveto, list toplo priporočamo. Letna na-rodnina znaša skupno z glasbeno prilogo 40 dinarjev.

»SUMARSKI LIST«. Aprilska številka prinaša sledečo vsebino: Ugrenovič: Milan Turkovič. — Ugrenovič: Naša šumarska po-lika. — Maša: Uredjanje šuma i proizvodnja. — Markovič: Slovanse šume in njihova eksploatacija. Šivic: Poplave v Sloveniji. — Petrovič: Naseljenici in šume. — Trgovina. — Udrženje. — Vesti. — Literatura. — Osebnostne vesti. Zanimiva revija je glasilo Jugoslov. šumarskega udruženja.

»GAJRET«, glasilo društva za kulturo in ekonomsko zblizanje muslimanov. Aprilska številka je odlična sarajevske revije prinaša sledečo vsebino: Mustafa Alkalifi: Svetli lik Osmana Džikića (o priliki 15-letnice nje-gove smrti). — Hamza Humo: Dobri (po-vest). — Ahmed Muratbegović: Ponos. Ro-man iz muslimanskega aristokratskega živ-ljenja. — Rera Obredović: Nedovršena pes-ma. — Zlobna mesečina. Lenka Spremo: Fantazija. — Ne veruj. Celal Nuri: Fizička i moralna dekadencija naših žena.

PESMI SREČKA KOSOVELA. Po Veliki noči izide pesniška zbirka pokojnega kra-škega pesnika Kosovela. Knjiga bo lično opremljena (naslovna stran prof. G. A. Ko-sa) in bo obsegala na 96 straneh najboljša pesmi iz pokojnikove zapuščine; uredil jo bo Alfonz Gspan. — Broširana knjiga bo stala 20. — Din, vezana 27 Din. Naročila sprejema »Odbor za založbo pesmi Srečka Kosovela«, Ljubljana, Križevniška ulica 6-I.

PRAVILICE O GRALU. Telesno kulturno društvo Atena je izdalo v lastni založbi naši mladini za prihrke »Pravilice o Gralu«, ki jih je po francoskih virih priredila Anka Nikolčičeva. Iz prebogatega gradiva pravilice o Gralu je pisateljica poskušala sestaviti 10 pravilic za našo mladino, pri čemer jo je vo-dila želja, podati knjigo, ki naj zabava in zanimala in ob enem nudi literarno vredno-to. Knjiga je namenjena deci od 8. leta da-lje in je posebno primerna za čtivo v ljud-skih in nižjih srednjih šolah. Knjiga obsega 80 strani in je tiskana na finem papirju v okusnem formatu z lepo naslovno sliko ter stane 20 Din. Knjigo toplo priporočamo pe-sbeno vsem prijateljem mladine in starišem.

»Zenski svetec«. Aprilska številka prinaša sledečo vsebino: Zofka Kveder - Deme-trovičeva (Nadaljevanje). Junakinja zvesto-be (Nadaljevanje). — Pomladna pesem. — Ludvig van Beethoven. — Utrinki. — Na pragu. — Hkerka. — Pesem. — Prostitucija. — Gospodinjstvo kot poklic. — Izvestja. — »Zenski svetec« je brez dvoma naša najboljša revija, ki se peča s sodobnimi ženskimi vprašanji. Tudi ta številka prinaša poleg običajne beletristične vsebine dvoje aktualnih raz-prav. O prostituciji, ki tvori v povojni dobi skoraj najhujše socialno zlo, in o gospo-dinjstvu kot poklicu, ki je zanimiva in po-učna ter zlasti v današnji modernosti dobi dizebenda in čarstvena aktualna tema. Bilo bi le želeli, da bi ta odlična revija kmalu našla pot v sleherni slovenski dom. Naroč-nina znaša letno s krojno prilogo vred 64 Din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Karlovska cesta 20.

IDEJNI TEMELJI SLOVANSKEGA AG-RARIZMA. Programatična socialna študija. Napisal univ. prof. dr. France Veber, za-ložila Kmetijska tiskovna zadruga v Ljublja-ni. 354 strani, cena broš. 45 Din, vez. 60 Din. O tem važnem temeljnem delu, ki ima gotovo malo enakih v svetovni literaturi, bomo še spregovorili. Danes samo opozarjamo na našo inteligenco.

»MODERNA KNJIZNICA« je splošen na-slov zvezkom, katere je prišla izdajati Tis-karna »Slovenija« v Ljubljani. Kot prvo delo je pridobila tiskarna rokopis Milana Pughla: »Novele in črtnice«. Založništvo je sklenilo iz-najeti »Modern« knjižnico v posameznih zvezkih po 32 strani za Din 4, ko pa bo knji-ga v zvezkih doiskana, jo izdamo tudi v celoti. Vsak teden bo izšel vsaj en zvezek. Na-slov za založništvo »Moderne knjižnice«: Tiskarna »Slovenija« Ljubljana Wolfova uli-ca 1.

MIRAN JARC: ČLOVEK IN NOČ. Zbir-ka pesmi. Ljubljana 1927. Samozaložba. Cena 25 Din. Za Veliko noč je izdal svojo pesniško zbirko Miran Jarc, ki ga slovenska javnost pozna že dlje časa kot sodružnika vseh naših revij (Ljubljanski Zvon). Dom in Svet. Zen-ekli svet itd.) Zbirko, ki jo odlikuje zelo okusna oprema, je okrasil akad. slikar prof. B. Jakac z originalnimi lesorezi. Knjigo, o kateri še spregovorimo, priporočamo. Dobiva se v vseh knjigarnah.

CASOPIS za slovenski jezik, književnost in zgodovino VI. letnik. Ljubljana, 1927. 80 300 strani. Naroča se pri upravi (Ljubljana, Univerza) ali pa v knjigarnah. Cena 80 Din. Pravkar izšli 6. letnik ima izredno bogato in pestro vsebino, z katere omenjamo nekate-re sestavke: Fr. Ramovš: Razvoj psi. č. v slovenskih dolgih zlogih. — R. Kolarič: Nos-ni vokali v prvotni slovenščini. — J. Kele-mina: Krajevna imena iz sodnoprostorske marke. — M. Rupel: Trubarjevi Artikuli. — I. Priatelj: Klasič. — Fr. Kidrič: Prešerni od konca 15. do srede 19. stoletja. — M. Pre-mrou: Vatikanski dokumenti iz 1603. 1621 o vladki Hrenu in cerkveni vizitaciji Kranjske 1607-1608. — Fr. Ramovš: Prof. Rado Nahthal. 1877-1927. — Fr. Kidrič: Ob Ste-bingerjevi pedesetletnici. — P. Skok: Or-zava. — Dežela. — A. Gspan: Veba od Pro-šernovih časov do danes. — Fr. Kidrič: Ko-steljeva prošnja za dovolitev Chelice. — M. Murko: Matjaž Con v Ljovu. — Fr. Ramovš: K razlagam o ostanke glagola imati. — J. Slebinnger: Bibliografija.

Kako je postala Ljubljana bela

Iz borbe za slovenske javne napise v Ljubljani. — »Dori Lai-bach.« — Bojkot nemškega gledališča leta 1867. — Jurčičeva propaganda v »Slovenskem Narodu«.

(O borbi za slovenske javne napise.)

Zlato dobo je prorokoval Ljubljani 1. julija 1876. v 148. št. »Lai-bacher Zige.« podlistkar Richard Kronegger. Prorokoval je, da seveda ironično Slovincem, češ da so slo-venski občinski svetovci — osem jih je bilo — tako dobri diagnostiki, da pričakujejo zlato dobo, ko se bo v Ljubljanskem ob-činskem svetu govorilo le slovenski in bo v občinskem svetu — slovenska večina. Ko na-stopi ta zlata doba, pa bo imela Ljublja-na le en javni napise: Dori Lai-bach.

Ljubljanski Nemci so bili torej l. 1876 pre-pričani, da Ljubljana ne bo nikoli slovenska, da ne bo v občinskem svetu nikoli slovenske večine in da ostaneeo nemško-slovenski ulični napisi v Ljubljani do bajne zlate dobe, ki ne pride nikdar nikoli.

Do kdaj je imela Ljubljana samo nemške javne napise in kdaj so se pojavili prvi nemško-slovenski, ne vem. Vprašal sem mag. ko-misarija p. Ivana Robido in bivšega župana Petra Grassellija, ki se spominjata pač naj-bolj daleč v preteklost, a nista mi mogla od-govoriti. Mestni učitelj Fr. Potočnik, ki zbira gradivo za zgodovino Ljubljane, pa me je opo-zoril na beležko v Bleiweisovih »Novicah« l. 1848., list 44, stran 186.

»Slovenske imena Ljubljanskih ulic so dokončane, za kar se imamo posebno gosp. Gutmanu, sedanjemu predsojniku mestne go-sposke, zahvaliti; le to prosimo, da bi se nekateri pogreški kmalo popravili.«

Kako je bilo s temi slovenskimi uličnimi napisi v Ljubljani l. 1848., ali so bili in kako dolgo nabiti ali naslikani, naj pove drugi! Marčevi dnevi 1848. so prinesli pač enako-pravnost slovenskimi za par mesecev... Po-tem je zavladala reakcija z nemščino.

Prvotno so bili ulični napisi na hišne stene naslikani; hišne številke so bile veči-noma pač kovinske, a brez uličnih imen.

UVEDBA DVOJEZICNIH NAPISOV.

Na seji ljubljanskega občinskega sveta dne 20. junija 1876. je predlagal v imenu nemške večine dr. Keesbacher, naj se revidirajo ime-na ulic in trgov ter naj se imena premenie in nove ulice nanovo označijo. Napisi na tabli-cah naj bi bili zgornj nemški, spodaj pa slo-venski in seveda v manjših črkah.

Predlogu so se uprli dr. K. Bleiweis, Tr-steniški, Horak in Regally s protipredlogi, ki sta se jim pridružil še Josip Jurčič in Gor-šič. Horak je nastopil Deschmanna tako lu-to, da je prejel ukor. Ker so Slovenci ostali v manjšini, so odšli in seja je postala ne-sklepčna. Tako je nemška večina sprejela Keesbacherjev predlog z 20 glasovi šele na seji 22. junija 1876. Te seje so Slovenci v znak protesta niso udeležili.

Predlagana in sprejeta nemška imena za ulice in trge so bila vseskozi v zvezi z mest-

niimi obrtmi, poslopiji in kraji. Osebnna imena zaslužnih mož so bila sprejeta sledeča: Tru-bar, Hren, Valvasor, Auersperg, Ressel, Pre-šern, Beethoven, Vega, Zois, Vodnik, Linger, Schellenburg, Hilscher in Salender. Poleg teh je bilo še par dinastičnih imen ter posebej Deutsche Gasse in Deutscher Platz.

Kot izvedenica in prevajalca imen sta ob-činskemu svetu pomagala zgodovinar A. Di-mitz in pisatelj Fr. Levstik.

Pa kako je bilo takrat v Ljubljani v na-rodnem in kulturnem oziru?

ODPOR PROTI NEMSKI TIRANJI.

Prve dni januarja 1876 je — kakor se je izrazil »Slovenski Narod« — ljubljansko nemško gledališče latiralo. Nemški direktor Schwabe, zagrozen sovražnik Slovincem in skromnih slovenskih gledaliških predstav, je gmotno propadel in ni mogel igrati dalje, ker so ga nenaodoma pustili na cedilu — Slo-venci.

»Slovenski Narod« je bil namreč pozval Slovincem, naj zaradi »perfidnosti« direktorja Schwabeja ne podpirajo več nemškega gleda-lišča. Kadarkoli je bila slovenska predstava Dramatičnega društva, je Schwabe priredil v Kazini koncert ali drugačno zabavo z godbo in petjem, zato so bile slovenske gledališke predstave vedno prav piščo posestane.

Iz tega očitanja »Slovenskega Naroda« iz-haja, da so Slovenci raje zahajali v Kazino, nego na slovenske predstave, in so Schwabe-ju polnili ne le balkon in galerijo, temveč tu-di parter. Ko so Slovenci na poziv »Sloven-Naroda« (J. Jurčiča) nemške predstave samo nekaj tednov bojkotirali, je Schwabe takoj — latiral.

Za ogroženo nemško gledališče je nato razvila radikalno nemška Kazina s predsed-nikom Schafferjem, ki je bil tudi ljubljanski občinski svetovalec, silno agitacijo po vseh uradih ter je zbirala milodare po hišah in gostilnah. Upravo nemškega gledališča je prevzel kazinski steaterski komitej, a le na štirinajstidnevno odpoved. Torej brez prave vere v uspeh.

A tudi nemški Kazini je že pravila slaba, to so jo na pritisk »Sloven-Naroda« začele ostavljati slovenske bogate in ugodne obite-lji. Narodno letargično Ljubljano so zbudi-li na odpor proti prepotentnemu nemstvu zlasti občinske volitve, pri katerih so Slo-venci prodrli v III. volilnem razredu Slovenci občinski svetovci, so začeli oditi v občin-skem svetu nastopati samozavestneje.

Toda med slovenskimi meščani je vendar še posejalo ostalo mnogo narodnih mlačnežev. »Slovenski Narod« je sploščka l. 1876 poročal, da se pač mnogo slovenskih narodnjakov »v principu« ne udeležuje več nemških predstav ali — »ne še vsi.« Tako so torej Slo-venci »Kranjci« še nadalje pomazali vzdrževati

in kdo sem, je postavil vrečo k moji mli-zici in mi naložil prav razveselljivo por-cijo raznih jestvin, med njimi majhno potico in nekaj pi-uhov. Zahvalil sem se mu tako kakor bi se ne zahvalil zdaj menda ni dobremu prijatelju, ki bi mi podaril hišo. Glej spaka, tudi vera pride prav, sem si mislil, ko je dobri gos-pod odšel. Bil je Poljak. Njegovo sa-maritanstvo pa ni moglo zatreči verskega fanatizma, kajti Poljaki so fanatični katoličani. Rusov kot pravoslavljani nam-reč dobrodelna Poljakova vreča ni pri-znavala in zato tudi niso nič dobili. Pa kaj zato, glavno je bilo, da sem dobil jaz in da sem lahko nasitil svoja dva sosedu. da sta jestvine kar z očmi po-žirala. Vneti katoličani mi je prinesel med drugim tudi košček slanin, ki sem ga odložil kot priboljšek za velikonočni ponedeljek. Vse drugo smo spravili takoj pod streho. Iz strahu, da bi mi podgane ne ukradle priboljška, sem položil slanino pod blazino tako, da sem ponoči ležal na nji. Ponoči, ko sem po dobri zakuski že pošteno vleklo dreto, sem naenkrat začutil, da mi nekaj pod hr-btom gomazi. Hitro sem se okrenil, toda bilo je že prepozno. Podgana je skočila izpod blazine, in mi odnesla slanino. Drugo jutro sem pototil zdravnicu, da ne gre, da bi se podgane mastile z mo-jimi priboljški. Odgovorila mi je, da se sama zaveda, da podgane ne spadajo

zajutrek cel hlebec črnega kruha, ki je tehtal najmanj dva kilograma. Tudi re-kord svoje vrste.

Približala se je Velika noč, praznik vstajenja in veselja. Noč in dan so me mučile misli na dom. Vedel sem, da je tam daleč nekeje na zapadu srečna de-žela, kjer bodo imeli ljudje za veliko-nočne praznike kolače, krače, piruhe, potice in drugo tako imenitno robo, o kateri sem samo sanjal. Čudno. Noč za nočjo se mi je sanjalo o velikem kmet-skem jersbasu, ki ga je nosila mati v do-brih starih časih v cerkev in zopet na-zaj. Videl sem v duhu očeta, kako reže z dolgim kuhinjskim nožem velikonočni kolač, kako deli otrokom »žegen« in kako nam teknejo v trdo kuhana jajca s hrenom. Ko

Film kot produkt kapitala

Amerika je s svojim zlatom potegnila nase skoro vso svetovno filmsko industrijo. — Škodljive posledice za evropsko kulturo. Obrambne odredbe raznih držav.

Po vojni je filmska industrija doživela tak razmah, kakor nobena druga industrijska panoga. «Filmska industrija» pravim, kajti dandanes ne sloni izdelovanje filma na temeljih kulturnih institucij, kakor n. pr. gledališče, ampak je odvisno povsem od onih činjenic, od katerih zavisi sploh vsaka industrijska panoga. Te činjenice so predvsem kapital, organizacija dela in organizacija prodaje. Zato ni čuda, da je koncentrirala Amerika večji del svetovne filmske produkcije. Pred vojno je bila Amerika še le počenec v tej stroki in je zaostajala daleč za Evropo, danes pa producira nič manj kakor tri četrtine vseh filmov, približno 600 rovin komadov na leto. Saj ima družba «Famemat», ki je največja na svetu, preko 250 mil. dolarjev v svojem obratu. Še pred tremi leti je izgledalo, da bo nemška tvrdka «Ufa» prednjačila in dominirala na svetovnem filmskem trgu. Ogronina režija, kolesalni stroški za velefilme kakor «Quo vadis», so ji pa izmogli toliko kapitala, da so ji Amerikanci v teku dveh let odvzeli vodstvo na svetovnem trgu. Gotovo je, da bi si «Ufa» ohranila hegemonijo na filmskem trgu, ako bi razpolagala s takimi svotami, kakor n. pr. ameriški «Famemat».

Itočasno z zamenjavo nemške filmske slave, so se skoro vsi znameniti nemški režiserji in zvezdniki preselili preko velike luže. Režiserji Pommer, Murnau, Lubitsch itd. so že davno tam preko; pred kratkim pa so jim sledili znani zvezdniki kakor Jannings, Conrad Veidt, Lya de Putti in dr.

Rezultat tega razvoja je, da je Severna Amerika koncentrirala najjačjo filmsko industrijo na svetu, da je Evropa izgubila vodstvo v tej industriji ter da je nastala odvisna od Amerike. Evropske države se zavedajo svoje inferiornosti, a niso voljne udati se američkemu diktatu. To tem manj, ker dobro vedo, da je ameriškim filmskim magnatom škoda za razširjanje kulture deveta briga, nego da je njih deviza: Kolikor mogoče drago plasirati svoje filme v Evropi. Naj bo še omenjeno, da je ameriška filmska industrija skoro izključno v židovskih rokah. Filmski podjetniki v Ameriki niso mogoče kakor pri nas gledališki intendant, ki so v svoji stroki visoko nabrati ženi in kulturni ljudje, nego so to gospodarski podjetniki, ki se danes pečajo s to, jutri z drugo stroko. Zlastno je, da mora Evropa, ki je srce svetovne kulture, zajeati «filmsko kulturo» od ljudi, ki bi se sami morali učiti evropske kulture. Posledice pa niso izostale. Že sedaj se pozna večina filmov, da so ameriškega izvora, navadno brez kulturne vrednosti, plitki po svoji obliki, prazni po vsebini.

Izgleda, da se hoče Evropa uhraniti vsaj v bodoče te «kulture», ki jo hoče diktirati ameriški dolar. Vse države, ki so spoznale pomen filma, so se postavile vsaj v pravnem oziru na lastne noge in se zavarovale, da ne bodo kar potepane od ameriškega dolarskega filma. Poljska je že pred leti odredila, da se mora predvajati pri vsaki kinopredstavi povprečno vsaj po dvesto me-

trov domačega filma. Češka je sprejela svoj lastni filmski zakon, določila razne olajšave za domačo filmsko produkcijo ter obremenila uvoz tujih filmov s raznimi davkami, ki naj služijo v subvencijo domače filmske industrije. Ker pa vsi mednarodni odnosi bivše Avstrije z vojno stopili z napovedjo vojne izven veljave, sta ti dve nasledstveni državi tudi v pravnem oziru uvedli z nekaterimi državami zaščitne odnose, ter seveda pri tem dobili materialne kompenzacije.

Tudi Avstrija skuša spraviti svojo filmsko industrijo na lastne noge. Ne briga se za predvojne pravne odnose, ampak krepi podpira domača podjetja na škodo inozemskih, posebno ameriških. Med drugim je odredila, da se mora za vsak uvozen film plačati kot licenco za predvajanja 700 šilingov, nadalje da mora biti na vsakih 20 importiranih filmov vsaj po 1 film izdelan v Avstriji. Ker importira Avstrija približno 400 filmov na leto, morajo inozemski importirji plačati za licenco okroglo 280.000 šilingov ter izdelati na avstrijskih tleh 20 filmov. Tudi Madžarska si je ustvarila velik fond za podpiranje domače filmske industrije in obremenitve tujih importiranih filmov. Ti morajo namreč plačati v ta fond za vsak meter uvoženega filma 1 zlati kron. Na ta način pride v ta fond letno kakih 6—700.000 zlatih kron, to je 7—8 milijonov dinarjev.

Nemčija, ki je še pred kratkim dominirala na filmskem trgu, je morala v obrambo lastnih gospodarskih interesov poseči po silnih sredstvih. Pri uvozu pobira pol zlate marke za vsak meter importiranega filma. Dela se tudi na jako strogem kontingentnem zakonu, po katerem bodo morali inozemci za vsakih 10 importiranih filmov izdelati po 1 na Nemškem.

Končno se niti mogočena Anglija ni mogla uhraniti ameriške konkurence, a jo hoče z zakonom vsaj omejiti izdelan je zakonski projekt, po katerem bo morala domača produkcija filmov znašati 1. 1927 vsaj 7,5% od importiranih, potem pa se vsako leto povečati za 25%. Razen tega so predvidene še druge finančne obremenitve tujih filmov. Angleška vlada navala v svojem poročilu da se mora import ameriških filmov omejiti, ne le radi tega, da se dvigne domača filmska industrija ampak posebno radi tega, ker ameriški filmi propagirajo tuje proizvode. V filmu vidi razblik stroje, pohišstvo toalete itd. raznih ameriških firm in nehoti dela film reklamo tudi za te in druge industrijske panoge svoje dežele.

Iz tega vidimo, da je film popolnoma izpadel iz okvirja ostalih kulturnih sredstev ter da ni film izraz dotične dežele, kjer se izdeluje, nego da je odvisen od finančne zmoglosti producenta Amerika je postala središče filmske industrije. Ona smatra film kot industrijski proizvod. Da bo mogla ta industrijski proizvod čim dražje prodati je prišla s svojo finančno premočjo filmske mojstre, da so zapustili Evropo ter da so stavili svoje moči nje-

nemu kapitalu na razpolago. Zato je docela upravičeno, da se proti nadvladi in diktaturi ameriškega kapitala bore evropske države z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Fr. L.

Ubogi kralj

Misli. Dolgo, težko in brezupno. Inspicijent že v drugič zvoni. Treba je tedaj, da počakamo na tretji zvonec. In tako čakamo, čakamo kakor na smrt. O, da bi pozvonilo v tretje!

V sosedni garderobi se pričakata na ves glas dva kolega. Enemu je umrl otrok. Sinček, ves rožnat in plavalas. Še pred kratkim je igral Amoria v opereti. Za honorar se je moral kregati. Honorar... Amor...

Šminka mu ne gre izpod prstov. Šminka... Človek je grd, našminka se še bolj grdega, se pokaže ljudem in ljudje mu ploskajo za to. In za to dobi gažo... Misli in strah ga je svoje misli in spodi jo daleč proč, v pozabljenje. Ah, da bi to mogel!

Po hodnikih se je začelo vrenje in brnenje. Še četrt ure in zastor se dvigne. Kaj že igrati nocoj? Ah, da, kralja!

In začne se oblačiti. Plašč, žezlo, meč, krona. Saj ni res, ni me varala! Meč bi bilo treba nabrusiti ali vsaj opiliti, tak je kakor žaga! Ni me varala! A da je šla z onim, življenje je kratko, bodimo si pravični sodniki. In tudi to ni res, kar je pravkar slišal: da je kupila dva parterna sedeža v prvi vrsti. Ali bo hodila opazovat žrtev, ki se zvija v zadnjih kričih? Vsaj na punčko bi lahko pomislila, otrok je bolan in ona mu je mati. Kordelijo jo je krstil, takrat je igral se kralja Learja. Za spomin mu je ta otrok...

Zadnji zvonec! Gremó, gremó! Monolog, že vem, saj vem! Suflerka me bo držala, pozna dobro moja slaba mesta. Gremó! Ne, ne, ne bo prišla! Ljubim jo, čisto malo, skrito, neke v globini jo ljubim in ona to vé in me tudi ljubi, čisto skrito, sama zase in tri pri tem. No in to je ljubez...

Zadnji zvonec! Oh, da bi se končalo! Da bi padlo zagrinjalo, na veko-maj! Kje je krona? Kako zamazana! No, v luči bo že blestela! Če bi publika vedela, kako zamazana je moja krona!

Zvečer bom punčki še enkrat zaigral vso veliko sceno na dvoru. Da bo zaspala! Čaja imam še dovoli in s sladkorjem bomo pač štedili. In potem bo Kordelija zaspala...

Zvonec, zastor in ljudje, množica ušes in oči. Prav do galerije se vidi. Parter je zaseden. Ne, v prvo vrsto ne bom gledal. Če je res, ne, saj ni res! Na punčko naj bi pomislila... Partner imenitno igra, treba se je tedaj zbrati. Pustimo v miru svoje privatne zadeve, koga to briga!

Sceno na dvoru so igrali z velikim pompom in špekulacijem, publika je kar strmela. Neki debeli astmatični dami v drugi loži je prišlo slabo. Pri velikem govoru o zvestobi in domovini so jo peljali na hodnik. Poznam jo, tri hiše ima.

Zdaj pride monolog. Punčka ga hoče na vsak način slišati. Porednica, rekla je, da pride nocoj v gledališče. In doktor je rekel, da najmanj mesec dni ne sme iz postelje. Nekdo je kihnil. To je tovarnar, ki hodi samo na premijere. V prvi vrsti na desno. Brilliant ima na desnem mezinu in je ločen od žene. Kordelijo bom zvečer doma tako lepo deklariral veliko dvorno sceno. Ves dvorni lišp ji bom pričaral...

Ne, ne! Smeje se in on se smeje! Zakaj? Prav v prvi vrsti, natančno, kot so mi povedali! S takim človekom živi? Kako to more? Tak prazen me! In zakaj se mi smeje? Kaj sem jima storil?

Obrnem se proč, v kuliso. Tako in zdaj naj se režita! O svet, gledišče, smrt, zastor!

Da, da, biti obrnjen proč od ljudi, govoriti v kuliso, nič misliti in biti srečen v tem ničesu! Kdo bi to mogel!

Pa naj! Kordelija zdaj spi in vse bo dobro! Ne, saj nimam halucinacij! Ne, mogoče sem nervozen! Tam jo drži za prvo kuliso v naročju. Kulisni delavec. V sami srajčki je, bosa, onemogla. Paziti moram na krono, zdi se mi, da mi drži v vlasulje. Kako so jo mogli pustiti v takem mrazu! Sai vedo, da je otrok na smrt bolan. Doktor!

Monolog o »ljubezni«! Suflerka me dobro drži, ne bo me izpustila. Hvala Bogu, vse bo dobro. Kordelijo bom zavil v površčnik in jo nesel domov. Sai

ni treba, da bi moral imeti človek po zimi suknjo- površčnik je praktična iznajdba... Torej na vsak način je hotela videti veliko dvorno sceno.

V parterju je nekaj zašumelo. Glej, dala mu je bombon. Taka scena in sladkorčki!

★

Zastor so spustili, občinstvo je ploskalo in kralj se je priklanjal s smehom na obrazu.

Potem je hitel k otroku, ga zavil v plašč in hitel v garderobo. Punčka je komaj še dihala. Nič več ni kašljala. Bila je tiha, popolnoma tiha. Kralj si je snel krono, pritiskal k sebi otroka in strmel v zrcalo pred seboj. Tam je videl lasuljo in našminkan obraz, ki ga ni poznal.

Gripe, prehlaje, revme

nas najbolj sigurno obvaruje

«BRAZAY»

francosko žganje.

zak. Dobiva se povsod. zašč.

KONCERT

dne 17. in 18. t. m. od 20. do 1.

Restavracija pod «SKALCO».

: Ljubljana, Mestni trg 11. :

Josipa Jurčiča zbrani spisi.

Druga izdaja. Urejuje dr. Ivan Prijatelj.

I. zvezek. Platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Urednikov uvod. Pesmi. Narodne pravilice in prirovnice. Spomini na deda.

Prazna vera. Uboštvo in bogastvo. Je senaka noč med slovenskimi polharji. Juri Kozjak. Domes. Urednikove opombe.

II. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Spomini starega Slovenca. Rihotapec. Juri Kobila. Dva prijatelja. Vrbani Smukova ženitev. Grad Rojine. Urednikove opombe.

III. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Kloštrski žolnir. Deseti brat. Urednikove opombe.

IV. zvezek. Broš. Din 72.—, platno Din 86.—, polfranc. Din 92.—.

Uvod. Golida. Hči mestnega sodnika. Nemški valpet. Dva brata. Božidar Tirtelj. Kozlovski sodba v Višnji gori.

Črta iz življenja političnega agitatorja. Sin kmetiškega cesarja. Sosedov sin. Urednikove opombe.

Naroča se v knjigarni T. skovne zadruga v Ljubljani.

Zastopstvo i eng-gros-prodaja:

„TEBIN“

Zagreb,

Preradovičeva 18.

Tel. 27-04.

Jajca za valjenje

priporočano najboljših jajčaric sedanosti (štajerskih jerebičastih kokoši) — oddaja ducat po Din 60.— pristo poštni ne Franc Leban, upok. nadučitelj St. Rupert, Dolenjsko. 767

Instalacije:

Telefonske centrale, hišni telefoni, zvonci in električna razsvetljava

IVAN BOGATAJ

LJUBLJANA, Kongresni trg 19

(poleg nunske cerkve)

Ček. račun št. 12 619 Telefon št. 3

Trgovina in zaloga:

Instalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni lestenci in svetiljke.

Parobrodarsko društvo

Lloyd Sabauda s se težem v Genovi

Gen. zastopnik: Banaz & Rusko, Zagreb, Trg I. br. 16

Redne ter udobne in ekspresne odreme potnikov v Zedinjene države, Južno Ameriko (Brazilija, brezplačni prevoz družin, Argentinsko in Uruguay). Austrilijo in Novo Zelandijo ter vse ostale prekooceanske zemlje z velikimi in najbrže šimi parobrodi kakor Conte Rosso, Conte Verde, Conte Biancamano, Principessa Maria, Principessa Giovanna, Tomaso di Savoia, Principe di Uolne L. t. d.

Vsa pojasnila in predzaznambe za prostore na parobrodih izvršuje:

„LLOYD SABAUDO“

Podzastopstvo za Slovenijo

Dunajska cesta 38 — Ljubljana.

Razglednice

litografirane po fotografskim slikam platina, smedje ili krom boje Din 420—1000 pa navše. Bakrenaste boje (veče količine) Din 360—1000. — Arelie KRISER, Stara Kanjiža, Bačka. 824

Večje posojilo

išče dobro vpeljano podjetje: vknjižba na prvo mesto. Obresti plača dobro. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Posojilo/876».

Sobarica

zmogla slovenskega in nemškega jezika, z večletno prakso — išče službo v večjem hotelu na letovišču. — Ponudbe pod «Sobarica/896» na upravo «Slovenskega Naroda».

Dvostanovanjsko hišo

kup mi: po 2 sobi, 2 kuhinji s priključki, po možnosti hlev in klet in najmanj 1000 m² zemlje v ravnem. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod silro R. Z. M. 949

Gospodična

z mnogoletno trgovsko prakso in z dobrimi spričevali, katere lahko dobi samostojno obrtno pravico — želi mesto prodajalke ali blagajničarke. Gre tudi na deželo. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Zanesljiva/926».

Starejšo žensko

k otroku iščem za čez dan. — Cankarjevo nabrežje 3/III. 925

Prodamo

Dieselmotor 30 HP

Vožnovič & Cie.

Ljubljana - Vič.

Pisarniški lokal

poleg justične palače s inventarjem — se odda v najem; event. prod. — Naslov pove uprava «Slov. Naroda». 909

15.000 Din posojila

za dobo treh mesecev išče soliden trgovec. — Resne ponudbe pod «Trgovec/908» na upravo «Slov. Naroda».

Vpokojen železničar

star 45 let, dober delavec, išče službo skladiščnika ali kaj sličnega. — Ponudbe pod «Železničar/913» na upravo «Sl. Nar.».

Iščem lokal

za špecerijako trgovino s stanovanjem na prometni cesti v mestu ali na deželi. — Ponudbe pod «Maj/914» na upravo «Slov. Naroda».

Najglasovitejša svetovna znamka je

ORCO

sir v škafah.

Zastopstvo: Fr. Srdar & Co., Zagreb, Illica 91.

Najnovejši

RADIO-APARATI sistem VESTERN

ANODNI-APARATI za priključitev na močno strujo

IZEDNAČEVALCI za polnjenje akumulatorja

RADIO ŽARNICE

SLAVO KOLAR

LJUBLJANA

Gremij trgovcev za politični okraj Ljubljana-okolica v Ljubljani javlja svojemu članstvu tužno vest, da je njegov dolgoteni tajnik, gospod

Janko Svetlin

dne 15. t. m. po daljšem težkem trpljenju preminul. Posvetil je vse svoje sile naši stanovski organizaciji in ga bomo obdržali v trajnem spominu.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, dne 18. aprila ob pol 3. uri popoldne iz drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. aprila 1927.

Za načelstvo:

Fran Zebal, načelnik I. r.

„TOBLER“

Novita svetovna tvornica čokolade, bonbonov in kakao prodaja že v 2000 prodajalnicah v krajini. Konsumentom je podar la samo v letu dni preko 1200 lepih poklonil-premij. Generalno zastopstvo in zaloga v BEOGRADU „Borot“, Trgovačka — Telefon 31—89.

BUČNO OLJE

pristno in prvovrstno priporočila
Ivan Hochmüller, tovarna bučnega olja
v **MARIBORU**, Pod mostom št. 7, telefon 389.
Zamenjava jederc za bučno olje.

Delikatesna trgovina
Anica Prešern
Gledališka ulica 8
(vogal Aleksandrova cesta)

Dalmatinska vina

odlikovana na raznih razstavah dobite več vrst pri
bratih LASAN in sicer v točilnicah:
Kersnikova ulica št. 5.
Restavracija na Dunajski cesti št. 31.
V Siški pri „Anžoku“, **Vodnikova cesta 12.**
Vina so pristna in zajamčeno iz Zatonja. Cene vin priznane nizke. Vsaka rodbina naj si ga preskrbi za praznike.
Priporočata se **BRATA LASAN.**

Posebni oddelek za gospode

Klobuki
Perilo
Kravate
Modne
Potrebščine
Pletenine
Palice
Dežniki
itd.

A. Sinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana Mesni trg

Za pomladansko in poletno sezijo

pravkar na novo dospelo in v veliki izbiri v zalogi

Pristni holandski, japonski laki
Laki Megerle
Rivalin
Marxovi emajlni laki vseh barv
Marxovi laki za pod
Fritzejevi laki za pod
Prve vrste pasta za pod
staropreizkušene lastne izdelave
Dvakrat kuhani holandski pristni firnež
Prve vrste laneno olje
Prve vrste terpentina, francoski, švedski, grški
Klej za usnje, kostni klej itd.
Zajamčeno pristni svinčeni minij
Doma zmlate prve vrste oljnatih barv, takoj za pleskanje
Prstene barve vseh vrst in množin
Velika izbira toaletnih predmetov po najnižjih dnevnih cenah v trgovini za barvno in ščetarsko blago

Umetniške in študijske barve tvrdke Schoenfeld in Günthner in Wagner
Slikarsko platno
Šablone
Šolske barve
Prve vrste sadra za zobne tehnike
Velika zaloga:
Čopičev za pleskanje
Zidarskih čopičev itd.
Ščetk za obleko
Ščetk za lase
Ščetk za umivanje
Parketnih likalic
Parketnih strojev
Cunj za pod
Omel z držajem ali brez
Izpeačev vseh velikosti in cen
Predpražnikov
Kokosovih rogoznic
Kokosovih tekačev itd. itd.

H. BILLERHECKOV naslednik

Fran Weiler

MARIBOR, Gosposka ul. 29

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

J. Petelinca kolesa in šivalni stroji

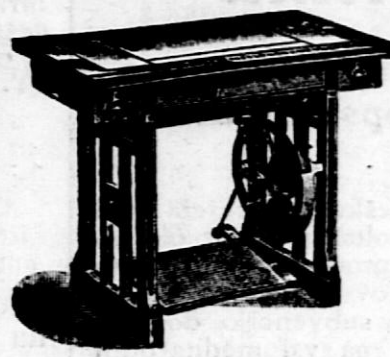
znamke **Gritzner, Adler in Phoenix**. Najlepše opreme, posamizni deli, pneumatika, igle za vse sisteme — samo v

Ljubljani

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najnižje cene. — Tudi na mesečna odplačila.

V gostilni Amerika
na Glincah koncert oba praznika. 928

Različne znamke
tako napredaj. — Ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „Znamke/878“.

2 brivska pomočnika
dobri sili, večja tudi striženja damskih las — išče Salon J. Holub, Sarajevo, Aleksandrova ul. 83. 850

Popravi se izvršuje točno in solidno.

Skladiščnik
starejša moč — išče stalno mesto pri večjem podjetju v mestu ali na deželi. — Ponudbe pod „Skladiščnik/937“ na upravo „Slov. Naroda“.

Miren zakonski par
išče stanovanje 1—2 sob s kuhinjo v novi ali stari hiši. Vse leto lahko takoj ali pozneje. — Ponudbe pod „Snažno/877“ na upravo „Slov. Naroda“.

Varanec
želi znanja s priprosto mlado gospodino: izključene niso vdove. — Dopisi pod „Novo življenje/936“ na upravo „Slov. Naroda“.

Uradnica
starejša, želi prijateljstva. — Dopisi pod „Starejši inteligent/935“ na upravo „Slovenskega Naroda“.

Posest
Realitetna pisarna družba z o. z.

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 4

sprejema prijave in posreduje pri oddaji stanovanj, sob, trgovskih in obrtnih lokalov, za oddajalce popolnoma brezplačno.

Nudi prevzemnikom veliko izbiro v stanovanjih, samskih sobah, trgovskih in obrtnih lokalih po nizkih pristojbinah. Za oddajalce najboljša prilika oddaje stanovanj, ker brez vseh stroškov. 43/L

Lepa pisarniška soba
se odda. — Vpraša se: Kralja Petra trg 8, parter, levo. 933

Gostilno
dobro ideo, na prometnem kraju v mestu — iščem v najem; event. tudi kupim. — Ponudbe pod „Gostilna/854“ na upravo „Slov. Naroda“.

Žagovodja
želi nastopiti službo pri kakem večjem podjetju, zmožen samostojnega vodstva. Reflektira samo na stalno službo pri večjem podjetju. Gre tudi izven Slovenije. — Ponudbe pod „Žagovodja/934“ na upravo „Slov. Naroda“.

Klavirji!
Tovarna in zaloga klavirjev, prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravilo. Ugaševanje in popravila za Glasbeno Matico, Konservatorij in druge institucije — se izgotavljajo od moje tvrdke. Točna postrežba, zmerno cene; tudi na obroke. — Izdelovalec klavirjev R. Warbnek, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5/L. 927

„Posest“
Realitetna pisarna, družba z o. z.

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 4

proda:
VILO, visokopritlično, 6 sob, pritlikline, električna, vodovod, parketi, 800 m² vrta, blizu kolodvora, Din 190.000.—
VILO, enonadstropno, 3 stanovanj po 3 sobe, pritlikline, 800 m² vrta, Pod Tivolijem, Din 260.000.—
VILO, visokopritlično, novo, zidano, 4 sobe, pritlikline, vrt, Vodmat, Din 100.000.—
HIŠO, pritlično, 3 sobe, pritlikline, 1000 m² vrta, Krakovo, Din 85.000.—
HIŠO, visokopritlično, 3 parketirane sobe, pritlikline, električna, vodovod, lep vrt, Trstovo, Din 125.000.—
HIŠO, enonadstropno, z gostilno, trgovino, dobro ohranjeno, 4 poslovni prostori, večje število stanovanj, prometna cesta Ljubljane, Din 320.000.—
HIŠO, enonadstropno, gostilna, blizu Tabora, štirisobno stanovanje takoj razpoložljivo, lep vrt, Din 260.000.—
VILO, visokopritlično, 3 sobe, pritlikline, gospodarska poslopja, velik vrt, Vižmarje, Din 130.000.—
GOSTILNO, KAVARNO, z veliko hišo, gospodarskimi poslopi, njivami za 15 metnikov posetje, travniki, gozdom, industrijski kraj ob Južni železnici, Din 125.000.—
HIŠO, enonadstropno, s pekarjo, trgovskim lokalom, nadstropju lepo štirisobno stanovanje, velik vrt, njive, večji trg ob Južni železnici, Din 130.000.—
KMETSKO POSESTVO, 12 oralov, prenovljena hiša, 3 sobe, pritlikline, hlev, 2 orala gozda, ostalo prvovrstne njive, travniki, živ. mrtev inventar, Vrhnika, Din 140.000.—

Kot družabnik
s kapitalom Din 25.000 pristopim v kako trgovino z mešanim blagom ali pa samo v špecerijsko. — Dopisi pod „Dobro izvešban/938“ na upravo „Slov. Naroda“.

G. Flux, Ljubljana,
Gospodarska ulica 4/L, Ljubljana. Strokovna, 35 let obstoječa posredovalnica boljših služb — išče in priporoča pridno inteligentno osebo vsake vrste, posebno za sezono; za tu in izven Ljubljane. Pri zunanjih naročilih priložite znamke. 917

Vrtnice
visoke in nizke, trajnice, lepoticno grmovje, gomolje, dalije, kane, gladijole, navadne in dvojnat; begonije, amarilis, turozoze, različne rastline in cvetlice za okras vrtnih gredic, balkonov, dvoran itd. — priporočila Ivan S. Jene, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12. 832

Moško kolo
dobro ohranjeno — takoj na prodaj. Cena 1500 Din. — Ponudbe pod „Kolo/861“ na upravo „Slov. Naroda“.

Mlad gospod
vojašine prost, zmožen slovenskega, nemškega in italijanskega jezika — išče službo v pisarni ali kaj sličnega. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod „Nujno/863“ na upravo „Slov. Naroda“.

Bukova drva
cepanice, kupim. Ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „Solidnost/94“.

Premog, oglje, drva
Pogačnik, B. Jhorčeva ulica 5 (Taor). Telefon 2059.

Zamenjam
lepo stanovanje dveh sob in kuhinje v mestu, ki stane Din 70, za enako ali večje. — Ponudbe pod „Zamenjava/930“ na upravo „Slov. Naroda“.

Tri frizerke ali dva frizerja
dobro sile — se iščejo za stalno delo po dogovoru — Salon J. Holub, Sarajevo, Aleksandrova ul. 83. 850

Močan deček
star 14 let, pošten in priden — se želi izučiti mizarkega obrta, kjer bi imel hrano in stanovanje v hiši. — Ponudbe pod „Pošten/862“ na upravo „Slov. Naroda“.

Oženjen vrtnar
ki mora biti obenem za hišnika v neki vili, se išče z nastopom 1. avgusta za Zagreb. Prednost imajo posilci, ki so že bili za posleni v velikih vrtnih napravah ter morajo predložiti dolgoletna izpričevala in dobre reference. — Pismene ponudbe z oznako starosti in številu družine s plačilnimi zahtevami na upravo „Slov. Naroda“ pod št. sro „Vila Zagreb/942“.

ŠTAMPILJE E T I K E T E
ANT. ČERNE
Ljubljana
Kongresni trg

AGASTRAUN
TRGOVINA DEŽNIKOV
LJUBLJANA
PREŠERNOVA UL. ŠT. 42.

se rabi za razsvetljavo prodajalnic, aradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorac, vrtov itd. „AIDA“ je prikladna za najmanjše in največje prostore — Zahlevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrorohmična tirma

SVARC i drug
AGREB, Preradovičeva ulica 1
Iščemo zaupne zastopnike — Zahlevajte takoj prospekte!

„AIDA“
200-500 svet. moči
krasna bela let.
Neznatna poraba petroleja
Sveži kakor elektrika!

„AIDA“
se rabi za razsvetljavo prodajalnic, aradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorac, vrtov itd. „AIDA“ je prikladna za najmanjše in največje prostore — Zahlevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrorohmična tirma

„AIDA“
200-500 svet. moči
krasna bela let.
Neznatna poraba petroleja
Sveži kakor elektrika!

„AIDA“
se rabi za razsvetljavo prodajalnic, aradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorac, vrtov itd. „AIDA“ je prikladna za najmanjše in največje prostore — Zahlevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrorohmična tirma

„AIDA“
200-500 svet. moči
krasna bela let.
Neznatna poraba petroleja
Sveži kakor elektrika!

„AIDA“
se rabi za razsvetljavo prodajalnic, aradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorac, vrtov itd. „AIDA“ je prikladna za najmanjše in največje prostore — Zahlevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrorohmična tirma

„AIDA“
200-500 svet. moči
krasna bela let.
Neznatna poraba petroleja
Sveži kakor elektrika!

Naznanilo.

P. n. občinstvu iz Ljubljane in okolice vljudno naznanjam, da otvorim poleg že staroznane gostilne „PRI FLORIJAČKU“ NA JEZICI na veliki ponedeljek nov prostoren in moderno urejen salon. — Točila se bodo vsakovrstna najboljša vina; postreglo se bo p. n. goste tudi vedno z dobrimi nuzhmi in gorkimi jedili po zmernih cenah. Pri otvoritvi sodeluje koncertni orkester. Za obilen obisk in solidno postrežbo jamči in se vljudno priporoča

Anton Stirn in Marija Kahne.

Za pomladne in poletne čevlje

dobite **boks, ševro in drugo usnje ter vse čevlarske potrebščine kakor tudi vzorce za čevlje** po zmernih cenah pri trvdki

FRAN ERJAVEC, Ljubljana
Stari trg štev. 11a.

Odvetnik

dr. Vladimir Knaflič

se je preselil in ima sedaj svojo pisarno na

Miklošičevi cesti št. 16-II.

(Bambergova hiša, kjer je Delniška tiskarna). Telefon 26-11.

Ponos gospodinjic
je lepo perilo. Fina tkanina za perilo in posteljnino od prepro od svetlozelenih barv. „SCHROLL“ v obliki izbir

R. Miklauc
pri škofu

Duco - ličanje avtomobilov

Avtogarage

JOSIP STUPICA

Slomškova nlica 6 -- Telefon 2826

Odde se

generalno zastopstvo

najnovejših amortizerjev za avtomobile in sicer: patentiranih, nevidljivih amortizerjev „ALPHA“ (vložki med liste peres iz specialne kovine). Javijo naj se samo poznavalci avtomobilске stroke. Korespondenca: češka, francoska ali nemška.

MIR. MAR. MUDROCH, edini zastopnik za srednjo, severno in vzhodno Evropo.

Praha-Vinohrady, Belehradská tř. „Budeč“.

1927

I. N. POTOČNIK
krojaški mojster in posestnik

danes dne 15. aprila ob 11. dopoldne, v starosti 77 let, po daljšem bolehanju, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragemu rajnega se bo vršil na Veliko nedeljo, dne 17. aprila ob 6. uri popoldne iz hiše žalosti, Klanec št. 61 na Zale.

Kamnik, 15. aprila 1927.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

Žalujoči ostali.

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. posoj. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI.

Podeljuje vsakovrstne kredite, eskomptira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Originalne barve,

matrice (kože), vodeni papir za čistotno čiščenje, spec. alni papir za razmnoževanje, se dobi vedno in najceneje pri

Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6-1 Telefon 2980

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzjavke: Kredit. Ljubljana. Telefon št. 40, 457, 548, 803 in 806.

Inserirate v „Slovenskem Narodu“

Srečko Potnik in drug

parna destilacija esenc eteričnih proizvodov, eterov ter izdelovanje sadnih sokov itd.

LJUBLJANA Metelkova ulica 13.
priporoča naravne sadne soke, arome za nea koho ne pijače, sadne etera za kandite, esence za rum in žganje.

Pravi malinovec.
Limonov sok.

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo.

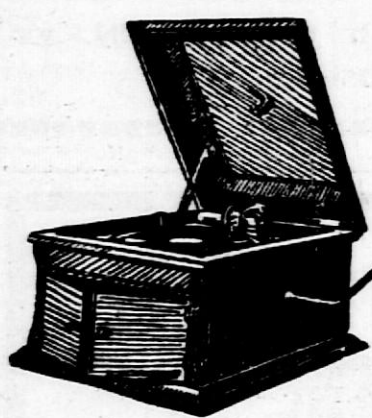
Premog domači in inozemski za domačo kurjav in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks varniški, plavžarski in plinski

Brikete

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 15/1

Brez naplačila

za gg. Častnike in državne uradnike:
na dolgoročno odplačilo
gramofoni in gramofonske plošče vod. svetov. tvornic

Zahtevajte naše BREZPLACNE CENIKE.

Prva in gos. tvornica gramofonov gramot. plot.

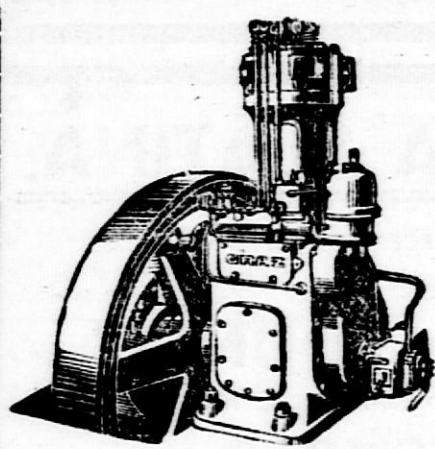
Edison Bell Penkala LTD.

PENKALA WORKS

LAGREB

Spominjajte se Tabora!

Graški Dieslov motor

dolgo preizkušen izdelek za vsak obrat

Na varčnejša poraba gorilnega olja — Preprosto oskrbovanje. — Zgrajen s kompresorjem ali brez njega — Od 30 HP naprej se dobavljajo točno oziroma na kratak rok

Grazer Waggon- und Maschinen-fabrik Aktiengesellschaft

normali Joh. Weitzer

zastopstvo za Jugoslavijo

BEOGRAD Ing. O. Meinhard (Knez Mihajlova br. 49)

GRAZ

V sedanji stavbni seziji

priporočamo za nakup vsakovrstnega stavbenega materiala, kakor: nosilk (traverz), prima portland cementa, štukaturja, žične mreže, žičnikov, okovja in druge železnine znano domačo tvrdko:

Schneider & Verovšek

v LJUBLJANI, Dunajska cesta 16

z največjo zalogo po najnižjih konkurenčnih cenah na veliko in na malo.

Pomlad!

Nogavice, kravate, srajce, rokavice, naramnice, žepni robci, nakit za obleke, otroške majice in nogavičke, nahrbtniki, palice, dežniki, kloti v vseh barvah, šifoni, Solingen škarje, noži, potrebščine za krojače, čevljarje, tapetnike, šivilje in sedlarje. — Razna dišeča mila — samo pri

Josip Petelinc

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Najte cene! Ljubljana Točna posrežba!

Za dom!

Za šivilje, krojače, čevljarje itd.

najbolj priporočljiv je le

STOEWER šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla (obšiva), veze (šitka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj: v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih vzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si to izrednost pri

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova 6/1.

Brezplačen pouk v vezenju, razbi aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

Na srcu, ledvicah in mehurju bolni

dosežejo v

zdravilišču

Slatina Radenci

olajšanje svojih bolečin in ozdravljenje.

Na močnejše naravne ogjično-kisle kopei.

Pitna zdravitev.

Sezona se začne 15. maja.

Pred in po glavni sezoni 40% popusta pri sobah.

Najnižje cene!

Zahtevajte prospekt!

Na drobno. Brez konkurence. Na debelo.

Oglejte si specijalno detaljno in engros trgovino
vrvarskih lastnih izdelkov

Prepričali se boste, da je blago pripravljeno iz prave dolece konopje, garantirano in sicer VRVI za zvonove, transmisije, dvigala in za telovadno ovojje vseh d me zij. Posledno močne oprti za transmisije (Müllergurten), oprti navadne vseh širokosti, vrvi in mreže za seno, r bje mreže gugalne mreže (Rängematten), bombažev mrežice za otroške postelje v vseh barvah, tržne torbice, gni, gasne cevi, štriki za perilo, tržne vrvice, štrange, uzde, špaga dreta, z darske in tesarske vrvice, trakovi in vrvice za žalužije. Velika zaloga pravih tržaskih bčevnikov, bičev, gož, jermenov, morske trave, žime vseh vrst, konjskih krtič, konjskih odeli, nepremočljivih voznihih plahit, juta platna, ribaric itd. po najnižji ceni.

Specijalno montiranje (šplasanje)

vrvi za transmisije in dvigala se izvrši solidno in točno.

Prva kranjska vrvarna in trgovina s konopnino

IVAN N. ADAMIČ, Sv. Petra cesta 31.

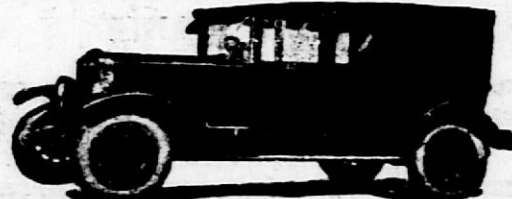
Telefon 2441.

Podružnici: Maribor, Votrnjska ulica 20, tel. 454 — Kamnik, Sotna 4

Naročila in popravila se točno in vestno izvršujejo!

Telefon 21-87

Dokaz

Dokaz

da so naši proizvodi prvovrstni je, da so si osvojili v veliki meri svetovni trg, tako da vidite danes, kamor prihajate, osebn. trgovske 2, 4, 6 sedežne in tovarne avtomobile od 1/2 do 5 tonske, ki vršijo po vseh cestah in pod najtežjimi pogoji svojo službo v zadovoljstvo njih posestnikov. Rezervni deli pri vseh zastopnikih vedno v zalogi. Radi tega se obrnite pred nabavo kateregakoli avtomobila na

SOC. an. FIAT in SOC. an. SPA TORINO
TRIUMPH-AUTO družba z o. z. Ljubljana

Pisarna in skladišče delov: Aleksandrova cesta št. 3.

Garaže, bencinska pumpa, olje: Celovška cesta št. 38.

Luksuzne tipe: 509 A, 503, 507, 512 in 519 B.

Tovorne tipe: 509 AF, 503 F, 507 F, 25 C-10, 30 in 31.

Ceniki in ilustracije na razpolago. Priporočila so nešteti lastniki naših voz.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUŽNICE IN AGENCIJE:

Brezice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metkovic, Novi Sad, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakov, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Trst.

Dajniška glavica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzo av. naslov Banka Ljubljana
Tel. šte. 261 413 502 503 504

Se priporoča za vsa v bančno stroko spada oča dela